Op koers

Jaarverslag
2014

jij, je pensioen en Loyalis

Inhoud

- Voorwoord 3

Directieverslag 4

Verslag raad van commissarissen 39
- Verslag raad van commissarissen 40
- Pre-advies raad van commissarissen 47

Geconsolideerde jaarrekening 48
- Geconsolideerde balans Loyalis NV 49
- Geconsolideerd overzicht van het totaalresultaat Loyalis NV 50
- Geconsolideerd mutatieoverzicht eigen vermogen Loyalis NV 52
- Geconsolideerd kasstroomoverzicht Loyalis NV 53
- Grondslagen voor de geconsolideerde jaarrekening 54
- Toelichting op de geconsolideerde jaarrekening 54
  - Toelichting op de geconsolideerde balans 72
  - Toelichting op het geconsolideerd overzicht van het totaalresultaat 111
- Overige toelichtingen 119

Risicomanagement 123

Enkelvoudige jaarrekening 149
- Enkelvoudige balans Loyalis NV 150
- Enkelvoudige winst- en verliesrekening Loyalis NV 151
- Toelichting op de enkelvoudige jaarrekening Loyalis NV 152
  - Waarderingsgrondslagen 152
  - Toelichting op de enkelvoudige balans Loyalis NV 154
  - Toelichting op de enkelvoudige winst- en verliesrekening Loyalis NV 161
  - Overige toelichtingen Loyalis NV 163

Overige gegevens 165
- Statutaire regeling betreffende de bestemming van het resultaat 166
- Voorstel betreffende bestemming van het resultaat 166
- Dividenduitkering 166
- Gebeurtenissen na balansdatum 166
- Controleverklaring van de onafhankelijke accountant 167

Personalia 181

Voorwoord

De markt is veeleisend en sterk in beweging. Tegelijkertijd komt de verantwoordelijkheid voor een goed pensioen steeds nadrukkelijker bij de individuele klant te liggen. En daar spelen we op in. Door duidelijke keuzes in onze marktpositie, onze producten en onze interne organisatie. Dat zijn de uitgangspunten waarop we in 2014 de koers voor de komende jaren hebben vastgesteld.

Jij, je pensioen en Loyalis

Loyalis kiest een vernieuwde propositie als bevestiging van die koers: Jij, je pensioen en Loyalis. De verzekeraar van aanvullingen op je pensioen. De verdere versobering van het pensioenplan en toenemende individualisering zijn trends waar de nieuwe propositie naadloos op aansluit.

Huis op orde

Intern maken we onze organisatie klaar voor de toekomst. We implementeren onze kernwaarden, voeren de reorganisatieplannen uit en werken gestaag aan een nieuwe doelarchitectuur voor het optimaliseren van onze processen. Met als resultaat meer gemak voor de klant. En een goede kwaliteit tegen een scherpe prijs.

Koers houden

Maar hoe houd je koers in een dynamisch speelveld? Daarover laten we onze partners aan het woord. Zij vertellen hoe Loyalis hen op koers houdt. En andersom.

Directieverslag

Inleiding

Het jaar 2014 is een bewogen jaar geweest voor de financiële dienstverleners. Zo zijn basispensioenregelingen ingrijpend veranderd. Door het verhogen van de pensioengerechtigde leeftijd en het beperken van de fiscale aftrekbaarheid van pensioenpremies stimuleert de overheid werknemers om langer door te werken.

Ook de wet- en regelgeving op het gebied van pensioenen, verzekeren en financiële dienstverlening wijzigen in rap tempo. Mede door de invoering van Europese regels en als gevolg van marktomstandigheden zoals de kredietcrisis is er sprake van een toenemende regeldruk.

Regie bij de klant

Als reactie op deze ontwikkelingen wordt de roep om transparantie en eenvoud, met name bij afnemers van financiële diensten, steeds luider. Maar de complexe financiële wereld laat zich niet zomaar in eenvoudige oneliners vangen. Toch komt de verantwoordelijkheid voor een goed pensioen steeds nadrukkelijker bij het individu te liggen. Hoe zorgt Loyalis ervoor dat de klant door de bomen het bos kan zien en de regie kan pakken over zijn eigen financiële toekomst?

In een veeleisende markt

Ook de financiële markten leggen met een aanhoudend lage rente een hoge druk op de aantrekkelijkheid van financiële regelingen voor inkomenszekerheid. De vraag naar traditionele levensverzekeringsproducten neemt gestaag af. Dat is de markt waarop we ons bevinden, een veeleisende setting met een voelbaar toenemende druk.

Koers bepalen

Hoe spelen we in op een veeleisende markt, terwijl de wereld om ons heen continu verandert? De antwoorden liggen in de richting van eenvoudige en transparante producten, heldere communicatie, efficiënte processen en verlaging van kosten. En daarin wordt informatietechnologie een cruciale factor. Zowel voor het verbeteren van de dienstverlening als voor het creëren van onderscheidend vermogen.

Vernieuwde positionering

Tegelijkertijd zien we in de ontwikkeling van de pensioenregelingen ook een bevestiging van onze meerwaarde. Loyalis kiest in zijn vernieuwde positionering. Jij, je pensioen en Loyalis dan ook nadrukkelijk voor de rol van verzekeraar van aanvullingen op het pensioen. Zo houden we koers.

Aanscherpen productportfolio

We definiëren drie domeinen voor productontwikkeling en marktbewerking: arbeidsongeschiktheid, ouderdomspensioen en nabestaandenpensioen. Alle producten van Loyalis passen in de vernieuwde positionering waarmee we ons onderscheiden als de perfecte aanvulling op wat er al geregeld is in de pensioenregeling en de cao.

Nieuwe producten ontwikkelen

Als de rol van collectieve regelingen kleiner wordt, dan neemt de rol van individuele aanvullingen toe. Daar speelden we in 2014 op in door twee nieuwe producten te ontwikkelen: een pensioenproduct voor zzp'ers en een pensioenproduct voor inkomens boven € 100.000 waarvan de pensioenopbouw en het nabestaandenpensioen vanaf 1 januari 2015 niet meer vanzelfsprekend volledig geregeld is.

Koers bepalen

Samen met APG

Samen met toonaangevend pensioenuitvoerder APG beschikken we over de kracht en de kennis die nodig is om (nieuwe) producten te ontwikkelen. Door intensieve samenwerking met sectormanagement APG ontstaat het perfecte maatwerkaanbod als aanvulling op het pensioen.

Inspelen op vitaliteit

Omdat de overheid mensen stimuleert om langer door te werken, is er toenemende aandacht voor vitaliteit van medewerkers. Vitaliteit was al langer het speerpunt van Loyalis Kennis & Consult. Onze dienstverlening wordt voortdurend aangepast aan de ontwikkelingen in de markt. Zo ook in 2014.

De complexiteit van wet- en regelgeving hebben we vertaald in de Sociale Zekerheidswijzer. Een toegankelijke portal, waarmee we de werkgever juridische hulp bieden en toegang tot actuele informatie over (boven)wettelijke regelingen.

Bij nieuwe ontwikkelingen, zoals het ontslagrecht of de participatiewetgeving, organiseren we themabijeenkomsten op locatie. Zo spelen we in op de strategie van de organisatie en dragen we bij aan het goed, gezond en gemotiveerd houden van werknemers.

Klant aan het stuur

Ook de invoering van MijnLoyalis in 2014 is een voorbeeld van hoe we complexe regels vertalen naar concrete oplossingen. De snelheid en het gemak voor de klant nemen verder toe. De roep om meer transparantie hebben we vertaald in duidelijke en vereenvoudigde communicatie in onze brieven en polisvoorwaarden.

Klanttevredenheid

De klanttevredenheid bleef in 2014 op peil. Ook de verlenging van het Keurmerk Klantgericht Verzekeren van de Stichting Toetsing Verzekeraars geeft aan dat Loyalis zorgvuldig aansluit op de wensen en behoeften van de

markt. Met heldere voorlichting en taalgebruik en met een goede kwaliteit en doorloopsnelheid van de processen.

Daarnaast moeten verdere investeringen in onze basissystemen leiden tot meer gebruikersgemak en een kostenvoordeel voor onze klant.

We investeren fors in onze basissystemen voor meer gebruikers-gemak

Koers houden

In de veeleisende en veranderende markt bleef onze interne organisatie in balans. In 2014 hebben we onze kernwaarden volledig geïntegreerd in de HR-cyclus. Door betekenis te geven aan onze kernwaarden en daarnaar te acteren, krijgt onze identiteit meer nadruk.

Het uiteindelijke doel is het vanzelfsprekend toepassen in de praktijk van alledag. We besteden daarbij tijd en geld aan opleidingen en training, omdat we ervan overtuigd zijn dat een vitale, goed gekwalificeerde en gemotiveerde medewerker de basis is voor tevreden klanten.

Evenwicht bewaren

De ontwikkeling van de organisatie zal ook na 2014 op de agenda blijven staan. Waarbij het steeds de kunst zal zijn om een gezond evenwicht te bewaren tussen kostenbesparing en efficiency enerzijds en het behoud van betrokkenheid van onze medewerkers om onze klanten optimaal te bedienen anderzijds.

Resultaat

Ondanks de turbulentie op de financiële markten en een krimpende verzekeringsmarkt sluiten we 2014 af met een goed financieel resultaat en een gezonde solvabiliteitspositie. Met als gevolg dat we in 2015, net als in 2014, uitkeringen van onze klanten kunnen indexeren.

De succesvolle aanbestedingstrajecten voor arbeidsongeschiktheidsproducten sterken ons in de overtuiging dat de focus op aanvullingen op pensioen, in combinatie met onze specifieke kennis van de basisregelingen, de juiste is. Ook de intentie om het speelveld te verbreden naar de zorgsector, is in 2014 in praktijk gebracht.

Interview:
Albert Spieseke - bestuurder CNV Publieke Zaak

‘We koersen op de toekomst’

‘Juist in tijden van individualisering is er behoefte aan een belangenbehartiger zoals het CNV. Want arbeidsvoorwaarden en sectorspecifieke regelingen zijn vaak erg complex. Door onze leden van goede informatie te voorzien, helpen we hen bij het maken van de juiste keuze. En daar speelt Loyalis een belangrijke rol in.

Vanwege hun roots en verwantschap met APG zijn zij voor ons een vanzelfsprekende partner. Zeker nu Loyalis zich vanuit die herkomst heeft ontwikkeld tot een ondernemende verzekeraar.

Ook het CNV is tijdig begonnen met het koersen op de toekomst. Onze arbeidsvoorwaardennota is de rode draad voor alle afspraken die het CNV gaat maken met werkgevers. Ik ben ervan overtuigd dat we Loyalis in de toekomst nog vaak zullen tegenkomen.’

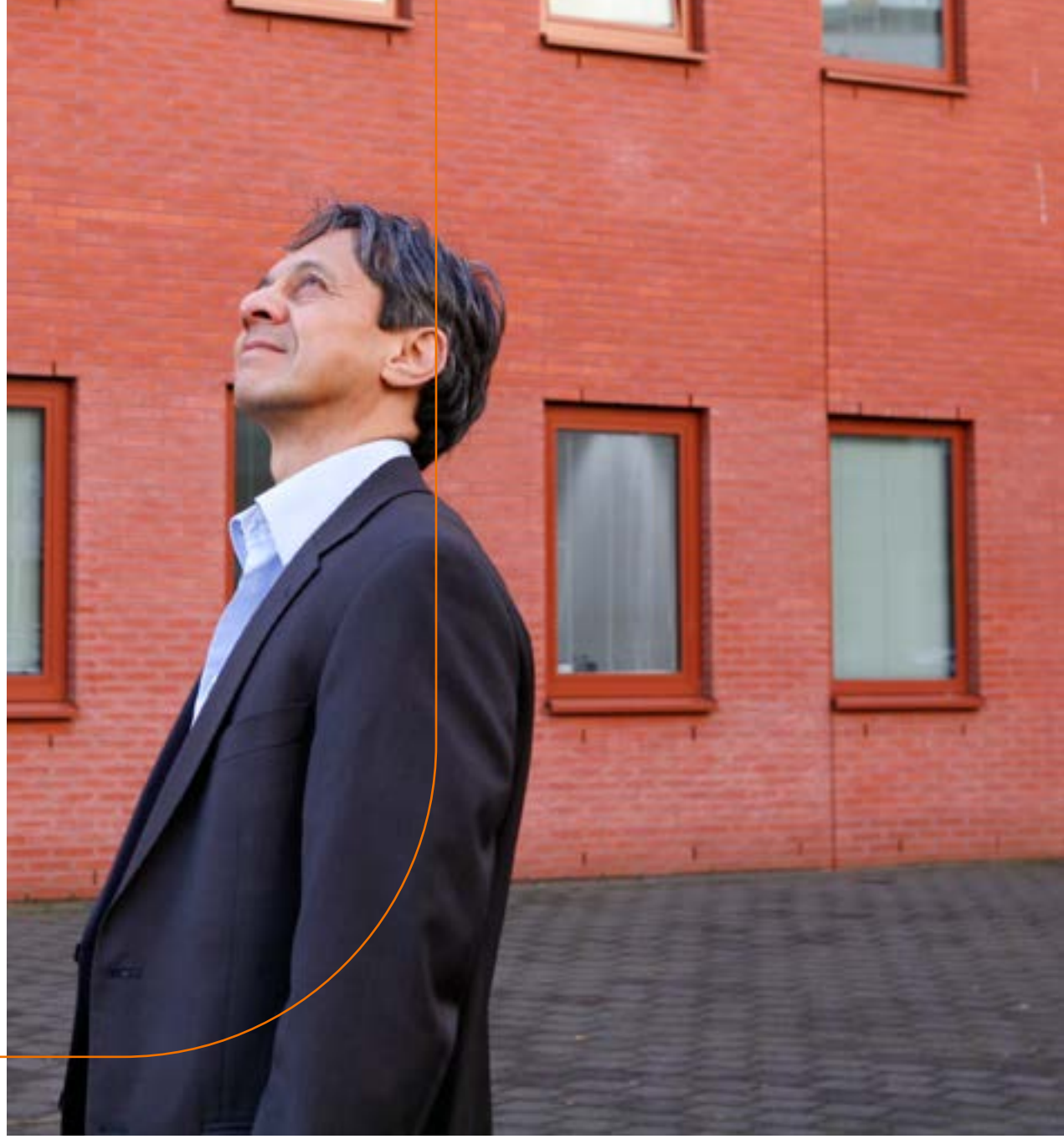

Bestuur en toezicht

In 2014 zetten we stappen in het complianceraamwerk. We brachten meer structuur aan en werkten in een kleinere organisatie met duidelijk specialistische kennis. Wij zijn aantoonbaar compliant.

Aantoonbaar compliant

Omdat we ons bezighouden met verzekeren, vermogensopbouw en beleggen, kennen we een breed spectrum van wet- en regelgeving dat op ons van toepassing is. In 2014 hebben we compliancecontroles ingebracht in de eerstelijnsactiviteiten. Dat geeft ruimte om mee te denken, proactief te adviseren en de business te faciliteren. Vanaf hier koersen we op het verbeteren van snelheid en effectiviteit. Waar mogelijk tillen we ons complianceraamwerk inhoudelijk naar een nog hoger niveau.

Volgens de laatste richtlijnen

Loyalis voldoet aan de vereisten van de AIFMD (Alternative Investment Fund Managers Directive) die in 2013 werd ingevoerd. De AIFMD heeft als doel meer transparantie naar investeerders en toezichthouders, en een versterking van de financiële stabiliteit.

Ook de maatregelen van de Amerikaanse Foreign Account Tax Compliance Act (FATCA) die in juli 2014 in werking traden, hebben we geïmplementeerd.

We koersen op het verbeteren van snelheid en effectiviteit

Ten slotte zijn we klaar voor Solvency II. De kritische bedrijfsfuncties zijn op orde, de rekenmodellen up-to-date en de rapportagestraat is nagenoeg gereed.

Kapitaal en solvabiliteit

Loyalis was al klaar voor de nieuwe kapitaaleisen en rapportageverplichtingen vanaf 2016. In 2014 gaven we Solvency II verder vorm. We rapporteren formeel aan de toezichthouder over Solvency-verwante onderwerpen.

Loyalis is een solide verzekeraar, 100% dochter van APG Groep en zelfstandig in staat om aan alle gestelde kapitaal- en rendementseisen te voldoen. Dat laatste uitgangspunt is bepalend voor de manier waarop we ons vermogen beheren. En voor de kapitaalmarges die we hanteren.

Voor de samenstelling van het kapitaal heeft Loyalis een voorkeur voor Tier 1-kapitaal: kapitaal dat permanent beschikbaar is zonder contractuele aflossingsverplichtingen. Loyalis voldoet ruimschoots aan de solvabiliteitseisen van de toezichthouder. De huidige wettelijke solvabiliteitsnorm (Solvency I) is 100%. Loyalis hanteert een interne minimumsolvabiliteitsnorm van 200% onder Solvency I en 150% onder Solvency II.

Uit Solvency II volgt dat een verzekeringsmaatschappij voldoende kapitaal moet aanhouden om te allen tijde aan alle verplichtingen te kunnen voldoen. Met een gedegen interne governance en risicoraamwerk. En met helderheid en structuur in de rapportage aan de toezichthouders en belanghebbenden.

Loyalis voldoet ruimschoots aan de solvabiliteits-eisen

Deze set aan eisen heeft geleid tot meer transparantie, waardoor klanten, toezichthouders en andere belanghebbenden, verzekeraars beter met elkaar kunnen vergelijken. En waardoor klanten en polishouders hun geld met meer zekerheid aan verzekeraars kunnen toevertrouwen.

Duurzaam ondernemen

Loyalis sluit aan op het beleid rondom maatschappelijk verantwoord ondernemen (MVO) dat de APG Groep voert. Een beleid dat is gericht op bedrijfsbeslissingen waarbij niet alleen rendement telt, maar ook de gevolgen voor mens en milieu.

Social return

Bij aanbestedingsprocedures en nieuwe contracten hebben we aandacht voor social return met de bedoeling de arbeidsparticipatie te vergroten van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.

Verantwoord beleggen

Maatschappelijk verantwoord beleggen (MVB) is een integraal onderdeel van het beleggingsbeleid. Loyalis heeft MVB uitbesteed aan APG Asset Management. Hierbij maakt Loyalis gebruik van de visie en de uitvoering van MVO van APG. APG gaat in dialoog met bedrijven om duurzaamheid en goed ondernemingsbestuur te realiseren. Van ondernemingen wordt verwacht dat zij de uitgangspunten van Global Compact respecteren. Dit is een initiatief van de Verenigde Naties dat maatschappelijk verantwoord ondernemen bevordert op het gebied van mensenrechten, arbeidsomstandigheden, milieubescherming en corruptiebestrijding. Ook gebruikt Loyalis zijn rechten als aandeelhouder om het duurzaam beleggingsbeleid mede vorm te geven. Bovendien blijft zij voortdurend op zoek naar aantrekkelijke beleggingen die duurzaamheid bevorderen.

Niet alleen rendement telt, maar ook mens en milieu

Uit zorgplicht en ethiek

We sluiten aan op het beleggingsbeleid van APG. Weliswaar hanteren we een andere tijdshorizon, maar we volgen het APG-charter. Uiteraard voldoen we daarnaast aan de Gedragscode Verzekeraars.

In de markt doet Loyalis actief mee aan de discussie over privacy en medische vragen bij arbeidsongeschiktheid. Het feit dat onze mening gevraagd wordt, is een bevestiging dat onze expertise wordt erkend.

Risicomanagement

We zetten verdere stappen in de integratie van het risicomanagement-framework. De risicobereidheid is beperkt, voor kritische risico's nemen we mitigerende maatregelen. Hierbij is sprake van voortdurende toetsing.

Risicomanagement is een belangrijk bestuursonderwerp. We houden vast aan het risicobeleid, waaronder ook de risicobereidheid, de kapitaalallocatie en het liquiditeitsbeslag, dat ter goedkeuring aan de Raad van Commissarissen is voorgelegd.

Het risicobudget wordt bepaald door de gewenste strategische positie en de risicotolerantie. Vervolgens wordt het risicobudget vertaald naar het beleggingsbeleid, met aandacht voor actuariële en operationele risico's, ondersteund door een jaarlijks intern uitgevoerde ALM-studie (Asset Liability Management) waarin de financiële risico's worden getoetst.

RISICOMANAGEMENT IN DE ORGANISATIE

Loyalis onderscheidt drie niveaus van verantwoordelijkheid, ook wel de three lines of defence genoemd:

- De eerste lijn is de lijnorganisatie (inclusief de afdelingen Investments en Actuariaat) die primair verantwoordelijk is voor het onderkennen van risico's en de beheersing daarvan.
- De tweede lijn wordt gevormd door de afdelingen Risicomanagement en Compliance die de beheersing van deze risico's toetsen en hierover rapporteren.

Risicomanagement

- De derde lijn is de onafhankelijke Internal Audit-functie die de opzet, het bestaan en de werking van de risico-organisatie en -operatie toetst.

Risk Management Committee

Het Risk Management Committee (RMC) monitort en evalueert het totale risicoprofiel van Loyalis. Het RMC adviseert de directie over risicokaders, ALM, het beleggingsplan en de solvabiliteit. Het doel van het RMC is beheersing van de financiële en operationele risico's door kaderstelling en monitoring. Het merendeel van de marktrisico's wordt gemeten met specifieke modellen.
Het risicoprofiel van de portefeuille en de belangrijkste marktrisico's worden met regelmaat gevolgd. De periodieke risicorapportage geeft een volledig beeld van alle risico's.

Risico Allocatie Platform

Naast het RMC is er het Risico Allocatie Platform (RAP), ingericht om de financiële risico's en de verdeling van het risicobudget over beleggingscategorieën en actuariële risico's te beheersen. Het RAP richt zich op het inzetten van risicokapitaal vanuit balansmanagement, gebaseerd op het verwachte rendement per risico-eenheid. Zowel naar activa als naar passiva. In het RAP ligt ook de primaire verantwoordelijkheid tot besluitvorming in de eerste lijn.

Risicomanagement en directie

De risicomanagementfunctie participeert actief in de managementteamvergaderingen. Daarnaast is de functie vertegenwoordigd in relevante stuurgroepen. De directie van Loyalis is eindverantwoordelijk voor het risicomanagement. Zowel voor de kaderstelling als voor het beleggings- en productbeleid.

Internal Audit

Internal Audit, uitbesteed bij APG Groep NV, voert systematisch en planmatig audits uit en rapporteert hierover aan de directie en het Audit & Risk Committee van de Raad van Commissarissen.

Risicomanagement

Raad van Commissarissen

Risicomanagement is een belangrijk aandachtsgebied voor de Raad van Commissarissen en het Audit & Risk Committee (ARC). Rapportage over de kwaliteit van de interne beheersing, uiteindelijk resulterend in onder andere een In Control Statement, is een van de kernonderwerpen in het ARC.

Beleggingsadviescommissie

Op beleggingsgebied laat de directie zich adviseren door een beleggingsadviescommissie met externe deskundigen. De samenstelling van deze commissie vindt u in de Personalia, pagina 181.

RISICOCATEGORIEËN

Loyalis laat het risicokader zoveel als mogelijk anticiperen op de regelgeving zoals die onder Solvency II van toepassing zal zijn. Solvency II onderscheidt een groot aantal risico's. Deze worden gekwantificeerd op basis van het verlies dat zich eens in de 200 jaar zou kunnen voordoen (de zogenaamde 99,5% zekerheid die wordt vertaald in de Value at Risk). Via correlatiematrices wordt dit getotaliseerd tot het bedrag dat in zo'n worst case-situatie verloren zou kunnen gaan. Loyalis is van mening dat deze systematiek ook voor het eigen bedrijf passend is. De risicokaders 2014 zijn dan ook op de Solvency II-indeling aangepast. In het hoofdstuk Risicomanagement wordt een nadere kwantificering dan wel toelichting op onderstaande risico's weergegeven.

Financiële risico's

De financiële risico's worden primair in ALM-context (beleggingen/verplichtingen) beheerst binnen het geldende risicokader. Met het oog op de rendementsverwachting hanteert Loyalis spreadrisico als primair mismatchrisico. Secundair zijn vastgoedrisico en private equity risico. Rente- en valutarisico's worden beperkt door inzet van derivaten. Risico's en posities worden continu bewaakt en zo nodig bijgestuurd.

Risicomanagement

Verzekeringstechnische risico's

De verzekeringstechnische risico's – waarvan langleven -, kortleven- en arbeidsongeschiktheidsrisico's de grootste zijn – worden beheerst door een adequaat acceptatiebeleid en deels door herverzekering. Met schadelastbeheersing als essentieel onderdeel. Samen met de klant bekijken we hoe we de risico's zo laag mogelijk kunnen houden.

Operationele risico's

Voor operationele risico's geldt een uitgebreid systeem van controlemaatregelen. Dat systeem wordt regelmatig geëvalueerd. Daarbij wordt voortdurend gezocht naar verdere verbetering van het in kaart brengen, analyseren, beheersen en monitoren van de risico's.

Compliancerisico

Het compliancerisico heeft in de kern een tweeledig karakter. Aan de ene kant bestaat het risico dat Loyalis niet voldoet aan geldende wet- en regelgeving. Aan de andere kant is er sprake van een reputatierisico als gevolg van mogelijk incorrect handelen door medewerkers.

Het eerste risico wordt beheerst door de werking van een interne Commissie Monitoring Wet- en Regelgeving (CMWR). Het tweede risico wordt beheerst door de implementatie van toetsing op naleving van de interne gedragscode.

RISICOMANAGEMENTPROCES

Loyalis stuurt aan de hand van een Plan Do Check Act-cyclus op een aantal regelkringen, waarbij de belangrijkste beheersdoelstellingen worden onderscheiden, gedocumenteerd en beheerst. Dit proces is vastgelegd in het Handboek Risicomanagement dat jaarlijks wordt geactualiseerd.

Beleggingsbeleid

Het beleggingsbeleid heeft de volgende kernpunten:

- Handhaving van de vermindering van de beweeglijkheid van het

interestresultaat (is het rendement van de beleggingen minus het rendement van de verplichtingen). Het risicobudget bepaalt de toegestane volatiliteit.

- Het risicobudget omvat een kader voor doelrendement en niet-afdekbare risico's (unhedgeable risks).
- Beheersing en monitoring van marktrisico's binnen de gestelde kaders en het risicobudget, en binnen een asset-liabilitycontext, is van groot belang. Risico's wijzigen altijd gedurende een bepaalde periode; Loyalis beschouwt dynamisch balansbeheer dan ook als een essentiële beheersmaatregel. De beleggingsmix volgt zo goed mogelijk de waarde en beweeglijkheid van de verplichtingen.
- Beleggingsrichtlijnen in de uitvoering vermogensbeheer, om grip te houden op de uitvoering.

Vastrentende waarden

Binnen vastrentende waarden belegt Loyalis onder andere in staatsobligaties en bedrijfsobligaties wereldwijd (nadruk op euro). Bij vastrentende-waarden-portefeuilles heeft Loyalis gekozen voor actief beheerde mandaten, waarbij primaire sturing plaatsvindt op het risicobudget. De uitvoering hiervan ligt met inachtneming van beleggingsrichtlijnen bij APG Asset Management. Dit betekent dat de fondsmanagers mogen afwijken van de benchmark of marktindex om extra rendement te genereren.

Aandelen

Loyalis belegt voor de producten die voor de rekening en het risico van de klanten zijn wereldwijd in aandelen van ontwikkelde en opkomende markten. Bij aandelen is vooral de stijl van beleggen van belang. Loyalis kiest voor een mix van passief en actief beleggen, waarbij een goede samenhang wordt gezocht tussen kosten, rendement en risicobeheersing.

Alternatieve beleggingen

Ten slotte maakt Loyalis gebruik van alternatieve beleggingen als vastgoed, private equity en infrastructuur. Dit zijn overwegend illiquide beleggingen die geen beursnotering hebben en die niet dagelijks kunnen worden

verhandeld. Deze beleggingen geven een meer stabiel rendement en passen goed binnen de gehele strategie. De onderlinge afhankelijkheid van andere beleggingscategorieën is beperkt en leidt hiermee tot een betere diversificatie.

Samen met de klant bekijken we hoe we de risico's zo laag mogelijk kunnen houden

Interview:
Astra Bilgoe - consultant Kennis & Consult bij Loyalis

‘Tijd en geld besparen’

‘Wij helpen P&O’ers met hun vragen over het toepassen van de juiste regelgeving bij arbeidsongeschiktheid, verzuim en werkloosheid. Met onze service en expertise besparen we de werkgever tijd en geld. We verkleinen de kans op fouten en wijzen op subsidiemogelijkheden. En soms is het voor een werkgever gewoon fijn om even te sparren over een complexe casus.

Een paar keer per jaar organiseren we themabijeenkomsten. Daarbij kijken we niet alleen naar de regelgeving, maar maken we ook de vertaalslag naar de medewerkers in de organisatie. Ruim 250 werkgevers zijn geabonneerd op onze Sociale Zekerheidswijzer. Zij krijgen de maandelijkse nieuwsbrief, juridische hulp en toegang tot een kennisbank met actuele info over (boven)wettelijke regelingen. Gebundeld per sector en dat is uniek.’

Corporate governance

Het doel van de Governance Principes, de gedragscode voor de directie, de raad van commissarissen en de risicomanagement- en auditfunctie, is om het klantvertrouwen te verbeteren. Dit wordt door Loyalis van harte onderschreven.

De Governance Principes kennen het comply or explain-beginsel. Dat betekent dat Loyalis aan de code dient te voldoen en dat – daar waar Loyalis een andere invulling aan de code geeft – dit toegelicht dient te worden. De manier waarop Loyalis met de intenties van de code omgaat, is bepalend. En niet de mate waarin aan de letter van de code wordt voldaan.

Raad van commissarissen

De raad van commissarissen oefent, op basis van complementariteit en collegialiteit, onafhankelijk toezicht uit op de directie. De samenstelling van de raad van commissarissen is afgestemd op de omvang en complexiteit van Loyalis.

De competentiematrix geeft inzicht in de competenties die aanwezig of nodig zijn. Is er een vacature, dan wordt op basis van deze competentiematrix een functieprofiel ontwikkeld. De raad beschikt over voldoende leden om zijn taak goed te kunnen vervullen. Deze leden, zowel individueel als collectief, beschikken over gedegen kennis en ervaring van de maatschappelijke functies van de verzekeraar en van de belangen van alle bij de verzekeraar betrokken partijen. Ieder lid van de raad is in staat om de hoofdlijnen van het totale beleid te beoordelen en zich een afgewogen

en zelfstandig oordeel te vormen over de belangrijkste risico's die daarbij worden gelopen.

De raad van commissarissen streeft naar een evenwichtige afweging van de belangen van de bij de verzekeraar betrokken partijen zoals klanten, aandeelhouders en medewerkers. De overwegingen van de raad worden vastgelegd in een verslag. Commissarissen worden benoemd op basis van geschiktheid, deskundigheid en beschikbaarheid. Daarnaast is er een programma van Permanente Educatie (PE).

De vergoeding die de leden ontvangen is passend en niet resultaatsafhankelijk. Er vindt elk jaar een zelfevaluatie plaats.

De ARC, een commissie van de raad van commissarissen, heeft een voorbereidende rol over financiële en risicogerelateerde onderwerpen. Zo is geborgd dat er een periodieke beoordeling op strategisch niveau plaatsvindt over de vraag of de bedrijfsactiviteiten in algemene zin passen binnen de risicobereidheid van Loyalis. Voor de leden van deze commissies gelden specifieke competentie- en ervaringseisen.

Besluitvorming van de raad van commissarissen en haar commissies wordt schriftelijk vastgelegd.

De directie

Ook de directie voert haar taken uit op basis van collegialiteit en complementariteit. En ook voor de directie is een competentiematrix opgesteld. In geval van een vacature wordt het profiel voor de desbetreffende functie afgeleid van de matrix en goedgekeurd door de raad van commissarissen. De raad van commissarissen ziet er bovendien op toe dat de directie deelneemt aan een kwalitatief goed PE-programma en vergewist zich ervan dat de leden van de directie voldoende deskundig zijn.

De educatie heeft in ieder geval betrekking op relevante ontwikkelingen binnen de verzekeringsorganisatie en de financiële sector, op corporate governance in het algemeen en die van de financiële sector in het bijzonder,

op de zorgplicht jegens de klant, integriteit, het risicomanagement, financiële verslaglegging en audit.

Binnen de directie is een portefeuilleverdeling gemaakt waarin commerciële en operationele taken gescheiden zijn van risicomitigerende taken. De opsplitsing van de portefeuille tussen de bestuurders garandeert dat de financieel directeur geen individuele commerciële verantwoordelijkheid draagt en onafhankelijk functioneert van commerciële taakgebieden. Er is een zodanige structuur opgezet dat de financieel directeur tijdig betrokken is bij de voorbereiding van beslissingen die voor de verzekeraar van materiële invloed zijn op het risicoprofiel. Dit mede vanuit het oogpunt van financiële stabiliteit en beheersing van risico´s.

Naast de specifieke aandachtsgebieden beschikt ieder lid van de directie over gedegen kennis van de financiële sector in het algemeen en het verzekeringswezen in het bijzonder. Ieder lid beschikt tevens over gedegen kennis van de maatschappelijke functies van de verzekeraar en van de belangen van alle betrokken partijen. Voorts beschikt ieder lid van de directie over grondige kennis om de hoofdlijnen van het totale beleid te kunnen beoordelen.

Bij besluitvorming weegt de directie de belangen van klanten, medewerkers en aandeelhouders mee. Het klantbelang staat daarbij centraal. Een uitgangspunt dat is vastgelegd door het ondertekenen van een moreel ethische verklaring. Ook medewerkers wordt bij indiensttreding gevraagd om de gedragscode te tekenen en zich hiernaar te gedragen. Besluitvorming van de directie wordt schriftelijk vastgelegd.

Internal Audit

Internal Audit beoordeelt of de interne beheersmaatregelen in opzet, bestaan en werking effectief zijn. Zij ziet onder meer toe op de kwaliteit en effectiviteit van het functioneren van de governance, risicobeheer en beheersprocessen en rapporteert daarover aan de directie en de ARC. De opdracht daarvoor wordt vastgelegd in het jaarlijks op te maken auditplan.

Corporate governance

Internal Audit is onafhankelijk gepositioneerd. Tussen de Internal Audit-functie, de externe accountant en het ARC vindt periodiek informatie-uitwisseling plaats. Daarnaast wordt het auditplan goedgekeurd door de RvC.

Internal Audit rapporteert aan de directie en heeft een directe lijn naar de voorzitter van het Audit & Risk Committee. Deze bevoegdheden zijn vastgelegd in het Audit Charter. Jaarlijks vindt onder andere een overleg plaats tussen Internal Audit, DNB en de externe accountant om elkaars risicoanalyse, bevindingen en auditplan te bespreken. Ook in 2014 heeft dit overleg plaatsgevonden.

De algemene controleopdracht voor de jaarrekening is belegd bij de externe accountant (PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.). De externe accountant steunt op het werk van Internal Audit waar dit ten behoeve van haar rol als controlerend accountant mogelijk is. In het kader van de algemene controleopdracht voor de jaarrekening rapporteert de externe accountant aan de directie en de RvC.

Beloningsbeleid

Loyalis committeert zich aan de Regeling beheerst beloningsbeleid Wft. Deze regeling schrijft een zorgvuldig, beheerst en duurzaam beloningsbeleid voor, waarbij rekening wordt gehouden met de langetermijndoelstellingen en het maatschappelijk draagvlak.

In 2013 is het vaste en variabele beloningsbeleid van Loyalis integraal herzien. Op basis van een risicoanalyse is de Identified Staff opnieuw vastgesteld. Voor de Identified Staff geldt geen variabele beloning meer. Vanaf 2015 kent Loyalis voor geen enkele functionaris een variabele beloning meer. Om optimaal transparant te zijn heeft Loyalis het beloningsbeleid en het remuneratierapport op zijn website openbaar gemaakt. De raad van commissarissen is verantwoordelijk voor het uitvoeren en evalueren van het beloningsbeleid voor leden van de directie.

Corporate governance

Daartoe laat de raad van commissarissen zich bijstaan door een remuneratiecommissie. Naast de remuneratiecommissie kent Loyalis ook een toetsingscommissie die onder andere de risicomanagement- en de compliancefunctie omvat. De toetsingscommissie wordt betrokken bij de beloningscyclus, waaronder ook het vaststellen van de Identified Staff.

Elk jaar bespreekt de raad van commissarissen de vaste inkomens van de bestuurders. Daarbij ziet de raad van commissarissen erop toe dat het inkomen in redelijke verhouding staat tot het beloningsbeleid. Bij ontslag bedraagt de vergoeding voor een bestuurder maximaal eenmaal het vaste jaarsalaris.

Loyalis kent geen beloning in aandelen of andere financiële instrumenten. Voor meer informatie verwijzen wij naar onze website www.loyalis.nl.

Wet bestuur en toezicht

Sinds 1 januari 2013 is de Wet bestuur en toezicht van kracht. Op grond hiervan is een toelichting vereist indien de zetels in de raad van bestuur of de raad van commissarissen, voor zover deze zetels zijn verdeeld over natuurlijke personen, niet evenwichtig zijn verdeeld over vrouwen en mannen als bedoeld in artikelen 166 en 276 van Boek 2 BW.

Bestuurders en commissarissen worden benoemd op basis van een competentiematrix, waarbij de invulling van vacatures in het verslagjaar op basis van deze matrix niet tot een evenwichtige verdeling binnen de directie heeft geleid. In 2014 is de samenstelling van het bestuur niet gewiizigd waardoor er geen gelegenheid geweest is om een andere invulling te geven aan de samenstelling van het bestuur op basis van geslacht. Loyalis zal hiermee zo veel mogelijk rekening houden bij benoemingen in de toekomst. Bij de raad van commissarissen is dit met de komst van mevrouw Anne-Marie Snels in 2013 wel gelukt.

Naleving wet- en regelgeving

Binnen Loyalis is een Commissie Monitoring Wet- en Regelgeving actief die borgt dat nieuwe en gewijzigde wet- en regelgeving tijdig wordt

gesignaleerd. Resultaten van dit proces vinden hun beslag in een compliancerapportage aan de directie.

Vanaf 2014 evalueert Loyalis dit proces jaarlijks. Wilt u meer weten over de manier waarop Loyalis de Governance Principes toepast, kijk dan op onze website www.loyalis.nl/governance.

Bij besluit-vorming staat het klantbelang centraal

Kerncijfers en toelichting

(x € 1 miljoen)

	2014	2013	2012	2011	2010
Belegd vermogen	**3.097**	2.838	2.864	2.814	3.064*
- Voor eigen risico	2.885	2.624	2.641	2.593	2.821
- Voor risico polishouders	212	214	223	221	243
Eigen vermogen	**314**	290	271	227	254
Solvabiliteitsratio Verzekeringsgroep onder Solvency I	**372%**	354%	284%	239%	293%
Voorziening verzekeringsverplichtingen	**3.086**	2.865	3.308	3.107	3.022
- Voor eigen rekening	2.878	2.654	3.081	2.886	2.779
- Voor risico polishouders	208	211	227	221	243
Beleggingsrelateerde activa versus verzekeringsverplichtingen**	**102%**	103%	102%	102%	105%
Baten					
- Bruto verzekeringspremies	273	282	372	389	388
- Beleggingsopbrengsten	367	54	348	94	200
- Bedrijfslasten	72	85	101	88	85
Resultaat na belasting	**31**	19	44	-32	42
Totaal fte´s Loyalis (gemiddeld)	**314**	299	287	274	310

* Tegen Net Asset Values (NAV)
** In deze ratio zijn de vorderingen op de herverzekeraar in mindering gebracht op de opgenomen verzekeringsverplichtingen.

De gepresenteerde cijfers over 2010 bevatten een stelselwijziging, waarbij de cijfers van het voorgaande boekjaar zijn aangepast. Voor de inhoudelijke toelichtingen wordt verwezen naar de jaarrekening 2010.

Kerncijfers en toelichting

TOELICHTING BIJ KERNCIJFERS LOYALIS NV

Over 2014 realiseerden we een nettoresultaat van € 31 miljoen. Stabiele verzekeringstechnische resultaten en kostenreductie droegen bij aan dit resultaat. Door ons rentematchingsbeleid zijn de effecten van de forse rentedaling gemitigeerd. De omzet daalde licht, met name door de verdere afname van de levensloopportefeuille.

Kosten en personele aantallen ontwikkelen zich conform het veranderprogramma dat we in 2012 gestart zijn. Daarnaast zijn we, net als in 2013, in staat geweest om uitkeringen te indexeren, deze keer met 0,4% (2013: 0,6%).

Aanpassing sterftetafels

Jaarlijks toetsen we de gehanteerde sterftekansen aan de waargenomen frequenties binnen onze eigen populatie en gaan we voor de verwachte sterftetrend uit van de meest recente inzichten in de markt. In 2014 heeft dit geresulteerd in een verhoging van onze voorzieningen verzekeringsverplichtingen met bijna € 6 miljoen voor belastingen.

Voorziening verzekeringsverplichtingen

Binnen de Leven portefeuille loopt de Levensloopregeling verder terug als gevolg van de in 2013 ingezette overheidsmaatregelen. De aanhoudende rente-ontwikkeling op de financiële markten houdt de voorziening voor de overgebleven opgebouwde tegoeden nog steeds op peil.

Onze arbeidsongeschiktheidsportefeuille is stabiel. Een nadere verfijning van de berekeningswijze van de schadevoorziening heeft geleid tot een vrijval van in totaliteit € 24 miljoen vóór belastingen.

De portefeuille met werkgeversproducten vraagt onverminderd onze aandacht als gevolg van de binnengekomen schadegevallen rondom WGA/ERD. Voor 2014 heeft dit geleid tot een aanvullende dotatie op deze voorziening van € 30 miljoen vóór belastingen. Diverse beheersmaatregelen, zoals actieve en preventieve schadelastbeheersing zijn verder aangescherpt teneinde deze trend een halt te kunnen toeroepen.

Kerncijfers en toelichting

Solvabiliteit

Loyalis bewaakt zijn kapitaal met interne solvabiliteitsmarges die ruim boven de minimum vereisten liggen van DNB. Het netto totaalresultaat van € 31 miljoen wordt toegevoegd aan de overige reserves. Hiermee is de solide vermogenspositie verder versterkt. (Tussentijdse) dividenduitkeringen (€ 7 miljoen in 2014) vinden enkel plaats als dit past binnen de gestelde kaders.

De solvabiliteitsmarges na verwerking van de prudentiële filters onder Solvency I bedragen per ultimo 2014 voor Loyalis Schade NV 753% en voor Loyalis Leven NV 271%.

Verzekeringspremies

De bruto verzekeringspremies daalden in 2014 met € 9 miljoen. De omzet van Leven daalde met € 23 miljoen, met name door de per 2021 eindigende levensloopregeling.

De omzet van Schade steeg voor zowel onze werkgeversproducten (WGA/ERD) als bij de arbeidsongeschiktheidsportefeuille voor werknemers. De totale omvang van onze schade-omzet bedroeg € 127 miljoen.

Beleggingsopbrengsten

De beleggingsopbrengsten over 2014 bedroegen € 367 miljoen, verdeeld naar € 305 miljoen voor eigen rekening en risico en € 62 miljoen ten behoeve van de klant.

De belangrijkste bijdrage aan het rendement voor eigen rekening en risico was afkomstig van de rentebeweging (€ 268 miljoen). Door het ruime monetaire beleid, de lage inflatie en de beperkte economische groei zijn in 2014 de rentes in de eurozone fors gedaald: zo daalde bijvoorbeeld de 10-jarige swaprente met 1,35%-punt. Deze rentedalingen hebben geleid tot positieve herwaarderingen van de obligaties en renteswaps van respectievelijk € 80 miljoen en € 188 miljoen.

Ondanks de gestegen aandelenbeurzen waren de herwaarderingen van private equity (en het niet-beursgenoteerde onroerend goed) bescheiden. Dit resulteerde in een resultaat op de zakelijke waarden portefeuille voor

eigen rekening en risico van € 2 miljoen. Daarnaast werd voor de polishouders € 22 miljoen resultaat behaald op de zakelijke waarden portefeuille welke profiteerde van de gestegen aandelenmarkten. Het grote verschil tussen de beleggingsopbrengsten over 2014 en die van 2013 is te verklaren door de verschillende rentebewegingen: in 2013 steeg de rente waardoor de obligaties en renteswaps negatieve herwaarderingen lieten zien, terwijl het omgekeerde in 2014 het geval was.

Indexatie

Voor een aantal producten wordt elk jaar vastgesteld of indexatie van verzekerde bedragen van toepassing is. Voor een klein deel is dit een onvoorwaardelijke indexatie op basis van het zogenaamde u-rendement. Voor het overgrote deel is dat een indexatie op basis van een directiebesluit, gebaseerd op gerealiseerde beleggingsresultaten na oprenting van voorzieningen. Van indexatie op basis van u-rendement is sprake als het gemiddelde u-rendement uitstijgt boven de 4,5%. Dit was in 2014 niet het geval: het gemiddelde u-rendement over 2014 bedroeg 1,33% (2013: 1,50%). Voor dit deel van de portefeuille kan dus geen sprake zijn van een indexatie.

Voor het grootste deel van de portefeuille is sprake van een voorwaardelijke indexatie op basis van een directiebesluit. De directie heeft besloten om voor deze groep verzekeringsproducten de uitkeringen te indexeren met 0,4%.

Bedrijfslasten en fte's

Onze bedrijfslasten zijn ten opzichte van 2013 met ruim € 13 miljoen gedaald. Belangrijkste redenen hiervoor zijn de lagere dotaties aan de reorganisatievoorziening (€ 10 miljoen) en de lagere afname van diensten bij onze moedermaatschappij op het gebied van Marketing en ICT (€ 7 miljoen), deels tenietgedaan door hogere personeelskosten als gevolg van overgenomen marketing- en salesmedewerkers vanaf augustus 2013. Het gemiddeld aantal fte's steeg als gevolg van het zelf organiseren van de marketing- en distributieactiviteiten vanaf augustus 2013.

TOEKOMST

De verzekeringsmarkt staat voor grote uitdagingen. De traditionele levenmarkt staat onder druk. De verwachting is dat deze markt verder krimpt. Loyalis ondervindt deze krimp in het bijzonder in zijn levensloopportefeuille. Op de schademarkt zal de concurrentie nog verder toenemen. Deze ontwikkelingen vragen om respons. Respons die te vinden is in nieuwe behoeften in een veranderende wereld. Wij zijn ervan overtuigd dat nieuwe perspectieven zullen ontstaan.

Van doorslaggevende betekenis zijn de flexibiliteit en snelheid waarmee op nieuwe ontwikkelingen wordt ingespeeld. Deze voorwaarden staan centraal in de verdere ontwikkeling van onze organisatie.

Daarnaast vormen een heldere strategie, een solide basis en innovatiekracht noodzakelijke ingrediënten om ons bedrijf vitaal te houden voor de toekomst. In dit kader ontwikkelen wij naast onze reguliere meerjarenplannen met een termijn van drie jaar ook strategische scenario's voor de langere termijn.

In 2014 hebben we stevig koers gezet. We kozen een vernieuwde positionering en brachten meer slagvaardigheid en transparantie in de interne organisatie aan. Een bestendige koers die we zorgvuldig en consistent blijven volgen. In een positieve spirit en met de juiste snelheid. Met als uiteindelijk doel om de klantverwachting te overtreffen, elke dag weer.

Wij zijn voorbereid op de invoering van de nieuwe solvabiliteitsregels voor verzekeraars per 1 januari 2016. Een van de waarborgen voor een financieel solide sector. Loyalis voldoet nu al aan de financiële normen die in 2016 gesteld worden.

Verwachtingen voor 2015

Zoals eerder aangegeven, is Loyalis er in 2014 in geslaagd om, in samenwerking met APG Groep, een pensioenopbouwpropositie voor zelfstandigen zonder personeel (zzp'ers) in te richten waarbij Loyalis een fee ontvangt voor het beheer van de beleggingsportefeuille alsmede

voor handelingskosten. De interesse voor dit product is groot. Daarnaast is het Loyalis Plus Pensioen ontwikkeld als antwoord op de verder terugtredende overheid op het gebied van pensioenopbouw. Op de verzekeringsproducten verwachten we een verdere afvlakking in de omzet in de leventak (met name voor levensloop). In onze arbeidsongeschiktheidsportefeuille verwachten we een groei, met name in de voor Loyalis nog vrij nieuwe zorgsector. Per saldo schatten we in dat het omzetniveau iets lager zal uitkomen dan 2014.

De ontwikkelingen in de verzekeringsmarkt (lagere marges op onze schadeproducten en een opdrogende levenmarkt) nopen ons tot continue monitoring van onze bedrijfsdoelstellingen. Het jaar 2015 en verder zullen dan ook in het teken blijven staan van het beheerst doorontwikkelen naar een sneller, flexibeler en schaalbaar Loyalis onder andere leidend tot een lager personeelsbestand.

De ontwikkelingen op de verzekeringsmarkt wijzen in de richting van afnemende volumes in de levenmarkt en verdere margedruk in de schademarkt. Snelle technologische ontwikkelingen, waaronder toenemende digitalisering, leiden tot een snelle veroudering van bestaande systemen. Loyalis blijft investeren in zijn doelarchitectuur en innovatieve productconcepten als antwoord op deze ontwikkelingen. Tevens herijken we voortdurend onze strategie, onder andere op basis van langetermijnscenario's.

Voor 2015 verwachten we een gezond resultaat. Een bijzonder aandachtspunt blijft, ondanks de risicobeheersing, de opbrengst uit de beleggingsportefeuille, omdat de vooruitzichten op de financiële markten onzeker blijven.

Kerncijfers en toelichting

DANK

We spreken onze dank uit aan onze klanten. Zij zijn het die hun inkomenszekerheid en vermogensopbouw aan ons toevertrouwen. Daarmee vormen ze ons bestaansrecht en het doel van ons werken.

Ook spreken we onze dank uit aan onze medewerkers die zich - ook in tijden van onrust en reorganisatie - elke dag blijven inzetten om aan de behoefte van onze klanten te voldoen.

Directie

P.N. van Wageningen

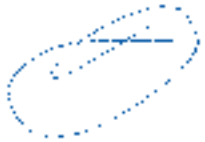

W.R.H. Vliex

Heerlen, 16 maart 2015

Interview:
Laurent Panders - hoofd P&O
Onderwijsgemeenschap Venlo & Omstreken

‘Kwaliteit staat voorop’

‘In de provincie Limburg zijn we al in 2005 begonnen om verzuimvraagstukken binnen het voortgezet onderwijs collectief aan de orde te stellen. Zo hebben we ook de krachten gebundeld bij de totstandkoming van collectieve zorg- en arbeidsongeschiktheidsverzekeringen. Een proces waarbij Loyalis van grote ondersteunende betekenis is geweest. Loyalis zit weliswaar aan het eind van die verzekeringsketen, maar is steeds intensief betrokken. Ook in de relatie met onze collectieve zorgverzekeraar.

Loyalis neemt een adequaat faciliterende positie in, weet vanuit de samenhang passende producten te ontwikkelen voor werknemers en is een steun en toeverlaat op kennisgebied voor werkgevers in het onderwijs. Heel belangrijk, want het gaat over mensen en dan staat kwaliteit voorop.’

Verslag raad van commissarissen

Verslag raad van commissarissen

Loyalis heeft over 2014 een goed resultaat laten zien. Met waardering ziet de raad van commissarissen (RvC) hoe directie en medewerkers hard op weg zijn om aan een nieuwe toekomst voor Loyalis vorm te geven. Met een goede focus op dat wat nodig is voor de toekomst: een efficiëntere organisatie, waarin het belang van de cliënt voorop staat.

Evenals de directie ziet de RvC dat de ontwikkelingen op de krimpende markt van inkomens- en schadeverzekeringen Loyalis tot actie nopen. Nieuwe producten als zzp-aanvullingen op collectieve pensioenregelingen bieden nieuwe kansen voor Loyalis. Aan deze kansen is echter een smaller verdienmodel gekoppeld dan in het verleden, hetgeen in de toekomst om een efficiënter en afgeslankt Loyalis vraagt.

Omdat het bij dit alles gaat om fundamentele ontwikkelingen die van invloed zijn op de strategie en positionering van Loyalis, heeft er regelmatig afstemming plaatsgevonden met de aandeelhouder. Onder meer door de voorzitter van de RvC afzonderlijk en in een gezamenlijke strategiesessie met directie, RvC en aandeelhouder.

Naast het feit dat er in verschillende gremia herhaaldelijk is gesproken over de toekomstige strategie en positionering van Loyalis hebben bovenstaande ontwikkelingen in de praktijk van het toezicht ertoe geleid dat er met name aandacht is geschonken aan de ontwikkeling van nieuwe producten en nieuwe markten en de efficiency van de organisatie. Aan de hand van de doelstellingen ter zake, zoals deze worden gehanteerd in een systeem dat is gebaseerd op de Balanced Score Card, heeft de monitoring en evaluatie

Verslag raad van commissarissen

door de RvC gedurende het gehele verslagjaar plaatsgevonden. Ondanks het feit dat het resultaat over 2014 tot tevredenheid stemt, is de RvC van mening dat de samenstelling van het resultaat, gelet op de transitie naar een nieuw verdienmodel, nog verdere aandacht behoeft. Waar nu nog het beleggingsresultaat zorgt voor een opwaarts effect in het resultaat is dit in de toekomst minder te verwachten. Dat maakt dat focus op kosten en omzet geboden blijft.

Wat betreft organisatorische ontwikkelingen is met name gesproken over de ICT-ontwikkeling en ook de door de RvC ondersteunde visie van vereenvoudiging van het systeemlandschap. Daarnaast zijn de lopende reorganisatie en de effecten daarvan op kosten en personeel herhaaldelijk aan de orde geweest. De RvC heeft zich daarbij uitgesproken voor een beheerste verandering.

Vanuit het belang van de omzetontwikkeling is tevens de inrichting van het commerciële apparaat besproken en de ontwikkeling van dit organisatieonderdeel in het bijzonder gevolgd. Ook zijn nieuwe producten en de ontwikkelingen van nieuwe markten in opeenvolgende vergaderingen aan de orde geweest. Hierbij zijn onder meer de zzp-markt, aftoppingsproducten en entree binnen de zorgmarkt de revue gepasseerd.

Gelet op het feit dat ons werkgeversproduct WGA/ERD in de afgelopen twee jaren een negatieve bijdrage aan het resultaat leverde is hieraan in het overleg met de directie bijzondere aandacht besteed. De RvC heeft zich ervan overtuigd dat voortzetting van het product onder inzet van risicobeperkende maatregelen mogelijk is. Beschermende maatregelen als schadelastbeheersing, premieverhoging en gemaximeerd premievolume hebben instemming van de RvC ontvangen waardoor de verlieslatende positie naar verwachting tot het verleden behoort.

Het beleggingsplan van Loyalis is besproken in bijzijn van de leden van de Beleggingsadviescommissie. Hier is met name de hantering en hoogte van het risicobudget in relatie tot de gevoerde strategie nader besproken.

Verslag raad van commissarissen

Voorts zijn de financiële risicokaders en het kapitaalbeleid van Loyalis vastgesteld. Ook bij deze onderwerpen was sprake van een duidelijke dialoog tussen de onderneming en zijn aandeelhouder.

Samenstelling RvC

De leden van de RvC worden benoemd voor een termijn van vier jaar en kunnen daarna worden herbenoemd voor een termijn van vier jaar. In verband met een vacature en het verstrijken van de zittingstermijn van de huidige voorzitter van de RvC in 2015 zijn er profielschetsen voor deze vacatures opgesteld. Gelet op de samenstelling van de RvC wordt voor de voorzitterspositie gezocht naar een kandidaat met verzekeringstechnische kennis en bestuurservaring. Voor het kandidaatlid dient in ieder geval sprake te zijn van ervaring op ICT-gebied; dit tegen de achtergrond van de ingezette efficiencyverbeteringen in de interne organisatie.

Evaluatie en permanente educatie

Het functioneren van de RvC over 2014 is medio februari 2015 geëvalueerd met ondersteuning van een externe begeleider, zoals de code voor verzekeraars voorschrijft. Voor de permanente educatie is een beleid opgesteld dat aansluit bij voormelde code. Conform het daarvoor opgestelde programma zijn in het verslagjaar governance, integriteit en risicomanagement en risicoverantwoording aan de orde geweest. Verder is aandacht besteed aan de ontwikkelingen op de verzekeringsmarkt zoals deze specifiek voor Loyalis gelden.

Zelfevaluatie

Jaarlijks vindt een zelfevaluatie binnen de RvC plaats. Binnen de Raad is in dit kader onder meer gesproken over de rol ten aanzien van de strategische positionering en marktafbakening van Loyalis. In aansluiting op dit thema zijn de kwaliteit en kwantiteit van de contacten met stakeholders geëvalueerd. Verder is de samenstelling en het profiel van de Raad in relatie tot aanstaande wisselingen in commissarisfuncties aan de orde geweest. Ook is besproken hoe de informatievoorziening aan de RvC verder aan kwaliteit en effectiviteit kan winnen.

Verslag raad van commissarissen

Remuneratie- en benoemingscommissie

De remuneratiecommissie heeft zich in haar twee vergaderingen gebogen over de Regeling beheerst beloningsbeleid. In 2014 is in lijn met de cao van APG Groep, die eveneens van toepassing is op het personeel van Loyalis, de variabele beloning voor het gehele personeel afgeschaft. Voorts spreekt de Regeling beheerst beloningsbeleid over een aantal specifieke toezichttaken voor de interne toezichthouder. Deze toezichttaken zijn verricht door de commissie en daarna ter beoordeling voorgelegd aan de RvC. Op basis hiervan is vastgesteld dat Loyalis voldoet aan de vereisten die in de Regeling beheerst beloningsbeleid worden gesteld.

Tevens zijn de beloningsvoorstellen van de directieleden voorbereid en ter besluitvorming voorgelegd aan de RvC. Als basis hiervoor dient onder meer de vaststelling van de score van de Balanced Score Card voor directieleden, zoals die door de remuneratiecommissie wordt verricht. Van de beloning van directieleden is een remuneratierapport opgesteld dat wordt gepubliceerd op de website van Loyalis. Verder wordt in de commissievergaderingen frequent aandacht geschonken aan het managementpotentieel en de mogelijkheid om intern sleutelposities in te vullen.

Audit & Risk Committee (ARC)

De ARC heeft in de vier bijeenkomsten in 2014 uitvoerig stil gestaan en gesproken over een aantal thema's. Zo heeft de commissie begin 2014 het auditplan 2014 voor Group Internal Audit (GIA) vastgesteld. De voortgang van de audits en de bevindingen zijn in de vergaderingen besproken. Alle geplande audits zijn in 2014 uitgevoerd. Nieuwe trajecten, zoals de intrede in de zorgsector en de voorbereiding van zzp en 100K+, zetten druk op de organisatie. De commissie heeft in deze fase van veranderingen in het bijzonder aandacht gegeven aan de risicobeheersing, de continuïteit van processen, de omzetontwikkeling en de ontwikkeling van het (interest) resultaat.

Verslag raad van commissarissen

In de eerste vergadering van 2014 is het ORSA-verslag over 2013 besproken. Verder lag de nadruk op de financiële verslaglegging en de jaarrekening over 2013, de accountantsrapporten en het rapport van de externe actuaris. Bijzondere aandacht is uitgegaan naar de toereikendheid van de actuariële voorzieningen. Ook zijn het nieuwe risicoregister 2014, het daaruit afgeleide testprogramma en de risicokaders in de eerste vergadering van 2014 besproken.

De directie is in elke vergadering door de commissie bevraagd over de signalen die zijn afgegeven in de financiële managementrapportage en de integrale risicorapportage, in het bijzonder met betrekking tot de beleggingen en de verzekeringsverplichtingen. Bij de bespreking van het ALM- en ORSA-traject is kritisch gekeken naar mogelijke bedreigingen in de verschillende scenario's. Ook de effectiviteit van de verschillende management actions is besproken. De commissie heeft vastgesteld dat relevante acties zijn meegenomen in het businessplan. In elke vergadering is de voortgang van de uitvoering van het auditplan door GIA besproken en heeft Internal Audit de bevindingen uit de audits nader toegelicht.

Gedurende het jaar heeft de voortgang van de acties gericht op beheersing van kosten en risico's en omzetverhoging bijzondere aandacht gekregen in de commissie. Op grond hiervan zijn door de commissie adviezen uitgebracht voor aanscherping of bijsturing van interne risicobeheersing.

In de tweede helft van 2014 zijn het nieuwe risicoraamwerk voor 2015 en de bijgestelde risicokaders besproken. Met dit nieuwe programma wordt beter aangesloten op het APG-brede raamwerk. Dit heeft geleid tot enkele bijstellingen ten opzichte van het programma 2014. In de laatste vergadering van het jaar kwamen onder andere de resultaten uit de interimcontrole van de externe accountant aan de orde. Ook is het concept ORSA-verslag van 2014 uitgebreid aan de orde geweest. Naast de reeds genoemde onderwerpen is ook de voortgang van de activiteiten gericht op de invoering van Solvency II bij Loyalis regelmatig in de vergaderingen besproken.

Verslag raad van commissarissen

De commissie kwam gedurende 2014 in totaal vier keer bij elkaar.

Ten slotte

De toekomst van Loyalis met een duidelijke focus op markten, producten en organisatie is gebaseerd op heldere uitgangspunten en plannen. Er zal veel werk verzet moeten worden om de bestaande positie te bestendigen en uit te bouwen. Voor het vele werk dat in het afgelopen jaar is verzet spreekt de RvC op deze plaats graag zijn waardering naar directie en medewerkers uit.

Interview:
Roosmarije Reneman - sectormanager APG

‘Een visitekaartje voor APG’

‘De dynamiek in de pensioenwereld is enorm. De onderlinge verhoudingen veranderen. De manier waarop collectiviteit en solidariteit moeten worden ingevuld staat ter discussie. En wat is dan wijsheid?

Wij zijn een echte sparringpartner in de voorbereiding op de cao-tafel met sociale partners. We creëren de ontmoeting en zorgen ervoor dat partijen samen een oplossing kunnen bedenken. In dat proces is Loyalis als geen ander in staat om de vraag van de klant scherp te krijgen. Ook de sectorspecifieke kennis is indrukwekkend. Daarmee kan onze klant een weloverwogen keuze maken. Je vergeet bijna dat Loyalis een verzekeraar is. Ze houden in alle bescheidenheid de beste oplossing voor ogen. Echt een visitekaartje voor APG.’

Pre-advies raad van commissarissen

De Raad van Commissarissen heeft op 12 maart 2015 de jaarrekening van Loyalis NV over 2014 en de controleverklaring van PricewaterhouseCoopers Accountants NV besproken.

De Raad van Commissarissen stelt voor de jaarrekening vast te stellen conform het voorstel van de directie.

De Raad van Commissarissen stelt de Algemene Vergadering van Aandeelhouders voor de directie te dechargeren voor het door haar gevoerde beleid.

Heerlen, 16 maart 2015

Raad van Commissarissen

V.I. Goedvolk (president-commissaris)
B.E. Baarsma
H. Schuijt
J.M.C. Snels

Geconsolideerde jaarrekening

Geconsolideerde balans Loyalis NV

(x € 1.000) (voor winstbestemming)

Activa	31-12-2014	31-12-2013
Latente belastingvorderingen (1)	83.209	74.376
Beleggingen, reële waardeverwerking via het geconsolideerd overzicht van het totaalresultaat (2)		
Aangehouden voor handelsdoeleinden		
- Beleggingen voor rekening van Loyalis	2.885.379	2.649.229
- Beleggingen voor risico polishouders	211.467	214.133
	3.096.846	2.863.362
Vorderingen (3)		
- Vorderingen uit hoofde van hypotheken	4.085	3.989
- Vorderingen en overige activa	40.901	26.623
- Vorderingen en overige activa uit herverzekering	50.339	58.716
	95.325	89.328
Activa aangehouden voor verkoop (4)	-	9.128
Liquide middelen (5)	237.568	289.644
Totaal activa	**3.512.948**	**3.325.838**

Eigen vermogen en verplichtingen	31-12-2014	31-12-2013
Eigen vermogen (6)		
- Gestort en opgevraagd kapitaal	167.707	167.707
- Overige reserves	31.633	20.041
- Agioreserve	83.653	83.653
- Onverdeeld resultaat lopend jaar	30.926	19.012
	313.919	**290.413**
Voorziening Verzekeringsverplichtingen (7)		
- Bruto verzekeringsverplichting voor eigen rekening	2.877.640	2.654.497
- Verzekeringsverplichting voor risico polishouders zonder garantie	208.311	210.730
	3.085.951	**2.865.227**
Voorziening pensioenverplichting (8)	-	-
Overige voorzieningen (9)	**18.253**	**20.650**
Verplichtingen (10)		
- Schulden en overige verplichtingen	74.392	98.561
- Schulden en overige verplichtingen uit herverzekering	1.016	982
- Schulden inzake vennootschapsbelasting	19.417	43.013
	94.825	142.556
Verplichtingen aangehouden voor verkoop (11)	-	6.992
Totaal eigen vermogen en verplichtingen	**3.512.948**	**3.325.838**

De toelichting op bladzijde 54 tot en met 148 is een integraal onderdeel van deze geconsolideerde jaarrekening.

Geconsolideerd overzicht van het totaalresultaat Loyalis NV (x € 1.000)

Doorlopende bedrijfsactiviteiten

Baten	2014	2013
Verzekeringspremies (12)		
Bruto premies	272.738	281.645
Herverzekeringsdeel	-11.914	-12.928
	260.824	**268.717**
Beleggingsopbrengsten (13)		
Aangehouden voor handelsdoeleinden		
- Eigen rekening	347.328	28.524
- Risico polishouder zonder garantie	21.555	25.384
- Overige resultaten	-1.874	-217
	367.009	**53.691**
Overige opbrengsten (14)	11.014	12.513
Rentebaten (15)	1.013	1.219
Totaal baten	**639.860**	**336.140**

Geconsolideerd overzicht van het totaalresultaat Loyalis NV (x € 1.000)

Lasten	2014	2013
Verzekeringslasten (16)		
Uitkeringen en mutatie voorziening verzekeringsverplichtingen voor eigen rekening	500.842	211.002
Uitkeringen en mutatie voorziening verzekeringsverplichtingen herverzekeringsdeel	-4.135	569
Winstdelingsregeling	843	528
Netto verzekeringslasten eigen rekening	**497.550**	212.099
Uitkeringen en mutatie voorziening verzekeringsverplichtingen voor risico polishouders	25.358	7.147
	522.908	219.246
Beleggingslasten (17)	3.930	4.498
Bedrijfslasten (18)	71.708	85.187
Rentelasten (19)	66	201
Totaal lasten	**598.612**	**309.132**

Lasten	2014	2013
Totaal baten	**639.860**	**336.140**
Totaal lasten	**598.612**	**309.132**
Resultaat uit operationele activiteiten	41.248	27.008
Resultaat voor belastingen	41.248	27.008
Belastingen (20)	-10.322	-7.069
Resultaat na belastingen uit doorlopende activiteiten	30.926	19.939
Beeindigde bedrijfsactiviteiten		
Resultaat na belasting uit beëindigde bedrijfsactiviteiten	-	-927
Resultaat na belastingen	30.926	19.012
Overig totaal resultaat	-420	0
Totaal resultaat	**30.506**	**19.012**
Toerekenbaar aan: Aandeelhouders	30.506	19.012

De toelichting op bladzijde 54 tot en met 148 is een integraal onderdeel van deze geconsolideerde jaarrekening

Geconsolideerd mutatieoverzicht eigen vermogen Loyalis NV (x € 1.000)

	Aantal aandelen	Gestort en opgevraagd kapitaal	Overige Reserves	Agio reserve	Onverdeeld resultaat	Totaal eigen vermogen
Stand eigen vermogen 01-01-2013	369.577	167.707	-24.091	83.653	44.132	271.401
Winstbestemming voorgaand boekjaar	-	-	44.132	-	-44.132	-
Resultaat na belastingen	-	-	-	-	19.012	19.012
Stand eigen vermogen 31-12-2013	369.577	167.707	20.041	83.653	19.012	290.413
Winstbestemming voorgaand boekjaar	-	-	19.012	-	-19.012	-
Dividenduitkering*	-	-	-7.000	-	-	-7.000
Correctie totaal vermogen inzake IAS 19	-	-	-420	-	-	-420
Resultaat na belastingen	-	-	-	-	30.926	30.926
Stand eigen vermogen 31-12-2014	**369.577**	**167.707**	**31.562**	**83.653**	**30.926**	**313.919**

* transacties met aandeelhouders
2013: -
2014: -7.000 (dividenduitkering)

Geconsolideerd kasstroomoverzicht Loyalis NV

(x € 1.000) (voor winstbestemming) (Volgens indirecte methode)

Kasstromen uit operationele activiteiten	2014	2013
Resultaat voor vennootschapsbelasting	41.248	27.008
Netto beleggingen voor handelsdoeleinden eigen rekening (2)	-236.150	-8.770
Netto beleggingen voor handelsdoeleinden risico polishouders zonder garantie (2)	2.666	9.290
Mutatie vorderingen (excl. belastingvorderingen) (3 en 4)	3.131	29.074
Mutatie bruto verzekeringsverplichting voor eigen rekening (7)	223.143	-426.035
Mutatie verzekeringsverplichting voor risico polishouders (7)	-2.419	-16.867
Mutatie overige verplichtingen (excl. belastingschulden)	-33.524	62.688
Betaalde belastingen	-38.590	-7.542
Mutatie vennootschapsbelasting	-4.161	-1.261
Correctie overig totaalresultaat	-420	-
Beëindigde bedrijfsactiviteiten	-	-927
Totaal kasstroom uit operationele activiteiten	**-45.076**	**-333.342**

Kasstromen uit financieringsactiviteiten	2014	2013
Dividenduitkering	-7.000	-
Totaal kasstroom uit operationele activiteiten	**-7.000**	**-**
Toe-/Afname liquide middelen	-52.076	-333.342
Beginstand liquide middelen	289.644	622.986
Eindstand liquide middelen	**237.568**	**289.644**

Onderdeel van de toe-/afname liquide middelen is ontvangen rente van 1.013 (2013: 1.219) en betaalde rente van 66 (2013: 201).

Toelichting op de geconsolideerde jaarrekening

GRONDSLAGEN VOOR DE GECONSOLIDEERDE JAARREKENING

Algemeen

Loyalis NV, opgericht en gevestigd in Nederland, is een naamloze vennootschap naar Nederlands recht. Loyalis NV is statutair gevestigd te Heerlen, het adres van de statutaire zetel is Burgemeester de Hesselleplein 31, 6411 CH te Heerlen. De aandelen van Loyalis NV worden voor 100% gehouden door APG Groep NV, waarvan Stichting Pensioenfonds ABP het merendeel van de aandelen bezit.

De belangrijkste activiteit van Loyalis Groep is het bieden van aanvullende inkomenszekerheid voor personeel in de sectoren overheid en onderwijs en daaraan gelieerde instellingen in Nederland en voor de markt van bouw en woningcorporaties. Klanten zijn zowel werkgevers als werknemers. Onze belangrijkste producten hebben betrekking op aanvullingen op ouderdoms-, nabestaanden- en invaliditeitspensioen en compensatie van werkgevers in eigen risicodragerschap voor verzuim en arbeidsongeschiktheid.

Vaststelling jaarrekening

De geconsolideerde jaarrekening van Loyalis NV voor het jaar eindigend op 31 december 2013 is door de directie vrijgegeven voor publicatie na goedkeuring door de Raad van Commissarissen op 12 maart 2014. De jaarrekening voor het boekjaar eindigend op 31 december 2014 wordt op 24 maart 2015 ter vaststelling voorgelegd aan de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.

Overeenstemmingsverklaring toepassing IFRS

Loyalis stelt de geconsolideerde jaarrekening op conform de International Financial Reporting Standards (IFRS) zoals aanvaard binnen de Europese Unie (EU).

Wijzigingen in gepubliceerde standaarden en interpretaties effectief in 2014

Nieuwe of gewijzigde standaarden worden effectief op de datum zoals

vermeld in de betreffende IFRS, waarbij eerdere toepassing soms wordt toegestaan. In 2014 werden de volgende, door respectievelijk de International Accounting Standards Board (IASB) en de IFRS Interpretations Committee uitgegeven standaarden en interpretaties, verplicht en bekrachtigd door de EU. Tenzij anders aangegeven, hebben de wijzigingen geen materiële invloed op de geconsolideerde jaarrekening van Loyalis. Hierna worden enkel die standaarden behandeld die voor Loyalis van toepassing zijn.

- IFRS 10 (Consolidated Financial statements), uitgebracht in mei 2011. De standaard is vanaf 1 januari 2014 van kracht en is bekrachtigd door de Europese Unie. Deze richtlijn introduceert een nieuwe benadering om te bepalen welke deelnemingen moeten worden geconsolideerd en verschaft een enkel model dat moet worden toegepast in de control analyse voor alle deelnemingen.
- Aanpassingen op basis van IAS 32, 'Financiële instrumenten: Presentatie' saldering van financiële activa en financiële passiva. Deze aanpassingen verduidelijken dat het recht tot saldering niet gebaseerd kan zijn op een toekomstige gebeurtenis. Het moet bovendien wettelijk afdwingbaar zijn voor alle partijen, zowel in de reguliere bedrijfsuitoefening als in het geval van betalingsachterstand, insolventie als faillissement. De aanpassing houdt tevens rekening met vereffeningsmethodieken. Deze aanpassing heeft geen materieel effect op de geconsolideerde balans.
- Aanpassingen op basis van IAS 36, 'Bijzondere Waardevermindering van activa', toelichting op inbare bedragen voor niet-financiële activa. Deze wijziging maakt een aantal toelichtingen over de realiseerbare waarde van kasstroomgenererende eenheden overbodig die inbegrepen waren in IAS 36, door uitgifte van IFRS 13.
- Aanpassingen op basis van IAS 39, 'Financiële instrumenten: Opname en Waardering' over de schuldvernieuwing van derivaten en de voortzetting van hedge accounting. Deze wijziging betreft wettelijke veranderingen in relatie tot 'over-the-counter' derivaten en de oprichting van centrale tegenpartijen. Onder IAS 39 zou schuldvernieuwing van derivaten met centrale tegenpartijen resulteren in beëindiging van hedge accounting.

De aanpassing voorziet in mogelijkheden tot continuering van hedge accounting in geval van vernieuwing van een hedge instrument onder specifieke voorwaarden. Loyalis heeft de aanpassing toegepast; dit heeft geen significante effecten op de groepsjaarrekening gehad.

- IFRIC 21, 'Heffingen', geeft de verwerkingswijze weer voor het opnemen van uitstroom van middelen als deze verplichting te herleiden is binnen de scope van IAS 37 'Voorzieningen'. Deze interpretatie geeft aan welke gebeurtenissen vanuit lokale overheden en instanties aanleiding geven tot het betalen van een heffing en wanneer hiervoor een verplichting opgenomen dient te worden. Loyalis is momenteel niet onderworpen aan significante heffingen.

Overige standaarden, wijzigingen en interpretaties, van kracht vanaf het boekjaar 2014, zijn niet materieel van belang voor Loyalis.

De volgende nieuwe, voor Loyalis NV van belang zijnde standaarden, wijzigingen in bestaande standaarden en interpretaties, (IFRICs), gepubliceerd voor of in 2014 en effectief vanaf het verslagjaar 2015 of verder, en bekrachtigd door de EU, worden niet vervroegd toegepast door Loyalis.

- IFRS 9, 'Financiële instrumenten', geeft de classificatie, waardering en opname van financiële activa en financiële passiva. De volledige versie van IFRS 9 werd uitgegeven in juli 2014. In deze versie zijn de verschillende onderdelen van het IASB project ter vervanging van IAS39 samengebracht. Dit omvat opname en waardering, impairment en hedge accounting en hiermee wordt een deel van de richtlijnen van IAS 39 vervangen. IFRS 9 kent aangepaste richtlijnen voor de opname en waardering van financiële activa. De classificatie van de financiële activa wordt gerelateerd aan het business model dat van toepassing is op de activa en daarbij is een nieuwe categorie geïntroduceerd voor bepaalde instrumenten, te weten Fair Value through Other Comprehensive Income (FVOCI). IFRS 9 kent een nieuw impairment model voor alle financiële activa. Daarbij wordt uitgegaan van de verwachte verliezen in plaats

van de opgetreden verliezen onder IAS 39. In de opname en waardering van financiële verplichtingen is enkel een wijziging aan de orde voor de verwerking van veranderingen in het eigen kredietrisico voor verplichtingen die tegen reële waarde worden opgenomen. Het effect als gevolg van wijzigingen in het eigen kredietrisico wordt verwerkt in het totaalresultaat (OCI). Verder kent IFRS 9 nieuwe voorwaarden voor hedge accounting waardoor een betere weergave van het risicomanagement in de verslaggeving mogelijk wordt.

Consolidatie

In de geconsolideerde jaarrekening worden de financiële gegevens opgenomen van Loyalis NV en van zijn groepsmaatschappijen op het moment dat Loyalis NV beschikt over een effectieve beleidsbepalende invloed op zijn groepsmaatschappijen. De activa, verplichtingen en resultaten van deze groepsmaatschappijen worden integraal geconsolideerd. Op het moment dat de beslissende zeggenschap niet langer uitgeoefend kan worden, vindt deconsolidatie plaats. Een lijst van geconsolideerde groepsmaatschappijen is opgenomen onder overige toelichtingen.

Als gevolg van de verkoop van Loyalis Maatwerk Administraties BV zijn de cijfers van deze entiteit in de balans van 2013 weergegeven als activa en verplichtingen aangehouden voor verkoop en in de resultatenrekening over 2013 als resultaat na belasting uit beëindigde bedrijfsactiviteiten.

Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit de liquide middelen. Ontvangsten en uitgaven uit hoofde van interest, ontvangen dividenden en winstbelastingen zijn opgenomen onder de kasstroom uit operationele activiteiten. Kasstromen en mutaties uit hoofde van beleggingstransacties zijn eveneens opgenomen onder de kasstroom uit operationele activiteiten. Transacties waarbij geen instroom of uitstroom van kasmiddelen plaatsvindt, zijn niet in het kasstroomoverzicht opgenomen.

Geconsolideerde jaarrekening

Functionele en presentatievaluta

De geconsolideerde jaarrekening luidt in duizenden euro's, tenzij anders is vermeld. De euro fungeert als functionele en ook als presentatievaluta van Loyalis NV.

Omrekenverschillen

Transacties in vreemde valuta worden omgerekend in euro tegen de koersen per transactiedatum. De verschillen tussen de transactiekoers en de koers van afwikkeling zijn opgenomen in de beleggingsopbrengsten (13). De ultimo standen van monetaire activa en verplichtingen in vreemde valuta zijn omgerekend in euro tegen de koersen per balansdatum. De voor omrekening gehanteerde koersen zijn de WM-fixingkoersen 16 uur Londentijd, zoals gepubliceerd via Reuters. De hieruit voortvloeiende omrekenverschillen zijn verantwoord in de post beleggingsopbrengsten (13). Aangezien alle beleggingen via de reële waarde met verwerking via de resultatenrekening-methode worden verwerkt, worden de omrekenverschillen op één manier verwerkt.

Afrondingen

Vanwege tussentijdse afrondingen op gehele duizenden of miljoenen euro's kan de som der delen afwijken van het totaal in de tabellen, alsmede afwijken in de onderlinge samenhang met elkaar.

Gebruik van schattingen en veronderstellingen bij het opstellen van de jaarrekening

Bij het opstellen van de jaarrekening is het maken van schattingen onvermijdelijk. Dit is vooral het geval bij het bepalen van de waarde van een deel van de beleggingen, de voorziening verzekeringsverplichtingen alsmede de overige voorzieningen. In de desbetreffende paragraaf worden de schattingen zoals deze zijn toegepast, nader toegelicht. Achteraf kan blijken dat de gerapporteerde waarde afwijkt van de feitelijke waarde. Zodra een dergelijke afwijking bekend wordt, wordt deze alsnog verwerkt. Loyalis neemt zoveel mogelijk prudentieregels in acht bij het aanhouden van voorzieningen uit hoofde van verzekeringsverplichtingen. Hierbij sluit zij tevens zo veel mogelijk aan bij de aanbevelingen zoals die door het Verbond

van Verzekeraars worden gedaan. Indien sprake is van een schattingswijziging wordt dit in de toelichting bij het betreffende onderdeel van de jaarrekeningpost vermeld.

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

De waarderingsgrondslagen worden hierna behandeld. Deze grondslagen zijn, tenzij anders vermeld, gedurende de gehele verslagperiode van toepassing geweest.

Algemeen

De jaarrekening is opgemaakt op basis van reële waarde, dan wel historische kostprijs. De waardering van de activa en passiva geschiedt, voor zover niet anders vermeld, tegen reële waarde. Winsten worden toegerekend aan de periode waarin ze zijn gerealiseerd. Verliezen worden verantwoord in het jaar waarin ze voorzienbaar zijn.

Activa worden opgenomen zodra het waarschijnlijk is dat toekomstige economische voordelen de onderneming toe zullen komen en het betreffende actief een betrouwbare en meetbare waarde heeft. Een verplichting wordt verantwoord zodra het waarschijnlijk is dat dit tot een uitstroom van middelen leidt als gevolg van afwikkeling van een bestaande verplichting en de waarde van de verplichting betrouwbaar vastgesteld kan worden.

Activa en verplichtingen worden niet langer opgenomen zodra alle contractuele verplichtingen zijn ingelost en economische risico's en voordelen zijn overgedragen.

Latente belastingvorderingen (1)

Latente belastingvorderingen worden opgenomen voor zover het waarschijnlijk is dat er in de toekomst belastbare winsten beschikbaar zullen zijn waarmee de tijdelijke verschillen benut kunnen worden. In deze post vindt op grond van verrekenbaarheid met dezelfde partij saldering plaats van latente belastingvorderingen en latente belastingverplichtingen. In de toelichting op de jaarrekening onder (1) wordt een uitsplitsing weergegeven naar latente belastingvorderingen en latente belastingverplichtingen.

Latente belastingvorderingen (en –verplichtingen) worden eveneens opgenomen ten aanzien van alle tijdelijke verschillen tussen de fiscale waarde van activa en verplichtingen en de boekwaarde daarvan in de jaarrekening. De belangrijkste tijdelijke verschillen vloeien voort uit de waardering van bepaalde financiële activa, het activeren van provisiekosten en de verwerking van wijzigingen in de assumpties van de berekening van verzekeringstechnische voorzieningen. Bij het berekenen van de latente belastingvorderingen en -verplichtingen wordt gebruik gemaakt van de belastingtarieven die gelden op balansdatum, dan wel waar op balansdatum reeds toe is besloten. Voor tijdelijke verschillen die voortvloeien uit de eerste verwerking van goodwill, uit fiscaal niet-aftrekbare goodwill, uit de eerste verwerking van activa of uit verplichtingen, met betrekking tot een transactie die geen fusie of overname betreft die daarnaast het commerciële noch het fiscale resultaat op het moment van de transactie beïnvloeden, worden geen latente belastingvorderingen (en –verplichtingen) opgenomen.

Beleggingen, reële waardeverwerking via geconsolideerd overzicht van het totaalresultaat (2)

Presentatie

De rubricering is afhankelijk van het doel waarvoor de beleggingen werden verkregen en wordt bepaald bij eerste opname in de balans. Loyalis NV classificeert zijn beleggingen in de categorie ‘beleggingen aangehouden voor handelsdoeleinden’.

De aan- en verkopen van beleggingen worden verwerkt op de transactiedatum, dat wil zeggen de datum waarop Loyalis zich verplicht tot aankoop of verkoop van de activa. Bij de eerste verwerking worden beleggingen gewaardeerd tegen reële waarde, zijnde de kostprijs van het verkregen actief. Transactiekosten worden verwerkt in het geconsolideerd overzicht van het totaalresultaat. Reële waardeveranderingen worden verwerkt in het geconsolideerd overzicht van het totaalresultaat in de

periode waarin deze optreden. De beleggingen kunnen worden onderverdeeld in drie categorieën, te weten:

- Zakelijke waarden
- Vastrentende waarden
- Overige beleggingen

Waardering zakelijke waarden

Een gedeelte van de beleggingen in zakelijke waarden (financiële activa)) wordt gewaardeerd op basis van geobserveerde marktprijzen (niveau 1). Voor niet-beursgenoteerde beleggingen (bijv. vastgoedbeleggingen) wordt gebruik gemaakt van schattingen (niveau 2). Wanneer schattingen worden gehanteerd, zijn deze gebaseerd op bewijzen van onafhankelijke derde partijen, waarbij deze waarde is gebaseerd op de reële waarde van de onderliggende beleggingen. Hoewel dergelijke waarderingen gevoelig zijn voor schattingen, wordt aangenomen dat het wijzigen van één of meer van de aannames naar redelijkerwijs mogelijke alternatieve veronderstellingen de reële waarde niet significant zal veranderen.

Slechts een klein deel van de totale zakelijke waarden (private equity) is opgenomen tegen reële waarde gebaseerd op modelmatige berekeningen door externe mandaathouders (niveau 3). In de waardering zijn in ieder geval meegenomen de meest actuele informatie over waarneembare marktinformatie van gerelateerde bedrijfsactiviteiten waaronder aandeelkoersen en risico's voor onder andere insolventie en illiquiditeit.

Waardering vastrentende waarden

De meerderheid van de beleggingen in vastrentende waarden (obligaties) wordt gewaardeerd op basis van genoteerde marktprijzen (niveau 1). Voor niet-beursgenoteerde en inactieve vastrentende waarden wordt gebruik gemaakt van waarneembare marktgegevens (niveau 2). Voor reële waardebepaling op niveau 2 worden andere dan de genoteerde prijzen in niveau 1 gehanteerd die waarneembaar zijn voor het actief of de verplichting, hetzij direct of indirect. Indien het actief een bepaalde (contractuele) termijn heeft, moet een niveau 2 input variabele waarneembaar zijn voor praktisch de volledige looptijd van het actief of de verplichting.

Waardering overige beleggingen

Deze beleggingen betreffen derivaten die worden aangehouden ter afdekking van risico's in de voorzieningen alsmede in de beleggingsportefeuille. De waardering van swaps vindt dagelijks plaats met behulp van modellen op basis van algemeen aanvaarde principes door verdiscontering van de meest actuele verwachte kasstromen met actuele rentecurves. Alle waardemutaties van deze derivaten worden binnen de resultatenrekening direct ten gunste van c.q. ten laste van de beleggingsopbrengsten onder de categorie 'overige beleggingen' verantwoord.

Waarderingen vorderingen, liquide middelen en verplichtingen

Vorderingen (3)

Vorderingen op hypotheken worden bij eerste verwerking opgenomen tegen reële waarde en daarna tegen geamortiseerde kostprijs gebruikmakend van de effectieve-rentemethode en onder aftrek van een voorziening van mogelijke oninbaarheid.

Vorderingen en nog te ontvangen en vooruitbetaalde posten zijn opgenomen tegen reële waarde en daarna tegen geamortiseerde kostprijs gebruikmakend van de effectieve-rentemethode en onder aftrek van een voorziening voor oninbaarheid. Deze voorziening voor oninbaarheid wordt gevormd indien er indicaties zijn voor mogelijke oninbaarheid. Significante financiële moeilijkheden van de debiteur, de waarschijnlijkheid dat de debiteur failliet gaat of een financiële reorganisatie ondergaat, en het niet voldoen dan wel een achterstand in betalingen zijn indicaties dat de vordering oninbaar is. Het bedrag van de voorziening bedraagt het verschil tussen de boekwaarde van het actief en de contante waarde van de geschatte toekomstige kasstromen, contant gemaakt tegen de oorspronkelijke effectieve rente. De boekwaarde van het actief wordt verlaagd door het vormen van een voorziening, het bedrag van het verlies wordt in het geconsolideerd overzicht van het totaalresultaat verwerkt. Wanneer een vordering oninbaar is, wordt deze afgeschreven ten laste van de voorziening op vorderingen. Latere ontvangsten uit eerder afgeschreven

bedragen worden als baten verantwoord onder de bedrijfslasten in het geconsolideerd overzicht van het totaalresultaat.

Activa aangehouden voor verkoop (4)
De activa, aangehouden voor verkoop, zijn opgenomen tegen de lagere van boekwaarde en reële waarde minus verkoopkosten.

Liquide middelen (5)
Liquide middelen bestaan uit kas, banktegoeden en op te nemen bankdeposito's, andere zeer liquide kortetermijnbeleggingen met een oorspronkelijke looptijd van ten hoogste drie maanden of minder en daarnaast banktegoeden in beleggingspools. Rekening-courantschulden worden opgenomen onder de verplichtingen op de balans.

De liquide middelen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde die gelijk is aan de reële waarde.

Voorziening verzekeringsverplichtingen (7)
De voorziening verzekeringsverplichtingen bestaat uit de voorziening voor levensverzekeringsverplichtingen en de voorziening voor schadeverzekeringsverplichtingen.

De gehanteerde actuariële grondslagen en het proces inzake de totstandkoming hiervan worden hierna voor de belangrijkste producten/voorzieningen toegelicht.

Levensverzekeringscontracten
De voorzieningen voor levensverzekeringsverplichtingen bestaan uit de voorziening voor ingegane en uitgestelde periodieke uitkeringen, de voorziening voor eindwaardegaranties, de voorziening voor B-polissen en de voorziening voor unit-linked verzekeringen.

Ingegane en uitgestelde periodieke uitkeringen

Voorzieningen worden berekend op basis van de volgende waarderingsmethode. Eerste stap is de bepaling van de verwachte kasstromen. Hierbij spelen sterftekansen een belangrijke rol. Loyalis NV hanteert hierbij als basis door het Actuarieel Genootschap in 2014 gepubliceerde generatietafels, in eerste instantie gecorrigeerd met een leeftijdsafhankelijke selectfactor. De resulterende gecorrigeerde AG-tafel wordt vervolgens vermenigvuldigd met product- en geslachtafhankelijke correctiefactoren. Voor de lijfrenten zonder indexatie is deze tafel vermenigvuldigd met 90% voor mannen en 82% voor vrouwen, voor lijfrenten met indexatie zijn de correctiefactoren resp. 117% en 128%.

Bij de bepaling van de verwachte kasstromen wordt rekening gehouden met een jaarlijkse indexatie. Dit geldt niet voor de nieuwe polissen vanaf 2013, waarbij de directie besloten heeft om vanwege de lage rentestand geen indexatievoorziening te vormen.

De resulterende kasstromen worden vervolgens contant gemaakt tegen een actuele risicovrije yieldcurve; hierbij wordt uitgegaan van de DNB rentetermijnstructuur exclusief Ultimate Forward Rate (UFR). Voorzieningen worden tenslotte verhoogd met opslagen voor toekomstige administratiekosten, waarbij wordt verondersteld dat het begrote kostenniveau voor de komende jaren een reële aanname is voor de verwachte toekomstige kasstromen uit kosten, aangepast voor inflatie.

Unit Linked Verzekeringen

De gehele premie minus een dekking voor eerste kosten wordt periodiek op het beleggingstegoed bijgeschreven. Maandelijks vindt de kostenonttrekking en de risicoverrekening plaats. De totale voorziening van de verzekering is op elk moment de waarde van het beleggingstegoed. De voorziening wordt vastgesteld aan de hand van het aantal units en de dan geldende koers. De beleggingsopbrengsten worden in de verzekering verrekend door middel van koerswijzigingen. De administratiekosten worden gefinancierd uit de product- en/of duurafhankelijke inhouding op de beleggingsopbrengsten.

- Sterftegrondslag:
  De bij de risicoverrekening gehanteerde sterftekansen zijn passend voor de klantenpopulatie van Loyalis NV. De sterftekansen komen grotendeels overeen met de sterftetafels van het Actuarieel Genootschap 2000-2005 met een leeftijdsterugstelling voor mannen en vrouwen van drie jaar.
- Voorzieningen worden verhoogd met opslagen voor toekomstige administratiekosten, waarbij wordt verondersteld dat het huidige kostenniveau een reële aanname is voor toekomstige kosten, aangepast voor inflatie.

Overig

De voorziening voor eindwaardegaranties wordt berekend op basis van de contante waarde van het garantiekapitaal met de DNB rentetermijnstructuur exclusief UFR als disconteringsvoet. De voorziening voor B-polissen betreft de contante waarde van de verzekerde pensioenen met de actuele risicovrije yieldcurve als disconteringsvoet; hierbij wordt uitgegaan van de zero-couponcurve ultimo 2014.

Schadeverzekeringscontracten

De belangrijkste schadeverzekeringscontracten betreffen arbeidsongeschiktheidverzekeringen. De voorzieningen voor deze schadeverzekeringen zijn gebaseerd op de geschatte uiteindelijke lasten van alle vóór balansdatum ontstane schadegevallen, ongeacht of deze al dan niet zijn gemeld, tezamen met de hiermee verband houdende (toekomstige) administratiekosten.

Ten aanzien van de melding van schadegevallen kan een aanzienlijke vertraging optreden, doordat de uitkering pas jaren na de eerste ziektedag ingaat.

De voorziening voor schadeverzekerings-verplichtingen kan worden gesplitst in een deel dat betrekking heeft op gemelde en toegekende schadeclaims (periodieke uitkeringen of VPU) en een deel dat betrekking heeft op ‘ontstane maar nog niet gemelde schadegevallen’ (claims incurred but

not reported of IBNR). Bij beide voorzieningen geldt een opslag voor toekomstige administratiekosten, waarbij wordt verondersteld dat het huidige kostenniveau een reële aanname is voor toekomstige kosten, aangepast voor inflatie.

Voorziening Periodieke Uitkeringen (VPU)

De Voorziening Periodieke Uitkeringen wordt berekend op basis van de hierna beschreven waarderingsmethode. Eerste stap is de bepaling van de verwachte kasstromen. Hierbij spelen sterftekansen een belangrijke rol. Loyalis NV hanteert hierbij de in 2014 gepubliceerde generatietafels van het Actuarieel Genootschap, die op basis van het Grondslagenonderzoek zijn aangepast: voor mannen met de factor 148% en voor vrouwen met de factor 206%. Bij de bepaling van de verwachte kasstromen wordt rekening gehouden met een jaarlijkse indexatie. Dit geldt niet voor de tekenjaren vanaf 2013, waarvoor de directie besloten heeft om vanwege de lage rentestand geen indexatievoorziening te vormen. De resulterende kasstromen worden vervolgens contant gemaakt tegen een actuele risicovrije yieldcurve; hierbij wordt uitgegaan van de DNB-rentetermijnstructuur exclusief UFR ultimo 2014. Voorzieningen worden tenslotte verhoogd met opslagen voor toekomstige administratiekosten, waarbij wordt verondersteld dat het huidige kostenniveau een reële aanname is voor toekomstige kosten, aangepast voor inflatie.

IBNR-voorziening

De gehele risicopremie wordt gereserveerd in een IBNR (Incurred But Not Reported)-voorziening. Voor daadwerkelijke schadegevallen vindt er een overheveling plaats van de IBNR-voorziening naar de hiervoor beschreven Voorziening Periodieke Uitkeringen (VPU). De totale voorziening bestaat uit de som van de IBNR en de VPU. Als het daadwerkelijke schadeverloop afwijkt van de schade die met de risicopremies gefinancierd kan worden, moet tussentijds een extra bedrag aan de voorziening worden toegevoegd of kan een deel van de IBNR-voorziening vrijvallen. Op basis van uitgebreide analyses wordt twee keer per jaar een inschatting gemaakt van de IBNR-voorziening.

Voorziening onverdiende premie

Voor ontvangen verzekeringspremies die aan toekomstige periodes toe te wijzen zijn, wordt een voorziening voor onverdiende premies gevormd. Deze voorziening wordt opgenomen tegen de reële waarde en is in de meeste gevallen gelijk aan de nominale waarde.

Toereikendheidstoets

IFRS vereist het uitvoeren van een 'Liability Adequacy Test' (LAT) op gerapporteerde voorzieningen. Doel hiervan is vaststelling of de technische voorzieningen, berekend op basis van lokale grondslagen, voldoen aan een minimumniveau, rekening houdend met de volgende bepalingen:

- alle verwachte kasstromen (premies/uitkeringen/kosten) uit de bestaande verzekeringspolissen worden berekend op basis van actuele economische en actuariële veronderstellingen;
- in de berekening van de verwachte kasstromen dient met opties, garanties en indexaties rekening gehouden te worden.

Op basis van de LAT worden de grondslagen voor de schadeverzekeringscontracten getoetst. Met name de grondslagen 'rekenrente' en 'kostenopslagen' zijn meegenomen in de LAT. Het resultaat op gehanteerde sterftekansen wordt periodiek in kaart gebracht. Tevens wordt ten behoeve van de toets de UFR gehanteerd, waar dit van toepassing is.

Voorziening pensioenverplichting (8)

Loyalis NV is voor zijn personeel aangesloten bij Stichting Pensioenfonds ABP (kortweg: ABP) respectievelijk bij Personeelspensioenfonds APG (kortweg: PPF APG). Beide pensioenfondsen hebben een toegezegde pensioenregeling, zowel voor de verplicht als voor de vrijwillig aangesloten werkgevers. In de terminologie van IAS 19: een 'defined benefitregeling'. ABP is een bedrijfstakpensioenfonds. Kenmerkend voor een bedrijfstakpensioenfonds is de onderlinge solidariteit, tot uiting komend in doorsnee premies, risicoverevening en hoge uittreeddrempels. Premies worden geheven ongeacht de bestandskenmerken van de huidige en voormalige werknemers van de aangesloten werkgevers. Hun leeftijd,

geslacht, burgerlijke staat en gezondheid zijn niet bepalend voor de af te dragen premie. Daarvoor zijn immers de bestandskenmerken van alle bij het pensioenfonds aangesloten deelnemers bepalend, zowel die van de actieven als die van de slapers en de gepensioneerden.

Ook het beleggingsbeleid van de pensioenfondsen is afgestemd op het totaal van de pensioenverplichtingen aan alle deelnemers.

Beleggingen en verplichtingen van de pensioenfondsen, en daarmee overschotten en/of tekorten, zijn dan ook niet op betrouwbare wijze toerekenbaar aan de individuele aangesloten werkgevers. Overigens kan Loyalis NV geen enkel recht doen gelden op een deel van de overschotten van de pensioenfondsen, zoals de pensioenfondsen richting Loyalis NV geen directe verhaalsmogelijkheden hebben in geval van tekorten. In geval van tekorten bij deze pensioenfondsen zal aanvullende financiering middels toekomstige premieverhogingen dan wel korten op opgebouwde rechten geschieden en is geen eenmalige bijstorting vereist. Om deze reden worden door Loyalis NV de pensioenkosten voor het personeel aangesloten bij ABP verantwoord als ware sprake van een defined contributionregeling.

Voor het personeel aangesloten bij PPF APG is wel sprake van een defined contributionregeling. De Projected Unit Credit (PUC) actuariële methode is gebruikt om de verplichtingen van de regeling te waarderen. Onder de PUC methode wordt een 'geprojecteerde aanspraak' berekend voor elk onderdeel van de regeling. Voor alle huidige actieve deelnemers van de regeling is de 'geprojecteerde aanspraak' gebaseerd op de regeling vanaf 1 januari 2015 en de dienstjaren op de berekeningsdatum. De hoogte van het salaris en de sociale verzekeringen worden geprojecteerd naar de verwachte datum waarop de dienstbetrekking beëindigd zal worden. Voor inactieve deelnemers wordt de totale opgebouwde aanspraak in de berekening meegenomen. De verplichtingen worden vervolgens bepaald als de verdisconteerde waarde van de 'geprojecteerde aanspraak'.
De kosten van een jaar opbouw zijn gelijk aan de waarde volgens de

PUC methode van de aanspraken die in het jaar verkregen worden door toename van de diensttijd. Actuariële resultaten worden via het eigen vermogen verwerkt.

Overige voorzieningen (9)

Onder dit hoofd zijn opgenomen de voorzieningen uit hoofde van langetermijnpersoneelsbeloningen en overige verplichtingen. Deze voorzieningen zijn gewaardeerd op de contante waarde van de verwachte toekomstige uitgaven, rekening houdend met actuariële grondslagen.

Daarnaast zijn onder dit hoofd opgenomen een voorziening voor reorganisatiedoeleinden. Gezien het overwegend kortlopend karakter van deze voorziening is de reële waarde gelijk aan de nominale waarde.

Verplichtingen (10)

Kortlopende schulden, nog te betalen en vooruitontvangen posten zijn opgenomen tegen geamortiseerde kostprijs.

Verplichtingen aangehouden voor verkoop (11)

De verplichtingen, aangehouden voor verkoop, zijn opgenomen tegen geamortiseerde kostprijs. Deze is gelijk aan de nominale waarde.

Baten en lasten (algemeen)

Baten en lasten vloeien merendeels voort uit de in de balans gehanteerde waarderingsgrondslagen voor beleggingen en voorziening verzekeringsverplichtingen. Premies, provisies, beleggingsopbrengsten, uitkeringen en kosten zijn toegerekend aan de periode waarop zij betrekking hebben.

Verzekeringspremies (12)

De verzekeringspremies betreffen de over het boekjaar verdiende premies en koopsommen, inclusief de toevoeging aan de voorziening uit hoofde van de toegekende indexatie van de uitkeringen op basis van de polisvoorwaarden.

Met uitzondering van de premies voor nabestaandenpensioen (ANW) en overlijdensrisicoverzekering worden alle aan het boekjaar toerekenbare premies als verdiende premies verwerkt. De onverdiende premies ANW en overlijdensrisicoverzekering worden gedoteerd aan de voorziening onverdiende premies. Herverzekering betreft de overlijdensrisicoportefeuille en het InvaliditeitsPensioen AanvullingsPlan en bedraagt een percentage van de uitkeringen.

Beleggingsopbrengsten (13)

De beleggingsopbrengsten bestaan uit dividend op zakelijke waarden en renteopbrengsten van vastrentende waarden betrekking hebbende op het boekjaar, waardemutaties van beleggingen en derivaten tegen reële waarde en boekresultaten bij verkoop van beleggingen en derivaten.

Dividend op beleggingen in zakelijke waarden wordt als bate verantwoord op de ex-dividenddatum. Rentebaten worden opgenomen in de periode waarop deze betrekking hebben. Waardemutaties betreffen het verschil tussen enerzijds de boekwaarde aan het einde van het jaar dan wel de opbrengst bij verkoop gedurende het jaar en anderzijds de boekwaarde aan het einde van het voorgaande jaar dan wel de verkrijgingsprijs gedurende het jaar.

Overige opbrengsten (14)

Opbrengsten uit hoofde van winstdeling herverzekeraar (op basis van beste schattingen) worden genomen voor zover deze toerekenbaar zijn aan het betreffende verslagjaar.

Rentebaten (15)

De rentebaten betreffen de gerealiseerde opbrengsten uit rekening-courant en deposito´s.

Verzekeringslasten (16)

Verzekeringslasten bestaan uit de som van uitkeringen, de mutatie in de voorziening voor verzekeringsverplichtingen zoals die voortvloeit uit de

wijze van waardering in de balans, alsmede de door Loyalis op basis van de polisvoorwaarden toegekende indexatie als gevolg van de winstdeling. Schadebehandelingskosten zijn hier niet in begrepen en worden opgenomen onder de bedrijfslasten.

Beleggingslasten (17)
Beleggingslasten betreffen beheer-, bewaar- en administratiekosten in rekening gebracht door derden en worden toegerekend aan het jaar waarop deze betrekking hebben.

Bedrijfslasten (18)
Bedrijfslasten betreffen kosten van personeel, diensten derden, automatisering, huisvesting, acquisitie en dergelijke en worden toegerekend aan het jaar waar ze betrekking op hebben.

Rentelasten (19)
De rentelasten betreffen de lasten uit rekening-courant, voor zover deze niet worden gerekend tot de beleggingsportefeuille.

Belastingen (20)
De belastingen zijn berekend over het resultaat vóór belastingen, rekening houdend met fiscaal vrijgestelde posten en geheel of gedeeltelijk niet-aftrekbare kosten en gebaseerd op het actuele, in het boekjaar geldende fiscale tarief.

Voor tijdelijke verschillen als gevolg van verschillen in commerciële en fiscale waardering wordt een latente belastingverplichting of –vordering (1) gevormd. Mutaties in de tijdelijke verschillen worden via de schulden of vorderingen inzake vennootschapsbelasting (10) verwerkt. Het effect van wijzigingen in het belastingtarief voor latente belastingen wordt via de belastingen (20) verwerkt.

Overig totaal resultaat (21)
Hieronder worden alle mutaties opgenomen die conform IFRS rechtstreeks in het eigen vermogen dienen te worden verantwoord.

Toelichting op de geconsolideerde balans

(x € 1.000)

Activa

Latente belastingvorderingen (1)

De latente belastingvorderingen bestaan uit de volgende onderdelen:

	2014	2013
Uit hoofde van verliescompensatie	343	287
Uit hoofde van afwijkende commerciële en fiscale waarderingen	82.866	74.089
Totaal	**83.209**	**74.376**

Onderstaand wordt de belastinglatentie weergegeven naar latente belastingvorderingen en –schulden:

	2014	2013
Latente belastingvordering	160.816	99.474
Latente belastingschuld	-77.607	-25.098
Totaal	**83.209**	**74.376**

Stijging van beide componenten ten opzichte van 2013 is een direct gevolg van de gedaalde rente in 2014.

Toelichting op de geconsolideerde balans

(x € 1.000)

Het totale verloop in de latente belastingvorderingen en –schulden, zonder rekening te houden met eventuele saldering van vorderingen en schulden, wordt onderstaand weergegeven.

Latente belasting vorderingen	Fiscaal geactiveerde kosten		Voorwaarts compensabele verliezen		Verzekerings-verplichtingen		Overige activa en overige verschillen		Totaal	
	2014	2013	**2014**	2013	**2014**	2013	**2014**	2013	**2014**	2013
Beginstand	4.570	4.696	287	200	92.979	116.882	1.638	2.134	99.474	123.912
Dotatie/vrijval	281	-126	56	87	61.498	-23.903	-493	-496	61.342	-24.438
Eindwaarde	**4.851**	4.570	**343**	287	**154.477**	92.979	**1.145**	1.638	**160.816**	99.474

Ten behoeve van de voorziening voor pensioenverplichtingen (8) hoeft per saldo geen latente belastingvordering/-verplichting opgenomen te worden.

De looptijd van de latente belastingvorderingen is nagenoeg volledig langer dan 1 jaar.

Latente belasting verplichtingen	Waarderingsverschil beleggingen*		Overige verschillen*		Totaal	
	2014	2013	**2014**	2013	**2014**	2013
Beginstand	-21.695	-82.438	-3.403	-2.604	-25.098	-85.042
Dotatie/vrijval	-51.670	60.743	-839	-799	-52.509	59.944
Eindwaarde	-73.365	-21.695	-4.242	-3.403	-77.607	-25.098

* In balans gesaldeerd met latente belastingvorderingen

Totaal	**83.209**	74.376

Toelichting op de geconsolideerde balans

(x € 1.000)

Beleggingen, reële waardeverwerking via het geconsolideerd overzicht van het totaalresultaat (2)

	2014	2013
Voor eigen rekening	2.410.276	2.215.834
Klant met garantie	475.103	433.395
Voor rekening van Loyalis	**2.885.379**	**2.649.229**

Beleggingen *Voor eigen rekening*	Zakelijke waarden		Vastrentend		Overige		Totaal	
	2014	2013	**2014**	2013	**2014**	2013	**2014**	2013
Beginwaarde	**248.797**	258.939	**1.930.191**	1.816.471	**11.601**	90.611	**2.190.589**	2.166.021
Herrubricering	271	-	128	586	-383	-163	16	423
Aan- en verkopen	-31.591	-23.217	-1.078	96.092	-54.161	-52.272	-86.830	20.603
Waardemutaties	6.644	13.075	116.693	17.042	181.642	-26.575	304.979	3.542
Eindwaarde	**224.121**	248.797	**2.045.934**	1.930.191	**138.699**	11.601	**2.408.754**	2.190.589
Derivaten met negatieve waarde opgenomen onder passiva	-	-	-	-	1.522	25.245	1.522	25.245
Netto positie beleggingen opgenomen onder activa	**224.121**	248.797	**2.045.934**	1.930.191	**140.221**	36.846	**2.410.276**	2.215.834
Waarvan niet-beursgenoteerd	223.612	248.797	-	-	-	-	223.612	248.797

Toelichting op de geconsolideerde balans

(x € 1.000)

Beleggingen *Voor klant met garantie*	**Zakelijke waarden**		**Vastrentend**		**Overige**		**Totaal**	
	2014	2013	**2014**	2013	**2014**	2013	**2014**	2013
Beginwaarde	**70.169**	108.440	**361.965**	366.014	**1.261**	-16	**433.395**	474.438
Herrubricering	2.004	-	5	-228	-1.172	6	837	-222
Aan- en verkopen	-3.169	-57.719	-20.904	-8.117	21.480	32	-2.593	-65.804
Waardemutaties	7.232	19.448	33.094	4.296	150	1.239	40.476	24.983
Eindwaarde	**76.236**	70.169	**374.160**	361.965	**21.719**	1.261	**472.115**	433.395
Derivaten met negatieve waarde opgenomen onder passiva	-	-	-	-	2.988	-	2.988	-
Netto positie beleggingen opgenomen onder activa	**76.236**	70.169	**374.160**	361.965	**24.707**	-	**475.103**	433.395
Waarvan niet-beursgenoteerd	-	-	-	-	-	-	-	-

Toelichting op de geconsolideerde balans

(x € 1.000)

Beleggingen *Voor risico polishouders zonder garantie*	**Zakelijke waarden**		**Vastrentend**		**Overige**		**Totaal**	
	2014	2013	**2014**	2013	**2014**	2013	**2014**	2013
Beginwaarde	**101.089**	104.308	**59.638**	66.042	**53.406**	53.073	**214.133**	223.423
Herrubricering	3.135	-	4	-200	-2.792	-	347	-200
Aan- en verkopen	-1.602	-23.538	-11.072	-7.580	-13.216	-3.357	-25.890	-34.475
Waardemutaties	6.410	20.319	7.170	1.376	7.975	3.690	21.555	25.385
Eindwaarde	**109.032**	101.089	**55.740**	59.638	**45.373**	53.406	**210.145**	214.133
Derivaten met negatieve waarde opgenomen onder passiva	-	-	-	-	1.322	-	1.322	-
Netto positie beleggingen opgenomen onder activa	**109.032**	101.089	**55.740**	59.638	**46.695**	-	**211.467**	214.133
Waarvan niet-beursgenoteerd	-	-	-	-	-	-	-	-

Herrubricering (in totaliteit 1.200, 2013: 1) betreft een herclassificatie vanuit vorderingen uit hoofde van beleggingen als gevolg van verfijnde inzichten in de beleggingsportefeuille.

Beleggingen voor risico polishouder zonder garantie

	2014	2013
Beleggingen	210.145	214.133
Vorderingen uit hoofde van beleggingen	2.038	1.167
Liquide middelen uit hoofde van beleggingen	-79	-
Schulden uit hoofde van beleggingen	-737	-5.148
Totaal Net Asset Values voor risico polishouder zonder garantie	**211.367**	210.152

Rekening houdend met de voorziening verzekeringsverplichting voor risico polishouder bestaat er een overbelegging voor risico polishouder voor een bedrag van 3.056 (2013: 578) (uitgaande van net asset value bedragen).

De overige beleggingen bestaan uit het overlay fund en de rendementsrekening. Het overlay fund is een soort paraplufonds om derivatenposities over de gehele portefeuille in te nemen. In dit fonds zijn valuta-afdekkingen, opties en interest rate swaps opgenomen. Loyalis NV heeft een rendementsrekening met één van zijn zustermaatschappijen. Dit is een direct opeisbaar tegoed waarbij Loyalis het recht heeft op een variabele interestvergoeding die gekoppeld is aan het rendement van de beleggingsportefeuille van de zustermaatschappij. De totale stand van de rendementsrekening per 31 december 2014 bedraagt 83.600 (2013: 69.552).

Het totale rendement in het huidig boekjaar is 10.657 (2013: 3.034).

De niet-beursgenoteerde zakelijke waarden betreffen indirect onroerend goedbeleggingen alsmede fondsen in infrastructuur en private equity.

Reële waarde hiërarchie

De financiële instrumenten worden tegen reële waarde gewaardeerd. In de reële waardebepaling worden naast marktwaardering tevens het eigen kredietrisico alsmede het kredietrisico van de tegenpartij verwerkt. Met name voor de bepaling van de reële waarde van over-the-counter derivaten is het kredietrisico van belang. Aangezien Loyalis dagelijks op basis van de actuele waarderingen onderpand uitwisselt met de tegenpartijen van Over-The-Counter-derivaten, is er een zeer beperkt kredietrisico op deze derivaten.

De financiële instrumenten zijn gecategoriseerd op basis van de volgende ‘Reële waarde hiërarchie’ (conform IFRS 13):

De meerderheid van de beleggingen van Loyalis wordt gewaardeerd op basis van genoteerde marktprijzen (niveau 1) of waarneembare marktgegevens (niveau 2). Slechts een klein deel van de totale activa is

opgenomen tegen reële waarde gebaseerd op schattingen (niveau 3). Wanneer schattingen worden gehanteerd, zijn deze gebaseerd op input van onafhankelijke derde partijen dan wel de intern ontwikkelde modellen, waar mogelijk gekalibreerd tot op de markt waarneembare gegevens. Hoewel dergelijke waarderingen gevoelig zijn voor schattingen, wordt aangenomen dat het wijzigen van één of meer van de aannames naar redelijkerwijs mogelijke alternatieve veronderstellingen de reële waarde niet significant zal veranderen.

Gepubliceerde prijzen in actieve markten ('Niveau 1')

Voor reële waardebepaling op niveau 1 worden alleen genoteerde prijzen gehanteerd (niet aangepast) voor identieke activa en verplichtingen in actieve markten. Een actieve markt is een markt waar met voldoende frequentie en volume transacties plaatsvinden die op continue basis prijzen tot stand brengen. Voorbeelden zijn beursgenoteerde aandelen, obligaties en beleggingsfondsen in actieve markten.

Waarderingsmethode met (significante) waarneembare marktvariabelen ('Niveau 2')

Voor reële waardebepaling op niveau 2 worden andere dan de genoteerde prijzen in niveau 1 gehanteerd die waarneembaar zijn voor het actief of verplichting, hetzij direct of indirect. Niveau 2 omvat de volgende input variabelen:

- Genoteerde prijzen voor vergelijkbare (dus niet identieke) activa/verplichtingen in actieve markten.
- Input variabelen anders dan genoteerde prijzen die waarneembaar zijn voor het actief met name gebaseerd op inkomsten, rentecurven en waarneembare marktgegevens (inkomsten zijn gebaseerd op loss adjusted cash flows gebaseerd op gebruikelijke parameters zoals bijvoorbeeld volatiliteit, vervroegde aflossing spreads, loss ratio, kredietrisico's, default percentages).
- Input variabelen die hoofdzakelijk afkomstig zijn uit of bevestigd worden door waarneembare marktgegevens door correlatie of andere middelen (marktbevestigde inputs).

Voorbeelden van een actief of verplichting op niveau 2 zijn financiële instrumenten die worden gemeten met behulp van discounted cash flow modellen. De berekening is gebaseerd op verwachte inkomsten en de in de markt waarneembare swap rente. Bij vastgoed- en infrastructuurbeleggingen wordt additioneel gemeten met behulp van in de markt waarneembare gegevens.

Waarderingsmethode zonder (significante) waarneembare marktvariabelen ('Niveau 3')
Voor reële waardebepaling op niveau 3 wordt gebruik gemaakt van niet-waarneembare marktvariabelen voor het actief. Niet-waarneembare inputvariabelen kunnen worden gebruikt voor zover waarneembare inputvariabelen niet beschikbaar zijn. Hierdoor kan op de rapportagedatum toch de reële waarde bepaald worden in situaties waarin sprake is van weinig of geen actieve markt voor het actief of verplichting. De waardering is dan gebaseerd op de beste inschatting van het management die de markt zou gebruiken om tot een waardering van het financieel instrument te komen. Voorbeelden zijn bepaalde private equity investeringen en private plaatsingen.

Voor een gevoeligheidsanalyse hieromtrent wordt verwezen naar hoofdstuk II Risicomanagement, paragraaf 2.3.2.

Samengevat ziet de reële waarde hiërarchie er als volgt uit:

Weergave in marktwaardes	Niveau 1		Niveau 2		Niveau 3		Totaal	
	2014	2013	2014	2013	2014	2013	2014	2013
Zakelijke waarden	180.207	165.800	181.530	189.330	47.651	64.926	409.388	420.056
Vastrentend	2.475.835	2.351.793	-	-	-	-	2.475.835	2.351.793
Overige	69.556	69.558	136.235	-3.290	-	-	205.791	66.268
Totale beleggingsportefeuille	**2.725.598**	**2.587.151**	**317.765**	**186.040**	**47.651**	**64.926**	**3.091.014**	**2.838.117**

Verloopoverzicht reële waarde niveau 3 beleggingen

Niveau 3 beleggingen	2014	2013
Beginwaarde	64.926	61.427
Saldo nieuwe inleg en onttrekkingen	-18.882	-9.772
Waardemutaties	1.607	13.271
Eindwaarde	**47.651**	**64.926**

Verschuiving van beleggingen naar een andere reële waardebepalingscategorie heeft niet plaatsgevonden.

Toelichting op de geconsolideerde balans

(x € 1.000)

Derivatenpositie

Derivaten vormen een integraal onderdeel van de beleggingsportefeuille. Onderstaand overzicht geeft de relatie weer tussen reële waarde en de waarde van de onderliggende waarden (notional). De reële waarde van deze afgeleide financiële instrumenten (actief minus passief) bedraagt netto 134.638 (2013: -3.290).

De contractduur van de valutacontracten waarvoor een verplichting bestaat is korter dan een jaar. Loyalis NV heeft als beleid het beperken van het valuta- en renterisico.

Loyalis NV maakt gebruik van derivaten om bovengenoemde marktrisico's af te dekken dan wel te beheersen. Deze derivaten maken onderdeel uit van de beheersing van verschillende portefeuilles van activa en passiva en van de beheersing van structurele posities. Doelstelling is om het totale risicoprofiel terug te brengen door posities in te nemen met een tegengesteld risicoprofiel.

Derivatenpositie	**Reële waarde**		**Notional**	**Reële waarde**		**Notional**
	2014	**2014**	**2014**	**2013**	**2013**	**2013**
	Actief	**Passief**		**Actief**	**Passief**	
Rentecontracten	137.768	97	987.931	18.942	24.338	875.924
Valutacontracten	2.683	5.735	138.669	2.977	717	134.002
Kredietcontracten	-	-	-	-	190	-
Aandelencontracten	19	-	1.974	36	-	2.017
Totaal	**140.470**	**5.832**		**21.955**	**25.245**	

Toelichting op de geconsolideerde balans

(x € 1.000)

Waardemutaties van derivaten worden verantwoord in het geconsolideerd overzicht van het totaalresultaat.

Derivatenposities totaal	Reële waarde		Notional	
	2014	2013	**2014**	2013
Futures	314	738	92.406	-42.059
Forwards	-3.052	2.260	138.669	-134.002
Swaps	137.376	-6.288	897.500	920.000
Totaal	**134.638**	**-3.290**		

Rentehedge

Met de swap-portefeuille wordt de rentegevoeligheid van de beleggingen in overeenstemming gebracht met de rentegevoeligheid van de verplichtingen. Het overgrote deel van het renterisico is hiermee afgedekt. Het resterende renterisico beschouwt Loyalis als acceptabel. De swap-portefeuille wordt continue gevolgd en indien nodig bijgestuurd. In de maandelijkse risicorapportage wordt het openstaande renterisico gerapporteerd. Door de vermogensbeheerders wordt om redenen van efficiënt portefeuillebeheer binnen risicokaders gebruik gemaakt van met name futures en swaps. De forse daling van de swaprente in 2014 (10 jr -135bp), leidt tot een aanzienlijke stijging van de reële waarde van de renteswaps.

Tegenpartijrisico bij hedging

Opbouw van de derivatenpositie brengt een aanvullend risico met zich mee: het risico dat de tegenpartij van het derivaat niet aan zijn verplichtingen kan en/of wil voldoen. Dit wordt grotendeels opgevangen door dagelijks onderpand uit te wisselen, op basis van zogenaamde CSA contracten (CSA: Credit Support Annex). Dit onderpand bestaat uit liquide middelen. Loyalis past geen hedge accounting toe.

Collateral

Ten aanzien van een aantal beleggingen is sprake van het verkrijgen respectievelijk het verstrekken van collateral (onderpand). De reële waarde van het verkregen collateral bedraagt 134.030 (2013: 7.550); de reële waarde van het verstrekte collateral bedraagt - (2013: 14.030). Het verkregen collateral bestaat volledig uit liquide middelen.

Vorderingen (3)

Vorderingen uit hoofde van hypotheken
De vorderingen uit hoofde van hypotheken kunnen als volgt worden gespecificeerd:

	2014	2013
Hypotheken personeel	3.295	3.190
Hypotheken overige	781	787
Premiedepot	9	12
Totaal	**4.085**	**3.989**

De vordering betreft de opgerente spaar- en risicopremie voor uitgegeven hypotheken die middels cessie zijn verkregen en wordt door middel van retrocessie weer overgedragen; vordering is derhalve kortlopend (< 1 jaar) van aard.
De reële waarde is gelijk aan de gepresenteerde waarde.

Vorderingen en overige activa
De vorderingen en overige activa kunnen als volgt worden gespecificeerd:

	2014	2013
Nog te factureren	134	769
Vorderingen op verzekeringnemers	13.353	13.226
Debiteuren	397	201
Dividendbelasting	635	696
Vorderingen uit hoofde van beleggingen	24.477	8.590
Overige vorderingen en activa	1.905	3.141
Totaal	**40.901**	**26.623**

Loyalis heeft na vaststelling van de jaarrekening 2013 een hernieuwde (definitieve) aanlevering over 2013 van de beleggingsportefeuille ontvangen. Na nadere analyse van de onderliggende portefeuille is Loyalis tot de conclusie gekomen dat 1.200 (2013: 0) vanuit de stand van de vorderingen ultimo 2013 geherrubriceerd is naar de beleggingen. In de vorderingen en overige activa zijn geen bedragen opgenomen met een looptijd langer dan 1 jaar (2013: -).

Toelichting op de geconsolideerde balans

(x € 1.000)

De samenstelling van deze post in relatie tot de ouderdom ziet er als volgt uit:

2014 **Vorderingen en overige activa**	**niet vervallen**	**< 180 dagen**	**< 360 dagen**	**> 360 dagen**	**TOTAAL**
Nog te factureren	134	-	-	-	134
Vorderingen en debiteuren	33.234	1.431	3.085	2.110	39.860
Overige activa	601	1.100	7	2	1.710
Totaal	33.969	2.531	3.092	2.112	41.704
Af: voorziening oninbaarheid	-	-44	-189	-570	-803
Totaal	**33.969**	**2.487**	**2.903**	**1.542**	**40.901**

2013 **Vorderingen en overige activa**	**niet vervallen**	**< 180 dagen**	**< 360 dagen**	**> 360 dagen**	**TOTAAL**
Nog te factureren	769	-	-	-	769
Vorderingen en debiteuren	20.518	1.203	703	1.213	23.637
Overige activa	2.077	1.051	9	4	3.141
Totaal	23.364	2.254	712	1.217	27.547
Af: voorziening oninbaarheid	-34	-17	-151	-722	-924
Totaal	**23.330**	**2.237**	**561**	**495**	**26.623**

De reële waarde is gelijk aan de gepresenteerde waarde.

Toelichting op de geconsolideerde balans

(x € 1.000)

Vorderingen en overige activa uit herverzekering

De vorderingen en overige activa uit hoofde van herverzekering kunnen als volgt worden gespecificeerd:

	2014	2013
Herverzekeringsdeel voorzieningen	47.130	53.774
Vorderingen uit herverzekering	3.209	4.942
Totaal	**50.339**	**58.716**

De looptijd van het herverzekeringsdeel is nagenoeg gelijk aan die van de betreffende verzekeringsverplichtingen.

De vorderingen uit herverzekering bestaan voor 2.038 (2013: 3.727) uit restitutie van premies herverzekering en voor 1.171 (2013: 1.215) uit betaalde schadeuitkeringen. De looptijd van deze vordering is grotendeels korter dan één jaar.

De kredietwaardigheid van de herverzekeraars wordt periodiek beoordeeld door het management aan de hand van de in de markt afgegeven ratings. Onderstaande tabel geeft inzicht in de kredietwaardigheid van de herverzekeraars die betrokken zijn bij Loyalis volgens ratings agency Standard & Poor´s.

	2014	2013
Swiss Re	AA-	AA-
SNS Reaal (Proteq)	BBB+	A-
GenRe	AA+	AA+

Loyalis schat in dat de vorderingen op de herverzekeraar volledig inbaar zijn en vormt derhalve geen voorziening voor oninbaarheid.

De reële waarde van de vorderingen is nagenoeg gelijk aan de geamortiseerde kostprijs en de nominale waarde.

Toelichting op de geconsolideerde balans

(x € 1.000)

Activa aangehouden voor verkoop (4)

Beëindigde bedrijfsactiviteiten

Op 1 januari 2014 zijn de aandelen van dochteronderneming Loyalis Maatwerk Administraties BV verkocht tegen de netto-vermogenswaarde aan zustermaatschappij APG Deelnemingen BV. In de cijfers 2013 van Loyalis NV is Loyalis Maatwerk Administraties BV in de balans opgenomen als aangehouden voor verkoop en in het geconsolideerde totaaloverzicht van het resultaat als resultaat na belasting uit beëindigde bedrijfsactiviteiten. Deze deelneming is tegen boekwaarde overgenomen.

Liquide middelen (5)

De liquide middelen bestaan voor een deel uit direct opvraagbare tegoeden bij kredietinstellingen en kunnen als volgt worden gespecificeerd:

	2014	2013
Banktegoeden	75.037	123.140
Bankdeposito's	125.081	116.990
Liquide middelen uit hoofde van beleggingen	37.450	49.514
Totaal	**237.568**	**289.644**

De liquide middelen uit hoofde van beleggingen (als gevolg van mandaatregelingen) staan niet ter vrije beschikking, evenals de bankdeposito's. De looptijd van deze deposito's is korter dan 1 jaar met een gemiddeld rendement van 0,4%.

Toelichting op de geconsolideerde balans

(x € 1.000)

De bovenstaande tegoeden zijn bij de volgende bancaire instellingen ondergebracht (rating per ultimo 2014 volgens agency Standard & Poor's):

	2014 aandeel in totaal	**2014 rating**	2013 aandeel in totaal	2013 rating
ABN AMRO	40%	A	53%	A
ING	60%	A	46%	A
Rabobank	0%	A-	1%	A-
Totaal	**100%**		**100%**	

EIGEN VERMOGEN EN VERPLICHTINGEN

Eigen vermogen (6)

Voor een overzicht van het verloop van het eigen vermogen per onderdeel wordt verwezen naar de separaat opgenomen mutatie overzicht eigen vermogen (pag. 52).

Gestort en opgevraagd kapitaal

APG Groep NV is enig aandeelhouder van Loyalis NV. Het maatschappelijk kapitaal bestaat uit 900.000 gewone aandelen van elk € 453,78. Hiervan zijn 369.577 (2013: 369.577) aandelen geplaatst; op deze aandelen is 167.707 (2013: 167.707) gestort.

Overige reserves

De overige reserves zijn gevormd uit de ingehouden winsten. Uitkering van ingehouden winsten is slechts mogelijk voor zover het eigen vermogen groter is dan het bedrag van het gestorte en opgevraagde deel van het kapitaal vermeerderd met de reserves die krachtens de wet moeten worden aangehouden. Ultimo 2014 kende Loyalis geen wettelijke, niet uitkeerbare reserve (2013: 15.060).

Kapitaal- en dividendbeleid

Het primaire doel van het kapitaalbeleid van Loyalis is de instandhouding van een goede kredietwaardigheid en een gezonde solvabiliteit als ondersteuning van de verzekeringsactiviteiten. Loyalis NV kent sinds 2013 een aangescherpt kapitaalbeleid. Daarbij hanteert het bedrijf als uitgangspunt dat alle bedrijfsactiviteiten gefinancierd worden uit eigen middelen waarmee voldaan wordt aan de wettelijke vereisten die daaraan worden gesteld.

Normsolvabiliteit

Teneinde de robuustheid van het kapitaal te borgen heeft Loyalis interne normen geformuleerd ten aanzien van de minimaal aan te houden solvabiliteit. De normsolvabiliteit wordt uitgedrukt in de solvabiliteitsratio. De solvabiliteitsratio wordt berekend door het aanwezige eigen vermogen gedeeld door het vereiste eigen vermogen te vermenigvuldigen met 100%. Deze bedragen 200% onder Solvency I en 150% onder Solvency II.

Voor de meting, rapportage en mogelijke bijsturing van de solvabiliteit heeft Loyalis de solvabiliteitsmonitor geïntegreerd in zijn bedrijfsvoering. Afhankelijk van het niveau van de (verwachte) solvabiliteit worden (verscherpte) maatregelen getroffen.

Leven

Levensverzekeraars zijn volgens de Wet op het financieel toezicht (Wft) verplicht een minimale solvabiliteitsmarge aan te houden. Deze bedraagt:

- 4% van de technische voorziening voor producten waarbij de levensverzekeraar beleggingsrisico loopt;
- 1% van de technische voorziening voor producten waarbij de levensverzekeraar geen beleggingsrisico loopt;
- 0,3% van het verzekerde risicokapitaal. Het herverzekerde risicokapitaal mag hierbij in mindering worden gebracht, doch de vermindering mag niet meer zijn dan 50%.

De aanwezige solvabiliteit van Loyalis Leven NV bedraagt 249.916 (2013: 229.979). De vereiste solvabiliteit volgens deze richtlijnen bedraagt voor Loyalis Leven NV 92.281 (2013: 88.144). Solvabiliteitsmarge bedraagt derhalve 271% (2013: 261%)

De aanwezige solvabiliteit wordt gecorrigeerd met eventuele prudentiële filters.

Schade

De minimale solvabiliteitsmarge van schadeverzekeraars wordt volgens richtlijnen van de Wet op het financieel toezicht gesteld op (de hoogste van) een percentage van de geboekte premie of een percentage van de gemiddelde schade.

Voor Loyalis Schade NV resulteert dit in de verplichting om een minimale solvabiliteitsmarge aan te houden die 26% bedraagt van de eerste € 42,9 miljoen aan gemiddelde schadelast per boekjaar en 23% van het meerdere.

Voor 2014 bedraagt de aanwezige solvabiliteit van Loyalis Schade NV 184.619 (2013: 155.571). De vereiste solvabiliteit voor Loyalis Schade NV bedraagt 24.526 (2013: 20.837). De solvabiliteitsmarge onder Solvency I bedraagt derhalve 753% (2013: 747%)

Dividendbeleid

Het dividendbeleid is gekoppeld aan het kapitaalbeleid, waarbij het kapitaalbeleid prevaleert.

Voorziening verzekeringsverplichtingen (7)

De voorziening verzekeringsverplichtingen geeft een zo getrouw mogelijke inschatting van toekomstige verplichtingen uit hoofde van afgesloten polissen weer. De verplichtingen hebben betrekking op zowel levensverzekeringen als schadeverzekeringen. Het herverzekeringsdeel van de voorziening schadeverzekeringen is opgenomen onder vorderingen en overige activa uit herverzekering (3). Het totale brutodeel is opgenomen onder de voorziening voor verzekeringsverplichtingen.

Omschrijving	**2014**	**2013**
Levensverzekering eigen rekening en risico	2.059.178	1.936.380
Schadeverzekering eigen rekening en risico	818.462	718.117
Subtotaal eigen rekening en risico en klant met garantie	2.877.640	2.654.497
Levensverzekering risico polishouders zonder garantie	208.311	210.730
Totaal	**3.085.951**	**2.865.227**

Levensverzekeringen

De opbouw van de voorziening voor levensverzekeringen is als volgt te specificeren:

Omschrijving	2014	2013
Individuele verzekeringen voor eigen rekening		
Netto voorziening	1.897.563	1.800.945
Voorziening onverdiende premie	761	1.274
Totaal	1.898.324	1.802.219
Collectieve verzekeringen voor eigen rekening		
Netto voorziening	160.854	134.161
Individuele verzekeringen voor risico polishouder	208.311	210.730
Netto voorziening		
Totaal	**2.267.489**	**2.147.110**

Het verloop van de voorziening voor levensverzekeringen was als volgt:

	Eigen rekening en risico		Klant met garantie		Risico Polishouders zonder garantie	
Vorderingen en overige activa	**2014**	**2013**	**2014**	**2013**	**2014**	**2013**
Beginstand	1.086.548	1.229.864	849.832	1.127.668	210.730	227.597
Premie en overige dotaties	61.212	52.428	75.548	102.304	8.093	9.662
Onttrokken / toegevoegde interest	199.119	-37.804	45.989	37.130	19.468	24.713
Indexatie	-5.350	-4.124	-	-	-	-
Vrijval voor kosten	-6.657	-8.001	-8.217	-9.711	-2.264	-2.562
Vrijval voor uitkeringen	-128.898	-163.304	-80.065	-392.202	-1.537	-24.639
Wijziging in aannames	1.081	17.459	-	-		
Overige mutaties	-8.629	30	-22.335	-15.357	-26.179	-24.041
Eindstand	**1.198.426**	**1.086.548**	**860.752**	**849.832**	**208.311**	**210.730**

De overige mutaties bestaan grotendeels uit expiratie en afkoop.

Voor de gevoeligheidsanalyse van de belangrijkste aannames wordt verwezen naar het hoofdstuk 'Risicoparagraaf in het Jaarverslag'.

Schattingswijziging Leven

Onderzoek naar de sterftekansen binnen de portefeuille heeft ertoe geleid dat de sterftekansen aangepast zijn. De recente gepubliceerde generatietafel AG2014, vormt de basis. Deze tafel wordt gecorrigeerd met leeftijds-, product- en geslachtafhankelijke factoren. Het effect van deze wijziging heeft geleid tot een verhoging van de voorziening met 1.081.

Schadeverzekeringen

Schadeverzekeringen

Standenoverzicht

	Bruto		Aandeel herverzekeraar		Netto	
	2014	2013	**2014**	2013	**2014**	2013
IBNR voorziening	613.382	541.885	15.162	21.840	598.220	520.045
Onverdiende premie	-	-	-	-	-	-
Voorziening voor administratiekosten	7.676	7.293	-	-	7.676	7.293
Subtotaal	621.058	549.178	15.162	21.840	605.896	527.338
Voorziening voor periodieke uitkeringen (VPU)	194.487	166.442	31.968	31.934	162.519	134.508
Voorziening voor administratiekosten	2.917	2.497	-	-	2.917	2.497
Subtotaal	197.404	168.939	31.968	31.934	165.436	137.005
Totaal	**818.462**	**718.117**	**47.130**	**53.774**	**771.332**	**664.343**

Het verloop van de voorziening voor schadeverzekeringen kan als volgt worden weergegeven:

	Eigen rekening en risico	
Bruto	**2014**	**2013**
Beginstand	718.117	723.000
Premie en overige dotaties	100.657	89.634
Toegevoegde interest	85.595	-16.023
Vrijval voor kosten	-1.759	-1.444
Vrijval voor uitkeringen	-48.374	-44.901
Overige mutaties	-35.774	-32.149
Eindstand	818.462	718.117
Aandeel herverzekeraar		
Beginstand	53.774	65.810
Premie en overige dotaties	33	28
Toegevoegde interest	2.993	-1.007
Vrijval voor uitkeringen	-4.738	-4.915
Overige mutaties	-4.932	-6.142
Eindstand	47.130	53.774

Netto	Eigen rekening en risico 2014	2013
Beginstand	664.343	657.190
Premie en overige dotaties	100.624	89.606
Toegevoegde interest	82.602	-15.016
Vrijval voor kosten	-1.759	-1.444
Vrijval voor uitkeringen	-43.636	-39.986
Overige mutaties	-30.842	-26.007
Eindstand	771.332	664.343

De overige mutaties bestaan voor het grootste gedeelte uit het vrijvallen van verplichtingen uit oude tekenjaren en een aanvullende dotatie voor mogelijke WGA-claims en ontoereikende premie.

Voor de gevoeligheidsanalyse van de belangrijkste aannames wordt verwezen naar het hoofdstuk 'Risicomanagement'.

Schattingswijziging Schade

Onderzoek naar de sterftekansen binnen de arbeidsongeschiktheid-portefeuille heeft ertoe geleid dat de sterftekansen aangepast zijn van de GBMV tafel 1995-2000 (M/V 147%/220%) naar de AG2014 generatietafel (M/V 148%/206%). Het effect van deze wijziging heeft geleid tot een stijging van de voorziening van 4.800 en is verantwoord onder de overige mutaties. Daarnaast schat Loyalis de kansen op toekomstige uitkeringen op basis van inzichten van oude tekenjaren. Uit de meest recente inzichten blijkt dat een verlaging van de voorziening voor een bedrag van 24.100 gerechtvaardigd is.

Schadeclaimoverzicht

Teneinde inzicht te verschaffen in de ontwikkeling van de schadeclaims als gevolg van arbeidsongeschiktheid en ziekteverzuim, is hierna een schadeclaimoverzicht toegevoegd.
In dit overzicht staan de niet-cumulatieve bruto-uitkeringen per schadejaar (verticale as) en afwikkeljaar (horizontale as). Afwikkeljaar 1 staat voor uitkeringen in het schadejaar zelf, 2 voor het kalenderjaar volgend op het schadejaar enzovoort.

Tabel: Schadeclaimoverzicht

Afwikkeljaar 2014	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Schadejaar										
2005	14.473	10.962	1.651	870	1.025	1.186	1.192	1.344	1.456	1.508
2006	12.443	9.960	1.574	1.269	1.561	1.757	2.333	2.617	2.753	
2007	11.972	9.978	2.005	1.589	1.872	2.600	3.121	3.306		
2008	12.081	9.796	2.653	2.146	2.988	3.662	4.128			
2009	11.291	8.805	2.529	3.025	3.426	3.883				
2010	9.118	8.338	2.951	3.856	4.658					
2011	8.030	7.132	3.696	5.156						
2012	6.613	6.748	2.662							
2013	4.982	5.873								
2014	3.425									

Afwikkeljaar

2013	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Schadejaar										
2004	17.858	13.272	1.942	797	866	947	1.081	1.089	1.184	1.075
2005	14.473	10.962	1.651	870	1.025	1.186	1.192	1.344	1.456	
2006	12.443	9.960	1.574	1.269	1.561	1.757	2.333	2.627		
2007	11.972	9.978	2.005	1.589	1.872	2.600	3.121			
2008	12.081	9.796	2.653	2.146	2.988	3.662				
2009	11.291	8.805	2.529	3.025	3.426					
2010	9.118	9.338	2.951	3.856						
2011	8.030	7.132	3.696							
2012	6.613	6.748								
2013	4.982									

Via periodiek (jaarlijks) onderzoek worden de gevolgen van meer/minder herverzekering in kaart gebracht en wordt, indien nodig, naar aanleiding daarvan de mate van herverzekering aangepast.

Looptijden (duration)

Loyalis waardeert zijn voorzieningen tegen marktrente hetgeen in lijn is met de waardering van bepaalde beleggingen tegen marktwaarde. De duration van verplichtingen en beleggingen wordt gematcht. Onderstaande tabel geeft een overzicht van de contractuele dan wel best mogelijk ingeschatte vervaldatums van de belangrijkste financiële verplichtingen gebaseerd op nominale kasstromen van de belangrijkste portefeuilles binnen Loyalis Leven NV en Loyalis Schade NV.

Duration van belangrijkste verzekeringsverplichtingen en de verplichtingen per looptijd

	2014					
(€ miljoen)	**Duration (in jaren)**	**0-3 jaar**	**4-6 jaar**	**7-9 jaar**	**10-12 jaar**	**langer dan 12 jaar**
Leven	11,3	219	152	127	116	547
Schade	8,7	169	151	100	65	224
Totaal	**10,3**	**388**	**303**	**227**	**181**	**771**

	2013					
(€ miljoen)	**Duration (in jaren)**	**0-3 jaar**	**4-6 jaar**	**7-9 jaar**	**10-12 jaar**	**langer dan 12 jaar**
Leven	9,2	273	160	128	116	492
Schade	9,8	65	79	136	145	306
Totaal	**9,4**	**338**	**239**	**264**	**261**	**798**

Bij Leven is de duration gestegen als gevolg van een toename in het segment met lange looptijden (+1 jaar) en de daling van de risicovrije rentecurve (+1 jaar). De daling van de duration bij Schade is veroorzaakt door een aanpassing in het patroon van de IBNR-kasstromen voor ons invaliditeitspensioenproduct (in april 2014, -2 jaar). Door de gedaalde rente (+1 jaar) is het uiteindelijke effect enigszins gedempt.

Voorziening pensioenverplichtingen (8)

De Projected Unit Credit (PUC) actuariële methode is gebruikt om de verplichtingen van de regeling te waarderen. Onder de PUC-methode wordt een 'geprojecteerde aanspraak' berekend voor elk onderdeel van de regeling. Voor alle huidige actieve deelnemers van de regeling is de 'geprojecteerde aanspraak' gebaseerd op de regeling vanaf 1 januari 2014 en de dienstjaren op de berekeningsdatum. De hoogte van het salaris en de sociale verzekeringen wordt geprojecteerd naar de verwachte datum waarop de dienstbetrekking beëindigd zal worden. Voor inactieve deelnemers wordt de totale opgebouwde aanspraak in de berekening meegenomen. De verplichtingen worden vervolgens bepaald als de verdisconteerde waarde van de 'geprojecteerde aanspraak'.

De kosten van een jaar opbouw zijn gelijk aan de waarde volgens de PUC-methode van de aanspraken die in het jaar verkregen worden door toename van de diensttijd, gecorrigeerd voor het werkgeversdeel van de betaalde premies. Actuariële resultaten alsmede het verschil tussen werkelijke en verwachte beleggingsopbrengsten worden rechtstreeks in het eigen vermogen verwerkt. Het effect na belastingen op het vermogen bedraagt voor 2014 -420: (2013: 0)

De voorziening pensioenverplichting kan als volgt worden gespecificeerd:

	2014	2013
Verplichtingen	-14.584	-5.253
Fondsbeleggingen	14.584	5.253
Totaal verplichtingen	**-**	-

Per einde 2014 is de balanspositie nihil omdat de op te nemen pensioenverplichting uit hoofde van indexatie naar verwachting volledig gefinancierd kan worden uit de verwachte beleggingsopbrengsten.

Het verloop van de voorziening kan als volgt worden weergegeven

	2014	2013
Beginstand	-	-
Actuariële resultaten/beleggingsresultaten ten laste van het eigen vermogen	-560*	-
Betaalde pensioenpremies (via resultatenrekening)	1.133	-
Correctie servicekosten via de resultatenrekening	-573	-
Eindstand	**-**	-

* Effect vóór belastingen, na belastingen 420.

De onderstaande actuariële veronderstellingen zijn gebruikt:

	2014	2013
Disconteringsvoet	2,2%	3,6%
Prijsinflatie	2,0%	2,0%
Salarisverhoging	2,5%	2,5%
Leeftijdsafhankelijke individuele salarisverhogingen	0,5% - 5,5%	0,5% - 5,5%
Toeslagen actieven	2,5%	1,6% - 2,5%
Toeslagen slapers en gepensioneerden	2,0%	1,6% - 2,0%
Rendement op fondsbeleggingen	2,2%	3,6%

Gevoeligheidsanalyses

De gevoeligheid van de toegezegde pensioenverplichting op veranderingen in de gewogen basisveronderstellingen is onderstaand weergegeven:

Gevoeligheden	**Gevoeligheid -0,5%**		**Basis**		**Gevoeligheid 0,5%**	
	2014	2013	**2014**	2013	**2014**	2013
Disconteringsvoet						
Pensioenverplichting	-16.988	-6.072	-14.584	-5.253	-12.578	-4.566
Service kosten (exclusief interest)	-3.839	-2.801	-3.245	-2.410	-2.758	-2.084
Algemene salarisstijging						
Pensioenverplichting	-14.353	-5.128	-14.584	-5.253	-14.780	-5.387
Service kosten (exclusief interest)	-3.157	-2.326	-3.245	-2.410	-3.323	-2.499
Toeslagverwachting						
Pensioenverplichting	-12.795	-4.646	-14.584	-5.253	-16.723	-5.965
Service kosten (exclusief interest)	-2.840	-2.140	-3.245	-2.410	-3.729	-2.726

Overige (personeelsgerelateerde) voorzieningen (9)

Het verloop van de overige voorzieningen kan als volgt worden weergegeven:

	WAO-voorziening		Dienstjubilea	
	2014	2013	**2014**	2013
Beginstand	496	504	1.038	901
Toevoeging ten laste van resultaat	-	-	-	196
Vrijval ten gunste van resultaat	-	-	-161	-
Uitkeringen	-	-8	-61	-59
Eindstand	**496**	**496**	**816**	**1.038**
Hiervan heeft betrekking op een periode korter dan 1 jaar	10	20	60	97

	Harmonisatie pensioenregelingen		Reorganisatie		Totaal	
	2014	2013	2014	2013	2014	2013
Beginstand	-	7.270	19.116	15.670	20.650	24.345
Onttrekking betreffende passiva						
Aangehouden voor verkoop	-	-	-	-1.659	-	-1.659
Overheveling van gewezen deelneming	-	-	1.527	-	1.527	
Toevoeging ten laste van resultaat	-	-	3.176	10.881	3.176	11.018
Vrijval ten gunste van resultaat	-	-454	-1.964	-	-2.125	-454
Herrubricering naar kortlopende verplichtingen	-	-6.816	-	-	-	-6.816
Uitkeringen	-	-	-4.914	-5.776	-4.975	-5.784
Eindstand	**-**	**-**	**16.941**	**19.116**	**18.253**	**20.650**
Hiervan heeft betrekking op een periode korter dan 1 jaar	-		4.908	5.854	4.978	5.971

WAO-voorziening

In het kader van het eigen risicodragerschap voor WAO is deze voorziening in 2004 voor het eerst gevormd. De voorziening heeft betrekking op nog te verwachten uitkeringen per 31 december 2014.

De nominale waarde van de voorzieningen (niet-verdisconteerd) bedraagt 18.385 (2013: 21.268).

Harmonisatie pensioenregelingen

In 2012 is een CAO APG Groep afgesloten, waarin een besluit tot harmonisering van de pensioenregelingen is opgenomen, die ook van toepassing is voor Loyalis NV. Op basis van de CAO APG Groep, alsmede de voorschriften

zoals opgenomen in de statuten van Stichting Pensioenfonds ABP (artikel 4.6) en het Uitvoeringsreglement Stichting Pensioenfonds ABP (Hoofdstuk 6) is Loyalis NV een vergoeding verschuldigd ter compensatie van draagvlakverlies, verzekeringstechnisch nadeel alsmede overige lasten als gevolg van de afwikkeling. De hiermee samenhangende afwikkeling heeft in de loop van 2014 plaats gevonden.

Reorganisatie

Eén van de gemaakte keuzes binnen het veranderprogramma is reductie in de kostensfeer. Op het personele vlak betekent dit een verlies aan arbeidsplaatsen. Bij de bepaling van de voorziening zijn de beschikbare dienstjaren en leeftijden van het zittend personeelsbestand als basis genomen en is rekening gehouden met 5% aan natuurlijk verloop. Het sociaal plan van Loyalis voorziet in het kort in twee vertrekregelingen: toepassing van de kantonrechtersformule of aanvullingen op de uitkering als gevolg van ontslag. Daar waar nog geen individuele afspraken bekend zijn, is een inschatting gemaakt van de kans dat voor de één of de andere regeling wordt gekozen, rekening houdend met de huidige gemiddelde leeftijdsopbouw van Loyalis.

Verplichtingen (10)

Schulden en overige verplichtingen

De schulden en overige verplichtingen kunnen als volgt worden gespecificeerd:

	2014	2013
Uitkeringen	13.004	8.978
Vooruitontvangen premies	5.737	10.970
Crediteuren	1.529	2.091
Schulden aan groepsmaatschappijen	4.403	5.589
Verlofdagen	1.205	1.403
Loonheffing	6.389	9.890
Schulden uit hoofde van beleggingen	23.224	18.198
Schulden betreffende derivaten	5.832	25.245
Omzetbelasting	-	74
Afwikkeling harmonisatie pensioenregelingen	-	6.816
Overige schulden	13.069	9.307
Totaal	**74.392**	**98.561**

Onder de schulden en overige verplichtingen zijn geen bedragen opgenomen met een looptijd langer dan 1 jaar (2013: -).

Schulden en overige verplichtingen uit herverzekering

De schulden en overige verplichtingen uit herverzekering van 1.016 (2013: 982) betreft de te verwachten eindafrekening 2014 inzake de te betalen herverzekeringspremies.

Schulden inzake vennootschapsbelasting

De schulden inzake vennootschapsbelasting kunnen als volgt worden gespecificeerd:

	2014	2013
Schulden uit hoofde van vennootschapsbelasting fiscale eenheid Loyalis NV, Loyalis Leven NV, Loyalis Schade NV, Cordares Advies BV	19.377	43.077
Schulden uit hoofde van vennootschapsbelasting buiten de fiscale eenheid	40	-64
Totaal	**19.417**	**43.013**

De reële waarde is gelijk aan de gepresenteerde waarde.

Verplichtingen aangehouden voor verkoop (11)

Op 1 januari 2014 heeft Loyalis NV alle activa en passiva van Loyalis Maatwerk Administraties BV verkocht aan APG. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar de paragraaf beeindigde bedrijfsactiviteiten onder activa.

Niet uit de balans blijkende verplichtingen

Toekomstige commitments beleggingen

Specifiek voor de beleggingen in private equity en infrastructuur is sprake van toekomstige commitments voor een bedrag van in totaal 6.455 (2013: 9.408).

Pooling van ondersteunende diensten

Met ingang van 29 februari 2008 heeft Loyalis NV een overeenkomst afgesloten inzake de levering van diensten met onderdelen van APG Groep NV. Deze overeenkomst ziet toe op de onderlinge dienstverlening waarbij de kosten op basis van een costplusmethode in rekening worden gebracht. De overeenkomst wordt jaarlijks opnieuw vastgesteld.

Langlopende leasecontracten

De verplichtingen uit hoofde van langlopende leasecontracten auto´s - afgesloten via APG Groep NV - bedragen 1.522 (2013: 2.361), waarvan 565 (2013: 1.043) verschuldigd binnen één jaar na afloop van het boekjaar en 957 (2013: 1.318) verschuldigd tussen 1 en 5 jaar. In het verslagjaar zijn voor 851 (2013: 1.002) leasekosten verantwoord.

Fiscale eenheid

De vennootschap vormt voor de toepassing van de Wet op de Omzetbelasting een fiscale eenheid met zijn dochtervennootschappen, Stichting Pensioenfonds ABP, APG Groep NV, APG Algemene Pensioen Groep NV en diverse Cordares vennootschappen. Op grond daarvan is de vennootschap hoofdelijk aansprakelijk voor de belastingschuld van de fiscale eenheid als geheel. De vennootschap vormt voor de toepassing van de Wet op de Vennootschapsbelasting een fiscale eenheid met Loyalis Leven NV, Loyalis Schade NV en Cordares Advies BV en is als zodanig hoofdelijk aansprakelijk voor de belastingschulden van de fiscale eenheid.

Compensatie afvloeiingskosten LMA

Bij de verkoop van de voormalige groepsmaatschappij Loyalis Maatwerk Administraties BV (LMA) is het volgende overeengekomen: door de opzegging van het contract van een opdrachtgever van LMA, zijn afvloeiingskosten onvermijdelijk geworden. LMA heeft formeel een claim gelegd bij deze opdrachtgever voor de verwachte afvloeiingskosten. LMA is met Loyalis overeengekomen dat Loyalis LMA compenseert voor het verschil in de feitelijk gehonoreerde claim en de totale verwachte afvloeiingskosten. De totale ingediende claim bedraagt 1.719.

TOELICHTING OP HET GECONSOLIDEERD OVERZICHT VAN HET TOTAALRESULTAAT (X € 1.000)

BATEN

Verzekeringspremies (12)

De baten uit hoofde van verzekeringspremies kunnen als volgt nader worden gespecificeerd:

	Eigen rekening en risico		Risico polishouder		Totaal	
	2014	2013	**2014**	2013	**2014**	2013
Bruto premie levensverzekeringen	136.587	157.913	8.911	10.920	145.498	168.833
Af: Premie herverzekeringsdeel	-11.881	-12.886	-	-	-11.881	-12.886
Netto	124.706	145.027	8.911	10.920	133.617	155.947
Bruto premie schadeverzekeringen	127.240	112.812	-	-	127.240	112.812
Af: Premie herverzekeringsdeel	-33	-42	-	-	-33	-42
Netto	127.207	112.770	-	-	127.207	112.770
Totaal verzekeringspremies	**251.913**	257.797	**8.911**	10.920	**260.824**	268.717

De ontvangen bruto premies bestaan voor 206.644 uit periodieke premies (2013: 228.035) en voor 54.180 uit eenmalige premies (2013: 53.610).

Beleggingsopbrengsten (13)

De beleggingsopbrengsten zijn als volgt te specificeren naar categorie en onderliggende portefeuille:

Aangehouden voor handelsdoeleinden	**2014**	2013	**2014**	2013	**2014**	2013
	Voor eigen rekening		*Voor risico polishouder met garantie*		*Voor risico polishouder zonder garantie*	
vastrentend						
Dividenden	-	-				
Rente	45.322	46.647	10.760	11.708	1.908	2.209
Waardemutaties	71.356	-29.605	22.333	-7.412	5.262	-833
	116.678	17.042	33.093	4.296	7.170	1.376
zakelijk						
Dividenden	23.409	14.420	6	8	90	99
Rente	-	-	-	-	-	-
Waardemutaties	-15.021	-1.345	7.335	19.440	6.321	20.220
	8.388	13.075	7.341	19.448	6.411	20.319
overig						
Dividenden	-	-	-	-	-	-
Rente	14.454	12.217	-1	-	-	-
Waardemutaties	167.223	-38.792	152	1.239	7.974	3.690
	181.677	-26.575	151	1.239	7.974	3.690
Totaal	**306.743**	**3.542**	**40.585**	**-24.983**	21.555	25.385
Overige resultaten*					-1.874	-219
					367.009	**53.691**

De beleggingsopbrengsten zijn als volgt opgebouwd:

	2014	2013
Dividenden	23.505	14.527
Rente	72.443	72.781
Waardemutaties	272.935	-33.398
Overige resultaten	-1.874	-219
Totaal	**367.009**	**53.691**

* Onder de overige resultaten zijn onder andere de kosten betreffende de aan- en verkoop van beleggingen opgenomen alsmede de valutaresultaten.

Overige opbrengsten (14)

	2014	2013
Consultancy	3.239	2.770
Winstdeling herverzekeraar	7.053	9.176
Overige opbrengsten	722	567
Totaal	**11.014**	**12.513**

Rentebaten (15)

De rentebaten van 1.013 (2013: 1.219) bestaan grotendeels uit ontvangen rente uit hoofde van rekening courant en deposito´s alsmede een vrijval van onverschuldigde heffingsrente.

LASTEN

Verzekeringslasten (16)

De lasten uit hoofde van verzekeringscontracten kunnen als volgt worden gespecificeerd:

	Eigen rekening		Risico polishouder		Totaal	
	2014	2013	**2014**	2013	**2014**	2013
Levensverzekeringen:						
Bruto uitkeringen	229.601	592.245	27.777	24.013	257.378	616.258
Dotatie / onttrekking voorziening verzekeringsverplichtingen	122.797	-421.152	-2.419	-16.866	120.378	-438.018
Herverzekering Leven						
Ten laste van herverzekeraars	-6.041	-6.516	-	-	-6.041	-6.516
Winstdelingsregeling	92	90	-	-	92	90
	346.449	**164.667**	**25.358**	**7.147**	**371.807**	**171.814**
Schadeverzekeringen:						
Bruto uitkeringen	48.099	44.792	-	-	48.099	44.792
Dotatie / onttrekking voorziening verzekeringsverplichtingen	100.345	-4.883	-	-	100.345	-4.883
Herverzekering Schade						
Ten laste van herverzekeraars	-4.738	-4.951	-	-	-4.738	-4.951
Herverzekeringsactiva	6.644	12.036	-	-	6.644	12.036
Winstdeling	751	438	-	-	751	438
Subtotaal	**151.101**	**47.432**	**-**	**-**	**151.101**	**47.432**
Totaal	**497.550**	**212.099**	**25.358**	**7.147**	**522.908**	**219.246**

De specificatie van de dotatie voorziening verzekeringsverplichtingen treft u aan in de verloopstaat onder de Voorziening verzekeringsverplichtingen.

Beleggingslasten (17)

De beleggingslasten ten bedrage van 3.930 (2013: 4.498) betreffen voornamelijk de beheer- en bewaarkosten van de beleggingsportefeuille.

Bedrijfslasten (18)

De bedrijfslasten kunnen als volgt worden gespecificeerd:

	2014	2013
Personeelskosten	30.602	35.814
Diensten derden	19.535	26.472
Automatiseringskosten	15.414	15.094
Huisvestingskosten	2.033	2.177
Overige kosten	4.124	5.630
Totaal	**71.708**	**85.187**
De personeelskosten bestaan uit:		
Lonen en salarissen	22.114	20.501
Pensioenlasten	3.248	3.724
Sociale lasten	1.142	1.121
Overige personeelskosten	4.098	10.468
Totaal personeelskosten	**30.602**	**35.814**

De afname van de overige personeelskosten komt hoofdzakelijk voort uit de lagere kosten verband houdend met de getroffen reorganisatievoorzieningen voor een bedrag van 1.202 (2013: 10.881).

De afzonderlijke dochterondernemingen hebben geen personeel in dienst. Loyalis NV is werkgever van het voor de dochterondernemingen werkzame personeel: gemiddeld 314 fte´s (2013: 299 fte´s).

Loyalis NV is aangesloten bij Stichting Pensioenfonds ABP (kortweg: ABP) respectievelijk Stichting Personeelspensioenfonds APG (kortweg: PPF APG). ABP heeft een toegezegde pensioenregeling, zowel voor de verplicht als voor de vrijwillig aangesloten werkgevers. In de terminologie van IAS 19: een 'multi-employerdefined-benefit' regeling. Loyalis NV heeft bij ABP geen recht op eventuele overschotten van de pensioenfondsen en het pensioenfonds heeft geen directe verhaalsmogelijkheden op Loyalis NV bij tekorten. In geval van tekorten zal aanvullende financiering door toekomstige premieverhogingen dan wel korten op opgebouwde rechten geschieden en is geen eenmalige bijstorting vereist. Om deze reden verantwoordt Loyalis NV de pensioenkosten als ware sprake van een defined contribution regeling. De totale betaalde werkgeverspremie bedraagt 2.717. De verwachte werkgeverspremie over 2015 bedraagt 2.100.

De overeenkomst met PPF APG wordt geclassificeerd als een Defined Benefit (DB) regeling. Als gevolg hiervan is een netto balanspositie bepaald en tevens de verwachte pensioenlast. Gezien het feit dat de netto balanspositie nihil is, hoeven alleen de werkgeversbijdragen te worden opgenomen. Deze zijn bovenstaand in de pensioenlasten verantwoord.

ABP heeft zijn beleggingen gewaardeerd tegen actuele waarde. De verplichtingen zijn gedisconteerd tegen een rekenrente van 1,85% (2013: 2,75%). De premies (OP/NP) zijn in 2014 gedaald van 25,5% naar 21,6% over de bijbehorende premiegrondslag.

Honoraria accountant

PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.	2014	2013
Controle van de jaarrekening	557	577
Andere controle-opdrachten	50	-
Adviesdiensten op fiscaal terrein	-	-
Totaal	**607**	**577**

Rentelasten (19)

De rentelasten bestaan uit betaalde interest uit hoofde van rekening-courant tekorten met een totaalbedrag van 67 (2013: 337).

Belastingen (20)

	2014	2013
Effectieve belastingdruk	**24,98%**	**26,2%**
De effectieve belastinglast bestaat uit:		
Acute belastingen	-19.153	-42.249
VPB op verliezen waarvoor geen actieve belastinglatentie is gevormd	-412	-331
Mutatie latente belastingverplichtingen	8.833	35.507
Aanpassingen voorgaande jaren	410	4
Totaal	**-10.322**	**-7.069**

Onderstaande tabel geeft de aansluiting tussen het gemiddelde van het wettelijk winstbelastingtarief uitgedrukt in een percentage van het resultaat voor belasting en de effectieve belastingdruk.

	2014	2013
Nominaal wettelijk belastingtarief (%)	**25,0**	**25,0**
Belastingeffecten:		
VPB op verliezen waarvoor geen actieve belastinglatentie is gevormd	-	-0,1
Fiscaal vrijgestelde resultaten	-0,04	7,2
Mutaties in waardering van belastinglatenties	0,02	-5,9
Overige effecten	-	-
Effectieve belastingdruk (%)	**24,98**	**26,2**

OVERIGE TOELICHTINGEN

Overzicht van in de consolidatie betrokken groepsmaatschappijen

Groepsmaatschappij	Belang	Vestigings-plaats	Kernactiviteit
Loyalis Leven NV	100%	Heerlen	Afsluiten levensverzekeringen
Loyalis Schade NV	100%	Heerlen	Afsluiten schadeverzekeringen
Loyalis Diensten BV	100%	Heerlen	Assuradeurwerkzaamheden
Loyalis Kennis en Consult BV	100%	Heerlen	Consultancy/advies
Loyalis Sparen & Beleggen NV	100%	Heerlen	Sparen & Beleggen
Cordares Advies BV	100%	Amsterdam	Verzekeringsintermediair
Loyalis Leven VRF I BV	100%	Heerlen	Beleggen in vastgoed
Loyalis Leven VRF II BV	100%	Heerlen	Beleggen in vastgoed
Loyalis Schade VRF I BV	100%	Heerlen	Beleggen in vastgoed
Loyalis Schade VRF II BV	100%	Heerlen	Beleggen in vastgoed

Beloningen bestuurders

	Basis-salarissen	Variabele beloningen	Sociale Lasten	Pensioenen	Totaal 2014
Directie:					
P.N. van Wageningen	297	-	4	45	346
W.R.H. Vliex RA RO	233	-	4	36	273
A.W.J. van der Klugt (tot 1 juni 2014)	104	147	2	15	268
Totaal 2014	**634**	**147**	**10**	**96**	**887**

De variabele vergoeding van de heer van der Klugt betreft een beëindigingsvergoeding.

	Basis-salarissen	Variabele beloningen	Sociale Lasten	Pensioenen	Totaal 2013
Directie:					
P.N. van Wageningen (vanaf 19 april 2013)	184	-	3	27	214
W.R.H. Vliex RA RO	211	-	4	35	250
A.W.J. van der Klugt	239	-	4	40	283
Totaal 2013	**634**	**-**	**11**	**102**	**747**

Voormalig directeur de heer Faut heeft over 2014 een vergoeding voor adviesdiensten ontvangen van 253.

Uit hoofde van de 'wet uitwerking fiscale maatregelen Begrotingsakkoord 2013' was Loyalis voor 2014 geen crisisheffing verschuldigd (2013: 82).

Beloning Raad van Commissarissen

	2014	2013
V.I. Goedvolk	40	42
B.E. Baarsma	30	27
J.M.C. Snels	25	8
H. Schuijt	30	15
A.A. Anbeek van der Meijden	-	10
F. Leijnse	-	10
Totaal	**125**	**112**

In 2013 waren de vergoedingen lager in verband met openstaande vacatures binnen de Raad van Commissarissen.

Beloning Beleggingsadviescommissie

	2014	2013
M.J.M. Jochems	20	20
P.M.A. Eicholtz	20	24
A.J.C. de Ruiter	12	-
M.J. van Lanschot	-	21
Totaal	**52**	**65**

Verbonden partijen

Met zijn aandeelhouder heeft Loyalis NV namens de diverse Loyalis vennootschappen een overeenkomst inzake de pooling van ondersteunende diensten zoals ICT, Facilitaire dienstverlening en HR-gerelateerde activiteiten. Hierbij geschiedt exploitatie van deze diensten voor gemene rekening. Door Loyalis NV worden de hiermee gemoeide kosten volgens jaarlijks overeengekomen verdeelsleutels volledig doorbelast aan de diverse Loyalis vennootschappen. De uitvoering van de beleggingen is, naast uitbesteding aan derden, eveneens voor een deel belegd bij de zustermaatschappij APG Asset Management NV. Loyalis is hierbij verantwoordelijk en bevoegd voor het integrale vermogensbeheerproces. Het beheren van het vermogen vindt plaats in overeenstemming met de door Loyalis vastgestelde beleggingsrichtlijnen en de overige bepalingen zoals vastgelegd in een raamovereenkomst tussen APG Asset Management NV en Loyalis.

In onderstaande tabel zijn de onderlinge relaties weergegeven.

	Moedermaatschappij		Zustermaatschappijen		Totaal	
	2014	2013	**2014**	2013	**2014**	2013
Opbrengsten	279	-	-	-	279	-
Kosten	25.655	38.284	3.931	3.764	29.586	42.048
Vorderingen	61	123	-	19	61	142
Schulden	3.828	8.984	339	1.202	4.167	10.186

Er zijn geen garanties over en weer verstrekt op te leveren diensten, noch is rente verschuldigd over en weer over bovenstaande kortlopende posities.

Risicomanagement

Risicomanagement

In deze paragraaf wordt nader ingegaan op het risicomanagement van Loyalis. Voor de bepaling van de strategie en de risicobeheerorganisatie wordt verwezen naar het directieverslag. In de onderstaande paragraaf wordt ingegaan op risicobeheersing en de onderliggende risico's.

1. Risicobeheersing

Loyalis geeft hoge prioriteit aan risicobeheersing. Hierbij worden de volgende centrale uitgangspunten gehanteerd:

- werken binnen de gestelde wettelijke kaders, inclusief die van toezichthouders DNB en AFM;
- prudent beleggen, binnen strikte volatiliteitkaders, onder meer door middel van diversificatie binnen en tussen beleggingscategorieën;
- risicobeheersing met behulp van derivaten teneinde de belangrijkste marktrisico's op balansniveau te mitigeren. Het gebruik van derivaten is alleen toegestaan ter afdekking van risico's en ter bevordering van efficiënt portefeuillebeheer;
- extra rendement alleen binnen de gestelde risicokaders.

Er wordt eveneens rekening gehouden met de gestelde kaders vanuit APG Groep.

1.1 Hedging

Loyalis maakt gebruik van derivaten om bovengenoemde marktrisico's af te dekken dan wel te beheersen. Deze derivaten maken onderdeel uit van de beheersing van verschillende portefeuilles van activa en passiva. Doelstelling is om het totale risicoprofiel terug te brengen door posities in te nemen met een tegengesteld risicoprofiel.

1.2 (Her)verzekeringsbeleid

Loyalis heeft als voornaamste doelgroep de sectoren overheid, onderwijs en bouw. De belangrijkste risico's die verzekerd worden, zijn langlevenrisico's (aanvullingen op het ouderdomspensioen), overlijdensrisico's (aanvullingen op het nabestaandenpensioen) en arbeidsongeschiktheidsrisico's (aanvullingen op het invaliditeitspensioen). Basis voor deze aanvullende

verzekeringen is een grote kennis van de primaire en secundaire arbeidsvoorwaarden van de doelgroep. Daarnaast is kennis van de doelgroep van groot belang bij de inschatting van de risico's.

Loyalis is een relatief jonge vennootschap, in april 1996 opgericht. Vanaf de oprichting is ervoor gekozen om een deel van de risico's te herverzekeren. Via periodiek (jaarlijks) onderzoek worden de gevolgen van meer/minder herverzekering in kaart gebracht en wordt, indien nodig, naar aanleiding daarvan de mate van herverzekering aangepast. In de loop der jaren is de mate van herverzekering bij Loyalis Schade NV teruggebracht, omdat de onzekerheid ten aanzien van de verzekeringstechnische resultaten kleiner geworden is. Onder Solvency II kan herverzekering ook een belangrijke functie krijgen ter vermindering van het solvabiliteitsbeslag: het formuleren van beleid hieromtrent maakt onderdeel uit van de verdere implementatie.

1.3 Acceptatiebeleid

Als verzekeraar kan Loyalis niet alle risico's die zich aandienen accepteren. Om dit te beheersen is een op de tarieven afgestemd integraal acceptatiebeleid ontwikkeld en ingevoerd. Twee belangrijke acceptatiecriteria zijn:

1. medische acceptatie: voor individuele overlijdensrisicoverzekeringen en voor arbeidsongeschiktheidsverzekeringen is voor nieuwe verzekerden een medisch acceptatietraject ingericht. Dit is voor Loyalis Leven NV gedifferentieerd naar leeftijd van de verzekerde en verzekerd bedrag en belegd bij een aparte afdeling.
2. beoordeling kredietwaardigheid: bij Loyalis Schade NV is ten behoeve van de borgtochtverzekering ook een acceptatietraject ingericht voor de beoordeling van kredietrisico's.

1.4 Interne beheersingssysteem

Loyalis beschikt over een uitgebreid intern beheersingssysteem. In de Risk Self Assessment (RSA) worden de belangrijkste risico's waaraan Loyalis blootstaat systematisch in beeld gebracht, de key processen, de key risks en de key controls zijn vastgesteld en gekoppeld aan verantwoordelijke functionarissen. Bij elke vorm van risico staat specifiek beschreven wat de interne beheersingsmaatregelen zijn. De tweede lijn (Risicomanagement) test de effectiviteit van de beheersmaatregelen. Vooruitlopend op de invoering van Solvency II zijn in 2013 en 2014 eveneens ORSA's (Own Risk and Solvency Assessment) gehouden.

Een belangrijk sluitstuk in het interne beheersingssysteem vormt de jaarlijks door het management af te geven In Control Statement (ICS). Daarbij ligt de focus op de meest relevante risico's en controls zoals gehanteerd door COSO: strategisch, financieel, operationeel en compliance.

2. Risico's

Loyalis volgt zijn financiële risico's conform de indeling van het Solvency II raamwerk, waarbij het standaardmodel wordt gehanteerd. Deze worden hier, voor zover materieel, successievelijk besproken. Vervolgens worden de risico's besproken die niet gekwantificeerd zijn in de Solvency II (S II) systematiek.

2.1. Het overall risicoprofiel van Loyalis

In de Europese Unie zijn de voornaamste risico's die verzekeraars lopen in een standaardstramien gegoten. Hier wordt nader ingegaan op de actuariële risico's, de marktrisico's en het tegenpartijkredietrisico.
Deze risico's zijn gekwantificeerd en resulteren in een bepaald solvabiliteitsbeslag. Waar mogelijk is voor deze risico's een gevoeligheidsanalyse uitgevoerd.

2.2 Actuariële risico's

Verzekeringstechnische resultaten vloeien voort uit een afwijking tussen de risicopremies die beschikbaar zijn voor een verzekeringstechnisch risico

en de werkelijke schadelast uit hoofde van dit risico. De belangrijkste risico's voor Loyalis zijn het kortlevenrisico (voor de nabestaanden- en overlijdensrisico verzekeringen), het langlevenrisico (voor de lijfrenteverzekeringen) en het arbeidsongeschiktheidsrisico (voor de arbeidsongeschiktheidsverzekeringen), het afkooprisico, het kostenrisico en het catastroferisico. Solvency II onderscheidt daarnaast nog andere verzekeringstechnische risico's: voor Loyalis zijn deze qua impact nihil of zeer beperkt en daarom wordt er in deze risicoparagraaf niet verder op ingegaan.

De voorzieningen in de balans van Loyalis Leven NV en Loyalis Schade NV zijn met name gebaseerd op sterftekansen, dan wel arbeidsongeschiktheidskansen die zijn afgeleid van waarnemingen binnen de doelgroepen. Periodiek worden deze veronderstellingen getoetst in het jaarlijks uitgevoerde grondslagenonderzoek en wordt het resultaat op deze kansen afgeleid. Hierbij wordt ook gesteund op de tafels van het Actuarieel Genootschap en het Verbond van Verzekeraars De gevoeligheidsanalyses zijn gebaseerd op de schokken zoals ze in Solvency II naar de huidige inzichten (ontleend aan 'Technical Specifications for the Preparatory Phase (Part I)' van 30 april 2014 (EIOPA-DOC-14/209) zullen gaan gelden.

De onderstaande tabel geeft de gevoeligheid aan van de hierna genoemde risico's. De gevoeligheid wordt gemeten als de stijging van de voorziening ingevolge de genoemde stijging van het betreffende risico.

Inzicht in de gevoeligheid op basis van de criteria van Solvency II op de best-estimate voorziening

(* € 1 miljoen voor vpb)	Impact op het resultaat voor belastingen ingevolge % schok in de variabele			
	Leven		Schade	
	2014	2013	2014	2013
2.2.1.1 Daling sterftekansen / Stijging langlevenrisico met 20% (SII)	-49,5	-38,8	-4,7	-6,1
2.2.1.2 Stijging sterftekansen / kortlevenrisico met 15% (SII)	-13,4	-10,6	nvt	nvt
2.2.1.3 Stijging Arbeid Ongeschiktheidkansen met 35% (1e jaar) / 25% (permanent) (SII)	nvt	nvt	-123,6	-104,4
2.2.1.4 Premie- en schadevoorzieningrisico (SII)	nvt	nvt	-7,6	-7,8
2.2.1.5 Afkooprisico o.b.v. massale afkoopschok van 40% (SII)	-72,7	-42,6	nvt	nvt
2.2.1.6 Stijging kosten met 10% én stijging kosteninflatie met 1%-punt (SII)	-27,9	-31,0	-8,8	-6,5
2.2.1.7 Catastroferisico (SII)	-1,7	-2,1	-20,6	-23,8

2.2.1.1 Langlevenrisico

Langlevenrisico is de kans op schade als gevolg van het feit dat verzekerden die een periodieke (tijdelijke of levenslange) uitkering ontvangen, langer uitgekeerd krijgen dan is verondersteld bij de vaststelling van de voorziening. Onder Solvency II wordt dit risico gekwantificeerd als de verhoging van de voorziening (ten opzichte van de Best Estimate) die nodig is om een integrale daling van de sterfteratio's met 20 procent op te kunnen vangen.

In vergelijking met vorig jaar (2013) is het langlevenrisico gestegen. Dit wordt met name veroorzaakt door de zeer fors gedaalde risicovrije rente waarmee alle toekomstige effecten van de langlevenschok contant gemaakt worden.

2.2.1.2 Sterfterisico

Sterfterisico (kortlevenrisico) is de kans op schade als gevolg van het feit dat het actuele bij overlijden uit te keren bedrag hoger is dan de daarvoor aangehouden technische voorziening en ontvangen risicopremie. Dit is het geval als de veronderstelde sterfte bij vaststelling van de technische voorziening en risicopremie lager is dan de gerealiseerde sterfte.

De stijging ten opzichte van 2013 is het gevolg van de fors gedaalde rente.

2.2.1.3 Invaliditeitsrisico

Het invaliditeit-/morbiditeit risico betreft het risico op verliezen of op nadelige veranderingen in de waarde van de verzekeringsverplichtingen, welke het gevolg zijn van veranderingen in het niveau, de trend of de volatiliteit van de frequentie of de zwaarte van verzekeringsclaims als gevolg van veranderingen in de invaliditeit, ziekte en morbiditeit ratio's.

Loyalis Leven NV kent geen producten met (aanvullende) arbeidsongeschiktheidsdekkingen en is daardoor ongevoelig voor het arbeidsongeschiktheidsrisico.

Voor Loyalis Schade NV is de belangrijkste 'zorgverzekering vergelijkbaar met leven' de verzekering van het arbeidsongeschiktheidsrisico. Dit is het risico dat verliezen optreden als gevolg van verschillen tussen de werkelijke en veronderstelde arbeidsongeschiktheid en de werkelijke en veronderstelde ontwikkeling in de verwachtingen inzake arbeidsongeschiktheid. Tegelijk met het arbeidsongeschiktheidsrisico moet ook het potentiële herstel van de polishouder (revalidering) meegenomen worden.

Het arbeidsongeschiktheidsrisico bij Loyalis Schade NV is in vergelijking met vorig jaar (2013) toegenomen. Dit is een combinatie van factoren geweest: enkele parameters die aan de best estimate ten grondslag liggen zijn gewijzigd en de rente is in 2014 fors gedaald. Per saldo zijn de best estimate en de gevoeligheid voor het invaliditeitsrisico toegenomen.

2.2.1.4 Premie- en schadevoorzieningrisico

Dit is het risico dat de voor de verzekerde risico's vereiste premie en voorziening hoger zijn dan verondersteld is in de Best Estimate situatie. Dit is van toepassing op zuivere schadeproducten: bij Loyalis Schade NV is dit borgtocht en ziekteverzuim. De risicogevoeligheid wordt gemeten conform de specificaties van de Solvency II standaardformules, die resulteren in een percentage van de premie en voorziening.

Dit risico is licht afgenomen in vergelijking met vorig jaar (2013) hetgeen geheel in lijn is met de portefeuille-ontwikkeling van ziekteverzuim.

2.2.1.5 Onnatuurlijk verval bij levensverzekeringen / afkooprisico

Het voortijdig beëindigen van een verzekering anders dan door het optreden van het verzekerde risico (overlijden) is een resultaatbron voor de verzekeraar. Indien de afkoopwaarde plus de verrekende afkoopkosten minder bedragen dan de vrijvallende voorziening plus de werkelijk gemaakte kosten, is er sprake van een positief resultaat. Maar afkoop betekent ook dat er minder toekomstige kostendekking is en dat een toekomstig resultaat op sterfte niet meer optreedt. Het meest ongunstige scenario (een verhoging of een verlaging van de jaarlijkse afkoopfrequenties)

is bepalend voor het risico. Daarnaast dient ook een eenmalige massale afkoopschok te worden doorgerekend. Indien deze nog ongunstiger uitpakt, is deze bepalend voor het risico. Het onnatuurlijk verval risico bij Loyalis Leven NV speelt vooral bij de ANW-portefeuille.

Dit risico is ten opzichte van 2013 flink gestegen. De reden daarvoor is dat nu ook de verlengingskans bij de ANW-verzekeringen geschokt is, wat ultimo 2013 niet het geval was.

2.2.1.6 Kostenrisico

Het kostenrisico betreft het risico op verliezen, of een nadelige verandering in de waarde van verzekeringsverplichtingen, welke het gevolg is van veranderingen in het niveau, de trend of de volatiliteit van de gemaakte kosten voor het uitvoeren van verzekeringscontracten. Hierbij ontstaat het risico dat de toekomstige doorlopende kosten hoger liggen dan de grondslagen die zijn gehanteerd bij de bepaling van de Best Estimate van de technische voorzieningen, terwijl de kostenopslag in de premies niet verhoogd kan worden.

Eerste kosten zijn geen onderdeel van het kostenrisico omdat alleen het risico van de lopende portefeuille wordt beschouwd. Het kostenrisico speelt bij alle producten.

De risicogevoeligheid voor het kostenrisico wordt gemeten conform de specificaties van de Solvency II standaardformule. Hierbij wordt de impact berekend van een stijging van de kosten met 10 procent en een stijging van de kosteninflatie met 1 procentpunt. Bij de prognose van de doorlopende kosten is rekening gehouden met een verwachte kosteninflatie van 1,65 procent per jaar. Dit is gebaseerd op de inflatieverwachting die volgt uit de waardering van inflation swaps met looptijden die passen bij de duration van de verplichtingen van Loyalis.

Als gevolg van de aangepaste verdeling van de kosten over Loyalis Leven en Schade is het kostenrisico ten opzichte van 2013 bij Loyalis Leven gedaald en bij Loyalis Schade toegenomen.Totaal bezien is het effect licht gedaald

ten opzichte van 2013. Er is in 2014 weliswaar een kostenreductie doorgevoerd die ook moet leiden tot een daling van het kostenrisico, maar dat wordt bij Leven deels tenietgedaan door de fors gedaalde rente. Bij Schade is er door de gedaalde rente en de hoger uitgevallen verdeling desondanks sprake van een stijging van het kostenrisico.

2.2.1.7 Catastroferisico

Het catastroferisico betreft het risico op verlies of een nadelige verandering in de waarde van verzekeringsverplichtingen, welke het gevolg is van de grote onzekerheid ten aanzien van de te hanteren veronderstellingen bij het bepalen van de prijsstelling en voorzieningen voor omvangrijke en ongebruikelijke cumulatie van gebeurtenissen. Dit speelt met name bij Loyalis Schade NV.

Door de afname van de exposure t.a.v. de Ongevallenportefeuille, is het catastroferisico bij Loyalis Schade NV ook afgenomen.

2.3 Marktrisico's

Onder marktrisico wordt verstaan het effect dat veranderingen in marktprijzen hebben op de waarde van de bezittingen en verplichtingen en daarmee op het intrestresultaat. De producten van Loyalis zijn wat betreft marktrisico's in te delen in drie groepen:

1) producten voor rekening en risico Loyalis
2) unit-linked producten
3) unit-linked producten met garanties

De benodigde intrest van de unit-linked producten zonder garanties is gelijk aan de waardeontwikkeling van de onderliggende beleggingsportefeuille. De behaalde resultaten komen volledig voor rekening voor de klant.
Unit-linked producten met garanties bevatten economisch gezien marktrisico's, echter onder de vigerende waarderingsgrondslagen (IFRS) maakt de waarde van de embedded options geen onderdeel uit van de benodigde intrest en worden veranderingen hierin dus niet in het geconsolideerd overzicht van het totaalresultaat verwerkt. De eventueel negatieve impact van

renteschommelingen op embedded options, wordt wel meegenomen in de zogenaamde toereikendheidstoets van de aanwezige balansvoorzieningen. Zolang de aanwezige balansvoorzieningen een overwaarde vertonen ten opzichte van de berekende marktwaarde van deze voorzieningen, inclusief de waarde van de embedded options, zal er geen impact ontstaan op het resultaat.
Per 31 december 2014 was de (negatieve) waarde van deze embedded options in totaal ca € 28,4 miljoen (2013: 24,6 miljoen).

Het vervolg van deze paragraaf heeft alleen betrekking op de groep producten voor rekening en risico van Loyalis. Hierbij wordt de indeling naar risicofactoren van Solvency II gevolgd.
De relevante risicofactoren zijn: renterisico, aandelenrisico, valutarisico, vastgoedrisico, spreadrisico en tegenpartijrisico.

Effect van schokken in marktrisico's (Solvency II)

Risicofactor (* € 1 miljoen)	LEVEN		SCHADE	
	2014	2013	2014	2013
2.3.1 Renterisico*	-1,2	-0,9	-0,6	-2,3
2.3.2 Aandelenrisico	-13,8	-19,4	-10,9	-15,6
2.3.3 Valutarisico	-1,1	-0,5	-0,2	-0,6
2.3.4 Vastgoedrisico	-39,4	-44,5	-17,9	-18,4
2.3.5 Spreadrisico	-39,2	-50,9	-17,7	-21,3

* Betreft netto effect: gesaldeerde rentegevoeligheid van beleggingen en verplichtingen

In vergelijking met vorig jaar (2013), zijn het aandelenrisico, het vastgoedrisico en het spreadrisico teruggelopen. Dit wordt met name veroorzaakt door het afnemen van de private equity portefeuille, een gedeeltelijke verkoop van de winkelbeleggingen en een aanpassing van de voorgeschreven parameters waardoor voor de bedrijfsobligaties e.d. van Loyalis de schok lager uitvalt.

2.3.1 Renterisico

Loyalis heeft een renterisico aan zowel de actief- als passiefzijde van de balans. Aan de actiefzijde heeft Loyalis vastrentende beleggingen die

veranderen met de rente. Aan de passiefzijde worden de verplichtingen verdisconteerd met de risicovrije rentevoet: de DNB rentetermijnstructuur (exclusief Ultimate Forward Rate (UFR)).

Renterisico ontstaat door een verschil in de rentegevoeligheid van de beleggingen en de verplichtingen. Dit renterisico wordt door Loyalis als ongewenst ervaren. Het rentebeleid gaat dan ook uit van een immunisatie van het renterisico door middel van swaps. Bij immunisatie worden de swaps zodanig aangekocht dat de rentegevoeligheid van de vastrentende portefeuille plus de swaps nagenoeg gelijk is aan de rentegevoeligheid van de verplichtingen.

In onderstaande tabellen is het effect van een rentestijging c.q. rentedaling met 1%-punt op het resultaat zichtbaar gemaakt.

Effect van rentestijging (* € 1 miljoen)	2014			2013		
	Leven	**Schade**	**Totaal**	Leven	Schade	Totaal
Voorzieningen	151,3	59,6	210,9	100,6	57,3	157,9
Beleggingen	-43,8	-23,5	-67,3	-38,4	-18,4	-56,8
Renteswaps	-106,3	-35,5	-141,8	-63,1	-36,6	-99,7
Resultaat	**1,2**	**0,6**	**1,8**	**-0,9**	**2,3**	**1,4**

Effect van rente daling (* € 1 miljoen)	2014 Leven	2014 Schade	2014 Totaal	2013 Leven	2013 Schade	2013 Totaal
Voorzieningen	-151,3	-59,6	-210,9	-100,6	-57,3	-157,9
Beleggingen	43,8	23,5	67,3	38,4	18,4	56,8
Renteswaps	106,3	35,5	141,8	63,1	36,6	99,7
Resultaat	**-1,2**	**-0,6**	**-1,8**	**0,9**	**-2,3**	**-1,4**

De balans van Loyalis is niet geheel immuun voor renteveranderingen (niet-parallelle shifts op de rentecurve): de zogenaamde hedge ratio bedraagt 99% (2013: 99%). Voor Loyalis Leven NV en Loyalis Schade NV is dit respectievelijk 99% (2013: 101%) en 99% (2013: 96%).

2.3.2 Aandelenrisico

Aandelenrisico is aanwezig bij alle activa en passiva waarvan de waarde gevoelig is voor fluctuaties in aandelenkoersen. Loyalis belegt voor eigen rekening en risico niet in beursgenoteerde aandelen, omdat de bijbehorende volatiliteit niet meer past binnen het gewenste risicoprofiel van Loyalis. Voor rekening en risico klant wordt wel nog in beursgenoteerde aandelen belegd, omdat deze deel kunnen uitmaken van een door de klant gekozen beleggingsmix.

Loyalis heeft wel nog een private equity portefeuille voor eigen rekening en risico van € 48 miljoen. De impact van een koersdaling van private equity van 51,83% (de actuele Solvency II schok) (2013: -54%) zou resulteren in een waardedaling van € 24,7 miljoen (Loyalis Leven NV: € 13,8 miljoen, Loyalis Schade NV: € 10,9 miljoen).

In vergelijking met vorig jaar (2013) is de aandelenschok gedaald van 54 % naar 51,83%. De reden is de aandelendemper (equity dampener) welke is gewijzigd van 5% naar 2,83%. De aandelendemper wordt als risico op- of afslag toegepast op de reguliere schok om zodoende rekening te houden met

waargenomen marktwaarderingen. Daarnaast is de private equity portefeuille enigszins gedaald: de beheerder heeft participaties verkocht en de opbrengst daarvan aan Loyalis uitgekeerd.

2.3.3 Valutarisico

Valutarisico ontstaat door veranderingen in het niveau of de beweeglijkheid van valutakoersen. Het risicobudget voor valuta is onderdeel van het algehele risicobudget. Feitelijk wordt er weinig valutarisico gelopen en wordt het merendeel van de valutaposities afgedekt.

De gevoeligheid voor het vreemde valutarisico wordt gemeten conform de specificaties van de Solvency II standaardformule. Hier wordt de impact op het resultaat van een koersmutatie van de niet afgedekte valuta ten opzichte van de euro met 25% berekend. Deze bedraagt in totaal - € 1,3 miljoen (2013: -1,1 miljoen).

Valutaposities

Valuta exposure (* € 1 miljoen)	2014 Leven Bruto* exposure	2014 Leven Netto** exposure	2013 Leven Bruto exposure	2013 Leven Netto exposure
Euro	1.630,2	1.659,3	1.522,3	1.550,6
Totaal non-euro exposure	25,8	-4,2	30,3	2,0
USD (Verenigde Staten)	17,2	-3,7	19,8	-0,7
GBP (Verenigd Koninkrijk)	8,5	-0,6	6,8	-1,0
Overig	0,1	0,1	3,7	3,7

* Bruto is voor afdekking
** Netto is na afdekking

Valuta exposure (* € 1 miljoen)	2014 Schade Bruto* exposure	2014 Schade Netto** exposure	2013 Schade Bruto exposure	2013 Schade Netto exposure
Euro	770,2	791,2	659,1	681,1
Totaal non-euro exposure	20,9	-0,7	24,2	2,2
USD (Verenigde Staten)	13,6	-1,2	16,0	-0,1
GBP (Verenigd Koninkrijk)	7,2	0,4	5,2	-0,6
Overig	0,1	0,1	3,0	3,0

* Bruto is voor afdekking
** Netto is na afdekking

2.3.4 Vastgoedrisico

Vastgoedrisico is de gevoeligheid van de waarde van beleggingen en verplichtingen voor veranderingen in de marktwaarde van vastgoed.

Loyalis belegt in Nederlands vastgoed via een beperkt aantal niet-beursgenoteerde vennootschappen. Daarnaast belegt Loyalis in infrastructuur via een niet-beursgenoteerd extern beleggingsvehikel.

Vastgoedbeleggingen

Vastgoed exposure (* € 1 miljoen)	2014 Leven	2014 Schade	2014 Totaal	2013 Leven	2013 Schade	2013 Totaal
Woningen	61,7	30,2	91,9	64,4	28,4	92,8
Winkels	43,8	13,3	57,1	50,8	16,1	66,9
Infrastructuur	14,5	12,4	26,9	13,7	10,2	23,9
Vastgoed totaal	**120,0**	**55,9**	**175,9**	**128,9**	**54,7**	**183,9**

Het vastgoedrisico wordt, net als in de voorgaande verslagperiode, gemeten conform de specificaties van de Solvency II standaardformule. Hierin wordt het effect van een waardedaling van het vastgoed met 25 % berekend, waarbij rekening gehouden wordt met eventuele leverage in de vastgoedfondsen (met name bij woningen en winkels). Deze leverage leidt tot een grotere waardedaling dan de 25 % standaard schok.

Effect wijziging op marktwaarde vastgoed beleggingen op basis van de criteria van Solvency II

Vastgoedrisico (incl. leverage)	2014 Totaal (€ miljoen)	2014 Totaal In %	2013 Totaal (€ miljoen)	2013 Totaal In %
Woningen	-32,1	-35,0%	-33,4	-36,0%
Winkels	-18,5	-32,3%	-23,6	-35,2%
Infrastructuur	-6,7	-25,0%	-5,9	-25,0%
Vastgoed totaal	**-57,3**	**-32,6%**	**-62,9**	**-34,2%**

Vastgoedrisico (incl. leverage)	2014 Leven (€ miljoen)	2014 Leven In %	2013 Leven (€ miljoen)	2013 Leven In %
Woningen	-21,6	-35,1%	-23,2	-36,0%
Winkels	-14,2	-32,3%	-17,9	-35,2%
Infrastructuur	-3,6	-25,0%	-3,4	-25,0%
Vastgoed totaal	**-39,4**	**-32,9%**	**-44,5**	**-34,5%**

Vastgoedrisico (incl. leverage)	2014 Schade (€ miljoen)	2014 Schade In %	2013 Schade (€ miljoen)	2013 Schade In %
Woningen	-10,5	-34,9%	-10,2	-35,8%
Winkels	-4,3	-32,3%	-5,7	-35,2%
Infrastructuur	-3,1	-25,0%	-2,5	-25,0%
Vastgoed totaal	**-17,9**	**-32,1%**	**-18,4**	**-33,6%**

In 2014 is het totaal aan vastgoedbeleggingen, ondanks een positieve herwaardering van € 4 miljoen, met € 8 miljoen gedaald als gevolg van dividend uitkeringen en een gedeeltelijke verkoop van de winkelbeleggingen. Hierdoor zal Loyalis minder hard getroffen worden door een schok in de waarde van het vastgoed. De leverage binnen de vastgoedfondsen is in 2014 enigzins gedaald, waardoor de impact van de vastgoedschok eveneens vermindert.

2.3.5 Spreadrisico

Spreadrisico is het risico dat het niveau van de credit/staat spread (rendement van obligaties bovenop de risicovrije rente) wijzigt. De vastrentende portefeuille is breed gespreid over debiteuren, titels en regio's. Wel is er sprake van een accent op Europese banken en financiële instellingen. Vrijwel al deze beleggingen vinden plaats in investment grade debiteuren (99 %). De totale portefeuille heeft een marktwaarde van € 2 miljard.

Verdeling naar ratingklasse (in marktwaardes)

Ratingklasse (* € 1 miljoen)	2014 Leven	2014 Schade	2014 Totaal	2014 Totaal in %	2013 Leven	2013 Schade	2013 Totaal	2013 Totaal in %
Staatsobligaties	**475**	**257**	**732**	**100%**	**448**	**206**	**654**	**100%**
AAA	228	124	352	48%	232	109	341	52%
AA	138	75	213	29%	124	57	181	28%
A	5	2	7	1%	0	0	0	0
BBB	101	54	155	21%	92	40	132	20%
Lager dan BBB	3	2	5	1%	0	0	0	0
Bedrijfsobligaties	**644**	**297**	**941**	**100%**	**656**	**283**	**939**	**100%**
AAA	18	10	28	3%	28	13	41	4%
AA	63	29	92	10%	101	42	143	15%
A	380	165	545	58%	321	136	457	49%
BBB	168	86	254	27%	193	86	279	30%
Lager dan BBB	15	7	22	2%	13	6	19	2%
Gesecuritiseerd	**271**	**102**	**373**	**100%**	**244**	**93**	**337**	**100%**
AAA	179	67	246	66%	227	86	313	93%
AA	72	27	99	27%	17	7	24	7%
A	20	8	28	7%	0	0	0	0
BBB	-	-	-	0%	0	0	0	0
Lager dan BBB	-	-	-	0%	0	0	0	0
Totaal	**1.390**	**656**	**2.046**		**1.348**	**582**	**1.930**	

Risicomanagement

De vastrentende waarden portefeuille is voornamelijk belegd in Europa. Binnen de staatsportefeuille is 74 % belegd in de staatsobligaties van noordelijke Eurolanden. De portefeuille bevat geen staatsleningen van Griekenland of Portugal. De blootstelling naar staatsleningen van Italië en Spanje bedraagt € 187 miljoen. Met de belangen in bedrijfsobligaties en gesecuritiseerde leningen in de VS en het VK wordt exposure naar andere economieën dan de Eurozone bewerkstelligd.

Verdeling naar landen (in marktwaardes)

	2014			
Land (* € 1 miljoen)	**Staatsobligaties**	**Overig VRW**	**Totaal**	**Totaal in %**
Nederland	93	180	273	13%
VS	0	123	123	6%
Frankrijk	182	186	368	18%
Duitsland	209	146	355	17%
Verenigd Koninkrijk	0	121	121	6%
Italië	71	135	206	10%
Spanje	88	65	153	7%
België	13	27	40	2%
Oostenrijk	0	52	52	3%
Europese Unie/supranationaal	44	0	44	2%
Zwitserland	7	35	42	2%
Denemarken	0	86	86	4%
Overig	25	159	184	9%
Totaal	**732**	**1.315**	**2.047**	**100%**

Risicomanagement

Land (* € 1 miljoen)	2013 Staatsobligaties	Overig VRW	Totaal	Totaal in %
Nederland	80	253	333	17%
VS	0	154	154	8%
Frankrijk	122	230	352	18%
Duitsland	237	90	327	17%
Verenigd Koninkrijk	0	154	154	8%
Italië	66	46	112	6%
Spanje	61	79	140	7%
België	17	20	37	2%
Oostenrijk	0	45	45	2%
Europese Unie/supranationaal	51	0	51	3%
Zweden	0	50	50	3%
Ierland	5	41	46	2%
Overig	16	113	129	7%
Totaal	**655**	**1.275**	**1.930**	**100%**

De risicogevoeligheid voor het spreadrisico wordt gemeten conform de specificaties van de Solvency II standaardformule. Hierin wordt de impact op het resultaat van een toename in de spreads berekend: dit is gedifferentieerd naar looptijd, rating, soort debiteur en aard van het stuk.

Deze is in 2014 teruggelopen ten opzichte van 2013 als gevolg van een wijziging in de parameters voor gesecuritiseerd papier. De nieuwe parameters houden rekening met de spreadgevoeligheid, terwijl in de oude methode met vaste schokken per rating gewerkt werd. Loyalis belegt vooral in stukken met een korte looptijd en dus lage spreadgevoeligheid, waarvoor deze parameterwijziging per saldo een verlichting betekent.

Risicomanagement

Leven (* € 1 miljoen)	2014 Markt waarde	2014 Schok	2014 %	2013 Markt waarde	2013 Schok	2013 %
Staatsobligaties	475	-	0,0%	448	-	0,0%
Bedrijfsobligaties	644	-31	-4,8%	656	-32	-4,9%
Gesecuritiseerd	271	-8	-3,1%	244	-19	-7,6%
Totaal	**1.390**	**-39**	**-2,8%**	**1.348**	**-51**	**-3,8%**

Schade (* € 1 miljoen)	2014 Markt waarde	2014 Schok	2014 %	2013 Markt waarde	2013 Schok	2013 %
Staatsobligaties	257	-	0,0%	207	-	0,0%
Bedrijfsobligaties	297	-15	-4,9%	283	-14	-5,0%
Gesecuritiseerd	102	-3	-3,1%	93	-7	-7,6%
Totaal	**656**	**-18**	**-2,7%**	**583**	**-21**	**-3,7%**

2.3.6 Tegenpartijkredietrisico

Onder tegenpartijkredietrisico wordt verstaan: mogelijke verliezen als gevolg van het onverwacht in gebreke blijven of verslechteren van de kredietwaardigheid van de tegenpartijen en debiteuren van de onderneming in de komende twaalf maanden.

Voor Loyalis zijn met name relevant de vorderingen uit hoofde van derivatentransacties, herverzekering en banktegoeden. Het tegenpartijrisico bij derivaten is minimaal door het dagelijks uitwisselen van onderpand. De banktegoeden worden aangehouden bij Nederlandse grootbanken en de herverzekeringscontracten zijn afgesloten met solvabele herverzekeraars.

3. De risico's die niet in het Solvency II standaardmodel zijn opgenomen

Naast de in de vorige paragraaf genoemde risico's worden in de ORSA eveneens de navolgende risico's uitvoerig besproken.

3.1 Strategisch risico

Strategisch risico is het risico dat de doelstellingen niet worden behaald en de continuïteit van Loyalis onder druk komt doordat in het strategisch beleid en de uitvoering daarvan onvoldoende rekening is gehouden met de veranderingen binnen de voor Loyalis relevante omgeving.
Dit is geconcretiseerd in de volgende kernrisico's: concurrentierisico, politiek risico, productontwikkelingsrisico, cultuurrisico en onnatuurlijk vervalrisico.

Het gaat dan bijvoorbeeld om verminderde vraag naar kernproducten, nieuwe productmogelijkheden, verschuivingen in distributiekanalen (de opkomst van internet), toenemende concurrentie of veranderde regelgeving. Het strategisch risico speelt bedrijfsbreed.

Loyalis legt zijn strategie vast in een meerjarenplan (drie jaren) dat jaarlijks wordt geactualiseerd. Daarnaast worden regelmatig langetermijnscenario's

berekend. Het strategisch planningsproces resulteert in een aantal doelstellingen (targets) en actiepunten; er worden KPI's vastgesteld op grond waarvan de realisatie wordt gemeten in de tijd. Het komende jaar wordt uitgewerkt in een jaarplan en in acties en projecten. De budgetten van de dochterbedrijven en afdelingen voor het komende jaar worden hiervan afgeleid.

3.2 Liquiditeitsrisico

Onder liquiditeitsrisico wordt verstaan: de kans dat een onderneming problemen heeft om de financiële middelen te verkrijgen die nodig zijn om aan haar verplichtingen te kunnen voldoen op het moment dat deze opeisbaar worden.

Loyalis volgt nauwlettend het liquiditeitsrisico, zodat toereikende liquide middelen zijn gewaarborgd om aan de financiële verplichtingen te voldoen. Daarbij wordt rekening gehouden met onvoorspelbare betalingen, bijvoorbeeld uit hoofde van derivatenposities. Daarbij is Loyalis gevoelig voor een stijgende rente.

In 2013 zijn de risicokaders voor liquiditeitsrisico verder aangescherpt en in 2014 is de meting verbeterd.

Naast het aanhouden van voldoende liquide middelen om aan de korte termijn liquiditeitsbehoefte te voldoen, belegt Loyalis een groot deel van de vastrentende waarde portefeuille in liquide leningen (staatsleningen van euro kernlanden en bedrijfsobligaties met korte looptijden). Beleggingen in onroerend goed, private equity en infrastructuur kunnen niet op korte termijn te gelde worden gemaakt. Met de per saldo resulterende liquiditeitspositie kon Loyalis ruimschoots voldoen aan de liquiditeitsbehoeften voortvloeiend uit de reguliere business c.q. samenhangend met de aangehouden derivatenposities.

3.3 Operationeel risico

Onder operationeel risico wordt verstaan het risico op verliezen door inadequate of falende interne processen, door mensen en IT-systemen of door onverwachte externe gebeurtenissen.

Risicomanagement

Dit is geconcretiseerd in de volgende kernrisico's: project risico, business planning risico, ICT beleidsrisico, derivatenrisico, information security risico, rapportagerisico, compliance risico en incassorisico.

Hieronder wordt kort ingegaan op een aantal deelrisico´s.

Compliance risico

Het compliance risico betreft het risico dat Loyalis niet tijdig, juist en volledig aan (wijzigingen in) externe of interne wet- en regelgeving voldoet waardoor wettelijke of regulatieve sancties worden opgelegd dan wel materieel en/of financieel of reputatieverlies door de organisatie wordt geleden.

Naleving van wet- en regelgeving wordt binnen Loyalis geborgd door de commissie monitoring wet- en regelgeving. Deze commissie ziet erop toe dat nieuwe en gewijzigde wet- en regelgeving een weg vinden binnen Loyalis. Daarnaast sluit Loyalis eveneens aan bij een vergelijkbaar ingericht model bij APG Groep. Zodoende is op alle niveaus binnen het concern structurele monitoring van financiële wet- en regelgeving geborgd.

Tevens is binnen Loyalis een Code of Conduct van kracht met daarin de in acht te nemen normen en waarden. Eenieder die deel uitmaakt van de Loyalis organisatie dient zich aan deze code te houden door hem te ondertekenen. Medewerkers in bepaalde functies ondertekenen daarnaast ook de insiderregeling.

IT-risico

IT-risico wordt gedefinieerd als het risico dat bedrijfsprocessen en informatievoorziening onvoldoende integer, niet continu of onvoldoende beveiligd worden ondersteund door IT.
Hierbij zijn belangrijk:

- Strategie en beleid: het risico dat de IT-strategie en IT-beleid op de bedrijfsprocessen en de bestaande informatie- en dataverwerking, niet of onvoldoende aansluit op de bedrijfsstrategie en het bedrijfsplan.

Risicomanagement

Beveiliging: het risico dat persoonlijke gegevens van de klanten en onze medewerkers onvoldoende zijn beschermd, de continuïteit van onze bedrijfsvoering niet is gewaarborgd en dat er reputatieschade optreedt als informatie op de verkeerde plek terecht komt. Dit kan ontstaan door:
  - het niet volledig of niet accuraat zijn van informatiesystemen en processen;
  - het niet toegankelijk zijn van informatie voor geautoriseerde gebruikers;
  - het toegankelijk zijn van informatie voor niet geautoriseerde gebruikers.
- Beheersbaarheid: het risico als gevolg van ontoereikend beheer van de ICT-omgeving of processen en het onvoldoende kunnen anticiperen op ontwikkeling in de business, op technische innovaties of op overige externe factoren.
- Continuïteit: het risico dat de continuïteit van de kritische bedrijfsprocessen en de gehele instelling in gevaar komt als gevolg van het niet beschikbaar zijn van de IT- infrastructuur.

Loyalis heeft beleid geformuleerd op het gebied van informatiebeveiliging. De standaard ISO 27002 is de leidraad voor het uitwerken, inrichten en onderhouden van de informatiebeveiliging binnen Loyalis. Dit omvat zowel de fysieke beveiliging van informatie als de digitale beveiliging van informatie in de geautomatiseerde systemen. Gebaseerd op deze standaard en uitgevoerde risicoanalyses wordt jaarlijks een beveiligingsplan vastgesteld. In de risicoanalyses en de daarop volgende acties wordt tevens rekening gehouden met uitkomsten uit accountantsonderzoeken en veranderende wet- en regelgeving.

Tevens bestaat er een Handboek Risk Management Informatiebeveiliging waarin het hele kader omtrent informatiebeveiliging binnen Loyalis te vinden is.

Gedurende het jaar wordt naleving van het informatiebeveiligingsbeleid getoetst en waar nodig bijgestuurd. Centraal daarbij staan onder andere de logische en fysieke toegangsbeveiliging, change- en releasemanagement en businesscontinuity. Maandelijks komt dit aan bod in de IT-rapportage.

Risicomanagement

Uitbestedingsrisico

Onder uitbestedingsrisico wordt verstaan het risico dat de continuïteit, integriteit of kwaliteit van Loyalis wordt geschaad doordat werkzaamheden aan derden zijn uitbesteed. Loyalis heeft een aantal werkzaamheden uitbesteed (vooral binnen de APG Groep) en heeft daartoe een schriftelijk uitbestedingsbeleid opgesteld.

Tevens heeft Loyalis dit beleid uitgewerkt in processen. Periodiek wordt gerapporteerd over nakoming van afspraken, welke door het management worden gemonitord.

Enkelvoudige jaarrekening

Enkelvoudige jaarrekening

ENKELVOUDIGE BALANS LOYALIS NV

(x € 1.000) (voor winstbestemming)	31-12-2014	31-12-2013
ACTIVA		
Financiële vaste activa (1)		
Deelnemingen	317.968	288.893
Overige financiële vaste activa	82.866	74.248
	400.834	**363.141**
Vorderingen en transitoria (2)	6.248	13.444
Liquide middelen (3)	34.065	32.055
TOTAAL ACTIVA	**441.147**	**408. 640**

	31-12-2014	31-12-2013
VERMOGEN EN PASSIVA		
Eigen vermogen (4)		
Gestort en opgevraagd kapitaal	167.707	167.707
Agioreserve	83.653	83.653
Overige reserves	32.053	4.981
Wettelijke reserve deelneming	-	15.060
Onverdeeld resultaat	30.506	19.012
	313.919	**290.413**
Overige voorzieningen (5)	18.253	3.717
Kortlopende schulden (6)	108.975	114.510
TOTAAL VERMOGEN EN PASSIVA	**441.147**	**408.640**

Enkelvoudige jaarrekening

ENKELVOUDIGE WINST- EN VERLIESREKENING LOYALIS NV

(x € 1.000)	2014	2013
Resultaat deelnemingen (7)	30.079	19.012
Overige resultaten (8)	-	-
Resultaat voor belastingen	30.079	19.012
Belastingen	427	-
Resultaat na belastingen	**30.506**	**19.012**

Aangezien de financiële gegevens van Loyalis NV zijn verwerkt in de geconsolideerde jaarrekening, maakt Loyalis NV gebruik van de in artikel 402 BW (Boek 2) neergelegde bevoegdheid. Dit houdt in dat in de enkelvoudige winst- en verliesrekening is volstaan met het als afzonderlijke post vermelden van het resultaat uit deelnemingen na aftrek van belastingen.

TOELICHTING OP DE ENKELVOUDIGE JAARREKENING LOYALIS NV (X € 1.000)

Waarderingsgrondslagen

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen van Titel 9 Boek 2 BW en de stellige uitspraken van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving, uitgegeven door de Raad voor de Jaarverslaggeving. Alle bedragen in deze jaarrekening zijn in duizenden euro's, tenzij anders is vermeld.
De waarderingsgrondslagen zijn, tenzij anders vermeld, in overeenstemming met die van de geconsolideerde jaarrekening.

Activa en verplichtingen worden in het algemeen gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs of actuele waarde, tenzij anders vermeld. In de balans en de winst-en verliesrekening zijn referenties opgenomen waarmee wordt verwezen naar de toelichting.

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Financiële vaste activa (1)

Deelnemingen

Deelnemingen in groepsmaatschappijen en overige deelnemingen waarin invloed van betekenis kan worden uitgeoefend worden gewaardeerd volgens de netto-vermogenswaardemethode. Wanneer 20% of meer van de stemrechten uitgebracht kan worden, wordt ervan uitgegaan dat er invloed van betekenis is.

De netto-vermogenswaarde wordt berekend volgens de grondslagen die gelden voor deze jaarrekening; voor deelnemingen waarvan onvoldoende gegevens beschikbaar zijn voor aanpassing aan deze grondslagen, wordt uitgegaan van de waarderingsgrondslagen van de desbetreffende deelneming.

Enkelvoudige jaarrekening

Indien de waardering van een deelneming volgens de netto-vermogenswaarde negatief is, wordt deze op nihil gewaardeerd. Indien en voor zover Loyalis NV in deze situatie geheel of gedeeltelijk instaat voor de schulden van de deelneming, dan wel het stellige voornemen heeft de deelneming tot betaling van zijn schulden in staat te stellen, wordt hiervoor een voorziening getroffen. Deze voorziening is de beste inschatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de desbetreffende verplichtingen en verliezen per balansdatum af te wikkelen. De eerste waardering van gekochte deelnemingen is gebaseerd op de reële waarde van de identificeerbare activa en passiva op het moment van acquisitie. Voor de vervolgwaardering worden de grondslagen toegepast die gelden voor deze jaarrekening, uitgaande van de waarden bij eerste waardering.

Overige financiële vaste activa

Overige financiële vaste activa worden gewaardeerd tegen reële waarde (beleggingen) danwel nominale waarde (latente belastingvordering).

Kortlopende schulden (6)

Kortlopende schulden en nog te betalen en vooruitontvangen posten zijn opgenomen tegen nominale waarde.

Resultaat deelnemingen (7)

Onder dit hoofd is opgenomen het gecumuleerd resultaat van de groepsmaatschappijen.

Overige resultaten (8)

Onder dit hoofd zijn alle overige baten en lasten opgenomen, voor zover zij op de betreffende periode betrekking hebben.

TOELICHTING OP DE ENKELVOUDIGE BALANS LOYALIS NV

Financiële vaste activa (1)

De financiële vaste activa zijn als volgt opgebouwd:

	2014	2013
Deelnemingen	317.968	288.893
Beleggingen	-	158
Actieve latente belastingen	82.866	74.090
Totaal	**400.834**	**363.141**

Deelnemingen

	2014	2013
Stand op 1 januari	288.893	286.719
Betaalde dividenden	-140	-18.000
Stortingen	1.200	4.300
Nettoresultaat boekjaar deelnemingen	30.079	19.012
Verkoop deelneming	-2.064	-
Mutatie voorziening deelnemingen	-	-3.138
Stand op 31 december	**317.968**	**288.893**

De deelnemingen zijn gewaardeerd tegen netto-vermogenswaarde.

Beleggingen

	2014	2013
Beginstand	158	152
Verkopen	-170	-7
Waardemutatie	12	13
Eindstand	**-**	**158**

Dit betreffen de resterende beleggingen die in het verleden zijn overgenomen van Loyalis Sparen & Beleggen NV.

Actieve belastinglatentie

Loyalis NV vormt samen met Loyalis Schade NV, Loyalis Leven NV en Cordares Advies BV een fiscale eenheid voor de vennootschapsbelasting. Aangezien Loyalis NV formeel de relatie met de belastingdienst onderhoudt, zijn alle vorderingen en verplichtingen jegens de belastingdienst bij Loyalis NV opgenomen.

Actieve belastinglatentie

	2014	2013
Beginstand	74.090	38.633
Mutatie	8.776	35.457
Eindstand	**82.866**	**74.090**

Vorderingen en transitoria (2)

	2014	2013
Vorderingen op groepsmaatschappijen	5.156	12.339
Overige vorderingen en transitoria	1.092	1.105
Eindstand	**6.248**	**13.444**

Onder de vorderingen op groepsmaatschappijen van 5.156 (2013: 12.339) is een vordering opgenomen uit hoofde van te verrekenen vennootschapsbelasting met Loyalis Schade NV, en Cordares Advies BV. De looptijd van deze belastingvorderingen is voor het merendeel langer dan

1 jaar waarbij afwikkeling binnen de fiscale eenheid plaatsvindt na ontvangst van de voorlopige aanslag.

Liquide middelen (3)

De liquide middelen bedragen 34.065 (2013: 32.055) en staan geheel ter vrije beschikking.

Eigen Vermogen (4)

Kapitaal

Het maatschappelijk kapitaal bestaat uit 900.000 gewone aandelen van elk € 453,78. Hiervan zijn 369.577 (2013: 369.577) aandelen geplaatst; op deze aandelen is 167.707 (2013: 167.707) gestort.

Gestort en opgevraagd kapitaal

	2014	2013
Stand op 1 januari	167.707	167.707
Plaatsing aandelen	-	-
Stand op 31 december	**167.707**	**167.707**

Agioreserve

	2014	2013
Stand op 1 januari	83.653	83.653
Storting	-	-
Stand op 31 december	**83.653**	**83.653**

Enkelvoudige jaarrekening

Overige reserves

	2014	2013
Stand op 1 januari	4.981	-45.938
Resultaat vorig boekjaar	19.012	48.421
Dividenduitkering	-7.000	-
Van / naar reserve deelneming	15.060	2.498
Stand op 31 december	**32.053**	**4.981**

Wettelijke reserve deelneming

	2014	2013
Stand op 1 januari	15.060	17.558
Bij / af	-15.060	-2.498
Stand op 31 december	**-**	**15.060**

De reserve deelneming wordt gevormd voor de ongerealiseerde waardestijgingen van niet-beursgenoteerde beleggingen van groepsmaatschappijen. Deze wordt gevormd ten laste van de overige reserves en aangemerkt als een herwaardering van het actief bij de betreffende deelnemingen.

Onverdeeld resultaat

	2014	2013
Stand op 1 januari	19.012	48.421
Naar overige reserves	-19.012	-48.421
Resultaat lopend boekjaar	30.506	19.012
Stand op 31 december	**30.506**	**19.012**

Overige voorzieningen (5)

	2014	2013
Beginstand	3.717	15.847
Toevoeging ten laste van resultaat	3.176	3.354
Overname verplichting van Loyalis Schade en Loyalis Leven	16.551	-
Mutatie deelnemingen	-	-3.138
Herrubricering naar kortlopende verplichtingen	-	-6.816
Overheveling van gewezen deelneming (LMA)	1.527	-
Vrijval ten gunste van resultaat	-2.125	-454
Uitkeringen	-4.593	-5.076
Eindstand	**18.253**	**3.717**

De overige voorzieningen hebben betrekking op:	**2014**	**2013**
De overige voorzieningen hebben betrekking op:		
Personeelsgerelateerde voorzieningen		
Voorziening ambtsjubilea	817	1.038
Voorziening WAO	496	496
Reorganisatie	16.940	2.183
Totaal	**18.253**	**3.717**

Voorziening ambtsjubilea

De voorziening ambtsjubilea is berekend op basis van de bezetting ultimo 2013 met een looptijd van 40 jaar. De voorziening WAO en (boven)wettelijke WW zijn met ingang van 2004 gevormd in het kader van het eigen risicodragerschap voor deze regeling. Deze voorziening is gevormd voor de per balansdatum lopende uitkeringen van (ex-)medewerkers welke ten laste van Loyalis NV zullen worden gebracht. De aard van de voorziening ambtsjubilea betreft een langlopend karakter waarbij de totale looptijd meer dan 5 jaar bedraagt.

Reorganisatie

Eén van de gemaakte keuzes binnen het veranderprogramma is een reductie in de kostensfeer. Op het personele vlak betekent dit een verlies aan arbeidsplaatsen. Bij de bepaling zijn de beschikbare dienstjaren en leeftijden van

het zittend personeelsbestand als basis genomen en is rekening gehouden met zo'n 5% aan natuurlijk verloop. Het sociaal plan van Loyalis voorziet in het kort in twee vertrekregelingen: toepassing van de kantonrechtersformule of aanvullingen op de uitkering als gevolg van ontslag. Daar waar nog geen individuele afspraken bekend zijn, is een inschatting gemaakt van de kans dat voor de één of de andere regeling wordt gekozen, rekening houdend met de huidige gemiddelde leeftijdsopbouw van Loyalis.

De nominale waarde van de voorzieningen bedraagt 18.385 (2013: 4.335).

Kortlopende schulden (6)

De schulden en overige verplichtingen kunnen als volgt worden gespecificeerd:

	2014	2013
Crediteuren	583	774
Schulden aan groepsmaatschappijen	94.110	63.720
Verlofdagen	1.205	1.403
Belastingen	10.163	38.285
Afwikkeling harmonisatie pensioenregelingen	-	6.816
Overige schulden en overlopende verplichtingen	2.914	3.512
Totaal	**108.975**	**114.510**

Onder de schulden aan groepsmaatschappijen van 94.110 (2013: 63.720) is een schuld opgenomen uit hoofde van te verrekenen vennootschapsbelasting met Loyalis Schade NV, Loyalis Leven NV en Cordares Advies BV voor een bedrag van 91.297 (2013: 52.044).

Niet in de balans opgenomen verplichtingen

Pooling van ondersteunende diensten

Loyalis NV heeft een overeenkomst met APG Groep NV inzake de levering van diensten. Deze overeenkomst ziet op de onderlinge dienstverlening

waarbij de kosten op basis van een cost plusmethode in rekening worden gebracht.

Langlopende leasecontracten

De verplichtingen uit hoofde van langlopende leasecontracten auto´s - afgesloten via APG Groep NV - bedragen 1.522 (2013: 2.361), waarvan 565 (2013: 1.043) verschuldigd binnen één jaar na afloop van het boekjaar en 957 (2013: 1.318) verschuldigd tussen 1 en 5 jaar. In het verslagjaar zijn voor 851 (2013: 1.002) leasekosten verantwoord.

Fiscale eenheid

De vennootschap vormt voor de toepassing van de Wet op de Omzetbelasting een fiscale eenheid met haar dochtervennootschappen. Vanaf 1 maart 2008 maken Stichting Pensioenfonds ABP, APG Groep NV, APG Algemene Pensioen Groep NV en diverse Cordares vennootschappen eveneens deel uit van de fiscale eenheid. Op grond daarvan is de vennootschap hoofdelijk aansprakelijk voor de belastingschuld van de fiscale eenheid als geheel.
De vennootschap vormt voor de toepassing van de Wet op de Vennootschapsbelasting een fiscale eenheid met Loyalis Leven NV, Loyalis Schade NV en Cordares Advies BV en is als zodanig hoofdelijk aansprakelijk voor de belastingschulden van de fiscale eenheid.

Compensatie afvloeiingskosten LMA

Bij de verkoop van de voormalige groepsmaatschappij Loyalis Maatwerk Administraties BV (LMA) is het volgende overeengekomen:
Door de opzegging van het contract van een opdrachtgever van LMA, zijn afvloeiingskosten onvermijdelijk geworden. LMA heeft formeel een claim neergelegd bij deze opdrachtgever voor de verwachte afvloeiingskosten. LMA is met Loyalis overeengekomen dat Loyalis LMA compenseert voor het verschil tussen de feitelijk gehonoreerde claim en de totale verwachte afvloeiingskosten. De totale ingediende claim bedraagt 1.719.

Enkelvoudige jaarrekening

TOELICHTING OP DE ENKELVOUDIGE WINST- EN VERLIESREKENING LOYALIS NV (X € 1.000)

Resultaat deelnemingen (7)

Dit betreft het gecumuleerd resultaat na belastingen van de groepsmaatschappijen.

Overige resultaten (8)

Hieronder zijn opgenomen de afschrijvingen van de immateriële vaste activa en het saldo van rentebaten en -lasten.

Aansluiting enkelvoudig en geconsolideerd eigen vermogen en resultaat

	2014	2013
Eigen Vermogen enkelvoudig	313.919	290.342
Correctie OCI IAS 19 via resultaat boekjaar	420	-
Correctie OCI IAS 19 via rechtstreekse vermogensmutatie	-420	-
Eigen vermogen geconsolideerd	**313.919**	**290.342**

	2014	2013
Nettoresultaat enkelvoudig	30.506	19.012
Pensioenvoorziening IAS 19	420	-
Totaal nettoresultaat geconsolideerd	**30.926**	**19.012**

Beloningen bestuurders

Hiervoor wordt verwezen naar de geconsolideerde jaarrekening (pag 120).

Enkelvoudige jaarrekening

Honoraria onafhankelijkte accountant

PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.	2014	2013
Controle van de jaarrekening	107	106
Andere controle-opdrachten	-	-
Adviesdiensten op fiscaal terrein	-	-
Totaal	**107**	**106**

OVERIGE TOELICHTINGEN LOYALIS NV

Gegevens Loyalis NV

Loyalis NV
Statutaire zetel: Heerlen

Adresgegevens Loyalis NV
Bezoekadres:
Burgemeester de Hesselleplein 31
6411 CH Heerlen

Postbus 4945
6401 JS Heerlen
Website: www.loyalis.nl

Overzicht van de in de consolidatie betrokken groepsmaatschappijen

Dochteronderneming	Statutaire zetel	Belang
Loyalis Leven NV	Heerlen	100%
Loyalis Schade NV	Heerlen	100%
Loyalis Diensten BV	Heerlen	100%
Loyalis Maatwerkadministraties BV (t/m 31 december 2013)	Heerlen	100%
Loyalis Kennis en Consult BV	Heerlen	100%
Loyalis Sparen & Beleggen NV	Heerlen	100%
Cordares Advies BV	Amsterdam	100%
Loyalis Leven VRF I BV *	Heerlen	100%
Loyalis Leven VRF II BV *	Heerlen	100%
Loyalis Schade VRF I BV *	Heerlen	100%
Loyalis Schade VRF II BV *	Heerlen	100%

* Als gevolg van de herstructurering bij Vesteda houden Loyalis Leven NV en Loyalis Schade NV de participaties in Vesteda vanaf 1 februari 2012 via een dubbele BV-structuur. Materieel is geen wijziging beoogd. De belangrijkste redenen voor de herstructurering zijn het transparanter maken van de structuur en het vereenvoudigen van het toe- en uittreden door participanten, en zodoende de liquiditeit in het fonds te verbeteren.

Enkelvoudige jaarrekening

Directie

P.N. van Wageningen

W.R.H. Vliex

Raad van commissarissen

V.I. Goedvolk, president-commissaris

B.E. Baarsma

H. Schuijt

J.M.C. Snels

Heerlen, 16 maart 2015

Overige gegevens

Overige gegevens

Statutaire regeling betreffende de bestemming van het resultaat

Conform artikel 33 van de statuten is ten aanzien van de bestemming van het resultaat het navolgende vastgesteld:

1. Uitkering van de winst ingevolge het in dit artikel bepaalde geschiedt na vaststelling van de jaarrekening waaruit blijkt dat zij geoorloofd is.
2. De Raad van Commissarissen kan van de winst die in enig boekjaar is behaald, ten hoogste 50% reserveren. Voor zover de winst niet wordt gereserveerd staat zij ter vrije beschikking van de Algemene Vergadering.
3. De vennootschap kan aan de aandeelhouders en andere gerechtigden tot de voor uitkering vatbare winst slechts uitkeringen doen voor zover haar eigen vermogen groter is dan het bedrag van het gestorte en opgevraagde deel van het kapitaal vermeerderd met de reserves die krachtens de wet moeten worden aangehouden.
4. Ten laste van de door de wet voorgeschreven reserves mag een tekort slechts worden gedelgd voor zover de wet dat toestaat.

Voorstel betreffende bestemming van het resultaat

De directie stelt voor om het resultaat na belastingen aan de overige reserves toe te voegen.

Dividenduitkering

Loyalis is momenteel in overleg met de aandeelhouder over een uit te keren dividend uit de reserves voor een bedrag van 7.000.

Gebeurtenissen na balansdatum

Er hebben zich tot en met het moment van ondertekening van deze jaarrekening geen materiële gebeurtenissen na balansdatum voorgedaan.

Overige gegevens

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: de algemene vergadering en de raad van commissarissen van Loyalis N.V.

VERKLARING OVER DE JAARREKENING 2014

Ons oordeel

Naar ons oordeel

- geeft de geconsolideerde jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het geconsolideerd vermogen van Loyalis N.V. op 31 december 2014 en van het geconsolideerd resultaat en de geconsolideerde kasstromen over 2014 in overeenstemming met de International Financial Reporting Standards zoals aanvaard binnen de Europese Unie ('EU-IFRS') en met Titel 9 Boek 2 van het in Nederland geldende Burgerlijk Wetboek ('BW').
- geeft de enkelvoudige jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en samenstelling van het vermogen van Loyalis N.V. op 31 december 2014 en van het resultaat over 2014 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

Wat we hebben gecontroleerd

Wij hebben de jaarrekening 2014 van Loyalis N.V. te Heerlen ('de vennootschap') gecontroleerd. De jaarrekening bestaat uit de geconsolideerde en enkelvoudige jaarrekening. De geconsolideerde jaarrekening bestaat uit:

- de geconsolideerde balans per 31 december 2014;
- de volgende overzichten over 2014: het geconsolideerde overzicht van het totaalresultaat, het geconsolideerde mutatieoverzicht eigen vermogen en het geconsolideerde kasstroomoverzicht; en
- de toelichting met een overzicht van de belangrijke grondslagen voor financiële verslaggeving en overige toelichtingen.

Overige gegevens

De enkelvoudige jaarrekening bestaat uit:

- het enkelvoudige balans per 31 december 2014;
- de enkelvoudige overzicht van het totaalresultaat over 2014; en
- de toelichting met een overzicht van de belangrijke grondslagen voor financiële verslaggeving en overige toelichtingen.

Het stelsel voor financiële verslaggeving dat is gebruikt voor het opmaken van de geconsolideerde jaarrekening is EU-IFRS en de relevante bepalingen uit Titel 9 Boek 2 BW en voor het opmaken van de enkelvoudige jaarrekening Titel 9 Boek 2 BW.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.
Wij zijn onafhankelijk van Loyalis N.V. zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).
Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Onze controle-aanpak

Samenvatting

Wij ontwerpen onze controle-aanpak door het bepalen van materialiteit en het identificeren en inschatten van het risico van materiële afwijkingen in de jaarrekening. Wij besteden bijzondere aandacht aan die gebieden waar het management subjectieve schattingen heeft gemaakt, bijvoorbeeld bij significante schattingen waarbij veronderstellingen over toekomstige gebeurtenissen worden gemaakt die inherent onzeker zijn. Bij al onze controles besteden wij aandacht aan het risico van het doorbreken van de interne beheersingsmaatregelen door het management waaronder het

Overige gegevens

evalueren van risico's op materiële afwijkingen als gevolg van fraude op basis van een analyse van mogelijke belangen van management. Doordat de operationele activiteiten en financiële processen in grote mate geautomatiseerd plaatsvinden, zijn de IT General Controls ('ITGC') belangrijk in onze controle. We hebben controlewerkzaamheden verricht om vast te stellen dat er procedures en richtlijnen bestaan om de IT processen te beheersen, en hebben de effectieve werking van informatie verwerkende systemen en application controls getest. De waardering van beursgenoteerde beleggingen (€ 2.726 miljoen) is gebaseerd op de beurskoers van deze beleggingen. De waardering is dus niet onderhevig aan subjectieve schattingen. Vanwege de omvang van deze balanspost en impact daarvan op het resultaat besteden we, naast de in deze verklaring genoemde kernpunten, daarom ook bijzondere aandacht aan de controle van deze beleggingen. We hebben controlewerkzaamheden verricht om vast te stellen dat procedures en richtlijnen om standen en stromen met betrekking tot beleggingen te beheersen zijn geïmplementeerd en effectief werken, en hebben aanvullende gegevensgerichte werkzaamheden verricht om het bestaan, de juistheid, de volledigheid en de waardering van beursgenoteerde beleggingen te testen.

Materialiteit

- Materialiteit: € 9.400.000, gebaseerd op 3% van het eigen vermogen.

Reikwijdte van de controle

- We hebben controlewerkzaamheden uitgevoerd op 2 locaties, Heerlen en Amsterdam.
- Bij alle groepsonderdelen hebben wij zelf de controlewerkzaamheden uitgevoerd.

Kernpunten

- Beleggingen
- Subjectieve elementen in het bepalen van de voorziening verzekeringsverplichtingen

Overige gegevens

Materialiteit

De reikwijdte van onze controle wordt beïnvloed door het toepassen van materialiteit. Ons controleoordeel beoogt een redelijke mate van zekerheid te geven dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat. Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen.

Wij bepalen kwantitatieve grenzen voor materialiteit. Deze grenzen, als ook de kwalitatieve overwegingen daarbij, helpen ons om de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden te bepalen en om het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel te evalueren.

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel als volgt bepaald:

Materialiteit voor Loyalis N.V. geconsolideerd	€ 9.400.000 (2013: € 5.800.000).
Hoe is de materialiteit bepaald	3% van het eigen vermogen (2013: 2% van het eigen vermogen).
De overwegingen voor de gekozen benchmark	We hebben deze, algemeen geaccepteerde, benchmark toegepast op basis van onze analyse van de gemeenschappelijke informatiebehoeften van gebruikers van de jaarrekening, daarbij in het bijzonder rekening houdend met de toezichthouder (De Nederlandsche Bank). Op basis daarvan zijn wij van mening dat het eigen vermogen, en de daarmee verband houdende solvabiliteit, een belangrijk kengetal is voor de vermogenspositie van de vennootschap. We hebben tevens resultaat voor belasting overwogen als benchmark voor de materialiteit, daarbij in het bijzonder ten behoeve van de aandeelhouder. De verhoging van het percentage ten opzichte van 2013 is het gevolg van de verbeterde solvabiliteitspositie van Loyalis N.V., in combinatie met het risicoprofiel van de vennootschap.

Overige gegevens

Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen materieel zijn.
Wij hebben met de raad van commissarissen afgesproken om tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen in de geconsolideerde jaarrekening van Loyalis N.V. boven de € 470.000 (2013: € 290.000) te rapporteren. Aangezien over de jaarrekeningen van Loyalis Leven N.V. en Loyalis Schade N.V afzonderlijk door ons wordt gerapporteerd hebben wij afgesproken om ook geconstateerde afwijkingen boven € 329.000 (2013: € 206.000) voor Loyalis Leven N.V. en geconstateerde afwijkingen boven € 143.000 (2013: € 78.000) voor Loyalis Schade N.V. te rapporteren.

Kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen relevant zijn, zullen ook worden gerapporteerd.

De reikwijdte van onze groepscontrole
Loyalis N.V. staat aan het hoofd van een groep van entiteiten. De financiële informatie van deze groep is opgenomen in de geconsolideerde jaarrekening van Loyalis N.V.
Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de uitvoering van de groepscontrole. In dit kader hebben wij de aard en omvang van de uit te voeren werkzaamheden voor de groepsonderdelen bepaald om te waarborgen dat we voldoende controlewerkzaamheden verrichten om in staat te zijn een oordeel te geven over de jaarrekening als geheel. Bepalend hierbij zijn de geografische structuur van de groep, de omvang en/of het risicoprofiel van de groepsonderdelen of de activiteiten, de bedrijfsprocessen en interne beheersingsmaatregelen en de bedrijfstak waarin de vennootschap opereert. Op grond hiervan hebben wij de groepsonderdelen geselecteerd waarbij een controle of beoordeling van de financiële informatie of specifieke posten noodzakelijk was.

De groepscontrole heeft zich specifiek gericht op de significante onderdelen Loyalis Schade N.V., Loyalis Leven N.V. en Loyalis Sparen & Beleggen N.V.
Er zijn geen controlewerkzaamheden uitgevoerd door accountants van

groepsonderdelen, alle groepsonderdelen zijn door ons gecontroleerd.
Door bovengenoemde werkzaamheden hebben wij voldoende en geschikte controle-informatie met betrekking tot de financiële informatie van de groep verkregen om een oordeel te geven over de geconsolideerde jaarrekening.

De kernpunten van onze controle

In de kernpunten van onze controle beschrijven wij zaken die naar ons professionele oordeel het meest belangrijk waren tijdens de controle van de jaarrekening. De kernpunten hebben wij met de raad van commissarissen gecommuniceerd, maar vormen geen volledige weergave van alle risico's en punten die wij tijdens onze controle hebben geïdentificeerd en hebben besproken. Wij hebben de kernpunten beschreven met daarbij een samenvatting van de op deze punten door ons uitgevoerde werkzaamheden.

Wij hebben onze controlewerkzaamheden met betrekking tot deze kernpunten bepaald in het kader van de jaarrekeningcontrole als geheel. Onze bevindingen ten aanzien van individuele kernpunten moeten in dat kader worden bezien en niet als afzonderlijke oordelen over deze kernpunten.

Kernpunten

Beleggingen

Wij verwijzen naar toelichting 2 van de jaarrekening.

De waardering van derivaten en niet-beursgenoteerde beleggingsfondsen is belangrijk voor onze controle, aangezien de waardebepaling in hoge mate afhankelijk is van schattingen (hiervoor worden verschillende aannames en technieken gebruikt) die gebruik maken van niet-publieke informatie.

De vennootschap belegt voor € 230,8 miljoen in niet-beursgenoteerde beleggingsfondsen (waarin onder andere vastgoed- en private equity fondsen), gewaardeerd op actuele waarde, die geclassificeerd zijn als level 2 voor een bedrag van € 183,1 miljoen en voor € 47,7 miljoen als level 3 beleggingen. In de waardering van deze niet-beursgenoteerde beleggingsfondsen is gebruik gemaakt van marktinformatie en niet-publieke gegevens.

Overige gegevens

Voor de actieve derivatenpositie van € 140,5 miljoen en de passieve derivatenpositie van € 5,8 miljoen gebruikt management waarderingsmodellen gericht op het bepalen van de toekomstige kasstromen, , gebruik makende van uit de markt beschikbare informatie.

Onze controlewerkzaamheden op de kernpunten

We hebben de werking van de interne beheersingsmaatregelen met betrekking tot de waardering van derivaten en niet-beursgenoteerde beleggingen getest.

Voor de waardering van de niet-beursgenoteerde beleggingsfondsen, waaronder vastgoed en private equity, hebben wij de in de financiële administratie opgenomen nettovermogenswaarde aangesloten met de opgave van de vermogensbeheerder. Tevens hebben we de aansluiting getest tussen de meest recente, door een extern accountant gecontroleerde, financiële verantwoording met de waarde zoals die op dat moment was opgenomen in de financiële administratie bij de vennootschap, ter verificatie van het schattingsproces van deze vermogensbeheerders. Wij hebben verder de ISAE3402 type 2 verklaring beoordeeld van de vermogensbeheerder van deze beleggingsfondsen, om vast te stellen dat de interne beheersingsmaatregelen met betrekking tot deze beleggingsfondsen effectief hebben gewerkt gedurende 2014.

In onze testwerkzaamheden op de waardering van derivaten hebben we onder andere getest of de verwachte kasstromen op een betrouwbare wijze zijn bepaald, en getest of de data die ten grondslag ligt aan de waardering betrouwbaar zijn.

Onze PwC waarderingsspecialisten voor financiële instrumenten hebben geassisteerd bij de analyse van de aannames en methodes die zijn gebruikt voor de waardering van deze derivaten.

We hebben de toereikendheid van de toelichtingen gecontroleerd, en dan met name de gevoeligheidsanalyse en de juistheid en volledigheid van de toelichtingen op de actuele waarde hiërarchie.

Overige gegevens

Subjectieve elementen in het bepalen van de voorziening verzekeringsverplichtingen
Wij verwijzen naar toelichting 3 en 7 van de jaarrekening.

De berekening van de activa (€ 47 miljoen) en passiva (€ 3.086 miljoen) uit verzekeringscontracten is complex en bevat significante schattingen, gebaseerd op aannames over de toekomstige demografische, economische en politieke situatie. De gebruikte aannames voor de voorziening levensverzekeringsverplichtingen (€ 2.267 miljoen) hebben onder andere betrekking op sterftekansen, overlevingskansen, verloop in de verzekeringsportefeuille van levensverzekeringen, kosten en overige aannames gebruikt in de toereikendheidstoets. Bij de waardering van de voorziening levensverzekeringsverplichtingen is rekening gehouden met de lopende discussie in de markt over de in het verleden verkochte beleggingsverzekeringen.

De gebruikte aannames voor de voorziening schadeverzekeringsverplichtingen (€ 818 miljoen) hebben betrekking op catastroferisico, verloop in de verzekeringsportefeuille van schadeverzekeringen, verzuimkans, herstelkans, toekomstige kosten en overige aannames gebruikt in de toereikendheidstoets. De waardering van de voorziening schadeverzekeringsverplichtingen wordt mede bepaald door wet- en regelgeving vanuit de overheid, met name voor de schadegevallen bij langdurige arbeidsongeschiktheid (WGA-ERD / WIA).

De aannames berusten voor een groot deel op de oordeelsvorming van de directie. De vennootschap heeft uitvoerige procedures en beheersingsmaatregelen om de waardering van de activa en passiva uit verzekeringscontracten te bepalen, alsmede om de toereikendheid te toetsen.

De aannames en onzekerheden hebben ook betrekking op het herverzekeringsdeel van de voorzieningen (€ 47 miljoen).

Overige gegevens

Onze controlewerkzaamheden op de kernpunten

We hebben de werking van de interne beheersingsmaatregelen met betrekking tot de waardering van de voorziening verzekeringsverplichtingen getest.

Wij hebben de door de directie gehanteerde veronderstellingen en uitgangspunten getoetst aan de in de markt aanwezige gegevens. Tevens hebben wij de schattingen getoetst aan de uitkomsten van de technische resultaten gedurende het jaar teneinde een indruk te krijgen van de kwaliteit van de door management gehanteerde veronderstellingen en uitgangspunten.

De uitkomsten van de actuariële analyse voor levensverzekeringen alsmede schadeverzekeringen, zoals opgesteld door de vennootschap, zijn besproken met de extern, certificerend actuaris, waarbij we de gebruikte veronderstellingen kritisch hebben onderzocht, hierbij gebruikmakend van onze PwC actuariële experts. Hierbij hebben we met name aandacht besteed aan de aannames rondom verwachte toekomstige kosten, overlevingstafels en rekenrente voor de levensverzekeringen. Voor schadeverzekeringen hebben we met name aandacht besteed aan de aannames rondom verwachte toekomstige kosten, herstelkansen, verzuimkansen en rekenrente. Deze procedures voor schadeverzekeringen bevatten actuariële projecties gebaseerd op schadestatistieken, waarvoor we de basisgegevens hebben gecontroleerd. Voor zowel de levensverzekeringen als de schadeverzekeringen hebben we de procedures van de vennootschap getest met betrekking tot de te verwachten totale uitkeringen.

We hebben de aansluiting vastgesteld tussen de waardering in de jaarrekening en de actuariële rapportage van de extern, certificerend actuaris voor zowel de levensverzekeringen als de schadeverzekeringen. Daarnaast hebben we voor zowel de levensverzekeringen als de schadeverzekeringen de toereikendheid van de toelichtingen over de aannames en de gevoeligheidsanalyses daarop gecontroleerd.

Overige gegevens

Met betrekking tot de beleggingsverzekeringen hebben we vastgesteld dat compensatie heeft plaatsgevonden in lijn met de overeenkomsten zoals die zijn gesloten met consumentenorganisaties. We hebben de analyse van de vennootschap beoordeeld over het potentiele risico voor additionele claims en vastgesteld dat hiermee op toereikende wijze rekening is gehouden bij de bepaling van de voorzieningen.

Onze procedures bevatten tevens data analyse gebaseerd op polisvoorwaarden en opvolging op geconstateerde uitzonderingen.

Verantwoordelijkheden van de directie en de raad van commissarissen

De directie is verantwoordelijk voor:

- het opmaken en het getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met EU-IFRS en met Titel 9 Boek 2 BW, alsmede voor het opstellen van het jaarverslag in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW, en voor
- een zodanige interne beheersing die de directie noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet de directie afwegen of de vennootschap in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemde verslaggevingsstelsels moet de directie de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij de directie het voornemen heeft om de vennootschap te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. De directie moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vennootschap haar bedrijfsactiviteiten kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.
De raad van commissarissen is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de vennootschap.

Onze verantwoordelijkheid voor de controle van de geconsolideerde en enkelvoudige jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel. Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle fouten en fraude ontdekken.
Een meer gedetailleerde beschrijving van onze verantwoordelijkheden is opgenomen in de bijlage bij ons rapport.

VERKLARING BETREFFENDE OVERIGE DOOR WET- EN REGELGEVING GESTELDE VEREISTEN

Verklaring betreffende jaarverslag en de overige gegevens

Wij vermelden op basis van de wettelijke verplichtingen onder Titel 9 Boek 2 BW (betreffende onze verantwoordelijkheid om te rapporteren over het jaarverslag en de overige gegevens):

- dat wij geen tekortkomingen hebben geconstateerd naar aanleiding van het onderzoek of het jaarverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, overeenkomstig Titel 9 Boek 2 BW is opgesteld, en of de door Titel 9 Boek 2 BW vereiste overige gegevens zijn toegevoegd.
- dat het jaarverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, verenigbaar is met de jaarrekening.

Onze benoeming

Wij zijn op 2 september 2014 benoemd als externe accountant van Loyalis N.V. door de directie. Wij zijn nu voor een onafgebroken periode van meer dan tien jaar accountant van de vennootschap. De meest recente rotatie van externe accountant op de controleopdracht van Loyalis N.V. heeft plaatsgevonden in 2011. De rotatie van de externe accountant op een

controleopdracht is één van de waarborgen ten einde onze onafhankelijkheid te garanderen.

Rotterdam, 16 maart 2015

PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.

Origineel getekend door:
drs. S. Barendregt-Roojers RA

BIJLAGE BIJ ONZE CONTROLEVERKLARING OVER DE JAARREKENING 2014 VAN LOYALIS N.V.

In aanvulling op wat is vermeld in onze controleverklaring hebben wij in deze bijlage onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening nader uiteengezet en toegelicht wat een controle inhoudt.

De verantwoordelijkheden van de accountant voor de controle van de jaarrekening

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze doelstelling is om een redelijke mate van zekerheid te verkrijgen dat de jaarrekening vrij van materiële afwijkingen als gevolg van fouten of fraude is. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die

voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;

- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de entiteit;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door de directie en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door de directie gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de entiteit zijn bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een onderneming haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen en het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Overige gegevens

Wij communiceren met de raad van commissarissen onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.
Wij bevestigen aan de raad van commissarissen dat wij de relevante ethische voorschriften over onafhankelijkheid hebben nageleefd.
Wij communiceren ook met hen over alle relaties en andere zaken die redelijkerwijs onze onafhankelijkheid kunnen beïnvloeden en over de daarmee verband houdende maatregelen om onze onafhankelijkheid te waarborgen.
Wij bepalen de kernpunten van onze controle van de jaarrekening vanuit alle zaken die wij met de raad van commissarissen hebben besproken. Wij beschrijven deze zaken in onze controleverklaring, tenzij dit is verboden door wet- of regelgeving of in buitengewoon zeldzame omstandigheden wanneer het niet vermelden in het belang is van het maatschappelijk verkeer.

Personalia

Personalia

DIRECTIE

Drs. P.N. van Wageningen

(Voorzitter directie Loyalis NV vanaf 19 april 2013)

Nevenfuncties :

- - Lid Raad van Toezicht Cordaan (zorginstelling Amsterdam)
- - Lid Raad van Toezicht Tergooi (ziekenhuis Hilversum / Blaricum)

W.R.H. Vliex RA RO

(Financieel directeur Loyalis NV)

Nevenfuncties:

- - Lid van Raad van Commissarissen BSA Schaderegeling BV

DE RAAD VAN COMMISSARISSEN

Drs. V.I. Goedvolk

voorzitter

Geboren

5 november 1944

Nationaliteit

Nederlandse

Beroep/hoofdfunctie

Gepensioneerd

Nevenfunctie:

- - Lid van RvC UCN NV, Groningen
- - Board member Urenco Ltd, Marlow, UK
- - Lid van RvC VVAA Groep BV, Utrecht
- - Vz van RvC Florensis BV, H.I. Ambacht
- - Lid van RvT Waarborgfonds voor de Zorgsector, Utrecht
- - Vz van RvC RCN BV, Doorn
- - Vz RvT zorggroep ZGWA

Tijdstip van eerste benoeming

Februari 2007

Lopende termijn waarvoor benoemd

4 jaren

Lid Commissie

Remuneratiecommissie (voorzitter)

Personalia

Prof. dr. B.E. Baarsma

Geboren

19 november 1969

Nationaliteit

Nederlandse

Beroep/hoofdfunctie

Directeur SEO Economisch Onderzoek

Nevenfunctie

- - Hoogleraar Marktwerking- en mededingingseconomie, Faculteit Economie en Bedrijfskunde, Universiteit van Amsterdam
- - Kroonlid bij de SER
- - Lid RvT St. Elisabeth – Twee Steden Ziekenhuis (tot 2015)
- - Lid RvC Espria
- - Lid RvC Woonzorg (tot 2015)
- - Lid RvC Aon
- - Lid RvB St. Preferente Aandelen Kas Bank
- - Lid Audit Committee FNV Bondgenoten (tot 2015)
- - Lid RvA Peak Investment
- - Lid Commissie Dienstverlening aan huis (Ministerie van SZW)
- - Lid Monitoring Commissie Corporate Governance Code (EZ)

Tijdstip van eerste benoeming

September 2008

Lopende termijn waarvoor benoemd

4 jaren

Lid Commissie

Audit- en Risk Committee Loyalis

Personalia

Dhr. H. Schuijt

Geboren

9 november 1951

Nationaliteit

Nederlandse

Beroep/hoofdfunctie

N.V.T

Nevenfunctie

- - Bestuurslid Pensioenfonds Holland Casino
- - Bestuurslid Pensioenfonds voor de Architectenbureaus
- - Lid Beleggingscommissie Stichting Pensioenfonds Gasunie
- - Lid Beleggingscommissie Stichting Start
- - Lid Raad van Toezicht Media Pensioen Diensten (MPD)
- - Voorzitter Raad van Toezicht Pensioenfonds voor de Detailhandel
- - Lid Bestuur Stichting Pensioen Opleidingen (SPO)

Tijdstip van eerste benoeming

Juni 2013

Lopende termijn waarvoor benoemd

4 jaren

Lid Commissie

Audit- en Risk Committee Loyalis

Personalia

Mw. J.M.C. Snels

Geboren

2 april 1956

Nationaliteit

Nederlandse

Beroep/hoofdfunctie

Voorzitter AFMP

Tijdstip van eerste benoeming

Juni 2013

Lopende termijn waarvoor benoemd

4 jaren

Lid Commissie

Remuneratiecommissie Loyalis

Personalia

BELEGGINGSADVIESCOMMISSIE LOYALIS

Drs. M.J.M. Jochems (voorzitter)
Prof. dr. P.M.A. Eichholtz
Drs. A.J.C. de Ruiter

STATUTAIRE DIRECTIE VAN GECONSOLIDEERDE GROEPSMAATSCHAPPIJEN

Loyalis Schade NV	Loyalis NV
Loyalis Leven NV	Loyalis NV
Loyalis Maatwerkadministraties BV (tot en met 31 december 2013)	Loyalis NV
Loyalis Kennis en Consult BV	Loyalis NV
Loyalis Diensten BV	Loyalis NV
Loyalis Sparen & Beleggen NV	Loyalis NV
Cordares Advies BV	Loyalis NV
Loyalis Leven VRF I BV	Loyalis NV
Loyalis Leven VRF II BV	Loyalis NV
Loyalis Schade VRF I BV	Loyalis NV
Loyalis Schade VRF II BV	Loyalis NV

EXTERNE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.

EXTERNE ACTUARIS

Towers Watson